

Javaslat
Ózd Város Településképi Arculati Kézikönyvének elfogadására

Előterjesztő: Polgármester
Előkészítő: Pénzügyi és Gazdasági Osztály

Ó z d, 2017. december 1.

Tisztelt Képviselőtestület!

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Törvény) célja az építési beruházások támogatása, egyúttal a hazai városok és községek sajátos településképeinek védelme és alakítása.

A Törvény szerint a településkép védelme a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének - az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő - megőrzését vagy kialakítását jelenti.

A települési önkormányzat a Törvény felhatalmazása alapján a településkép védelmét – annak feltételrendszerét, az építészeti követelmények meghatározását, az abban foglaltak érvényesítésének eszközeit - önkormányzati rendeletben (a továbbiakban: Rendelet) biztosítja. A Rendelet szakmai megalapozása érdekében **Településképi Arculati Kézikönyv (a továbbiakban: Kézikönyv)** készül. A Kézikönyv megállapításaiból kell levezetni a Rendelet szabályait.

A Kézikönyv a - települések természeti és épített környezete által meghatározott - településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze. Feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és azok figyelembevételével, szöveges és képi megjelenítéssel javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.

Fontos megjegyezni, hogy a Kézikönyv felülvizsgálata bármikor lehetséges, annak érdekében, hogy az mindig a valóságnak megfelelő, naprakész dokumentum lehessen, de egy év elteltével annak áttekintésére mindenképpen vissza kell térni.

A Kézikönyv megalkotása során gondoskodni kellett – a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendeletben meghatározott (továbbiakban: KR.) - tartalmi és eljárási szabályok betartásának személyi feltételeiről, továbbá a széleskörű társadalmi bevonásról, a nyilvánosság biztosításáról, valamint egyes államigazgatási szervekkel való véleményezés lefolytatásáról.

Az önkormányzat a dokumentum egyeztetésének és elfogadásának szakmai előkészítésére szakértő főépítést, illetve azok összeállítására jogosult tervezőt bízott meg.

Fenti szakmai közreműködők és a Polgármesteri Hivatal szakmai apparátusa közreműködésével

- első ütemben a Kézikönyv elkészítésének megkezdéséről társadalmi egyeztetés keretében a településfejlesztési és településrendezési dokumentumok, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézmények partnerségi egyeztetésének szabályairól szóló 5/2017. (III.24.) önkormányzati rendelet (továbbiakban: PR) szerint a partnereket tájékoztattuk. Hirdetményt tettünk közzé a helyi lapban, az Önkormányzat honlapján, a helyi televízióban, illetve a Polgármesteri Hivatal közterületről látható hirdetőtábláján. A hirdetményben tájékoztattuk a partnereket a Kézikönyv elkészítésének megkezdéséről, lakossági fórumra invitáltuk a partnereket, hogy személyesen is elmondhassák véleményüket a két dokumentum készítésével kapcsolatban. A fórumot 2017. június 22-én a Városházán megtartottuk, ahol a megbízott főépítész tájékoztatást adott a Kézikönyv jogszabály szerinti tartalmi követelményeiről, az egyeztetés és az elfogadás rendjéről.

Ezzel párhuzamosan – a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett digitális egyeztetési felületre történő feltöltéssel – adatkérést intéztünk az érintett államigazgatási szervekhez.

- második ütemben a tervező team többszöri helyszíneléssel, adatgyűjtéssel, az államigazgatási szervektől kapott adatok figyelembevételével összeállította a szakmai tervezetet, melyeket az Önkormányzat választott tisztségviselőivel, a hivatal apparátusával több menetben, részleteiben egyeztetett. Az egyeztetések alapján a véleményezésre bocsátható tervezet elkészült.
- harmadik ütemben a KR. szerinti munkaközi partnerségi véleményezésre bocsátottuk a tervezetet az önkormányzat fentebb hivatkozott rendeletének (PR) megfelelően. Az elkészült dokumentumok véleményezéséről hirdetmény jelent meg az önkormányzat honlapján, a helyi lapban, hirdető táblán, helyi televízió műsorában, valamint lakossági fórum keretében lehetett véleményt nyilvánítani. A lakossági fórumra 2017. október 26-án került sor.

Ezzel párhuzamosan – a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett digitális egyeztetési felületre történő feltöltéssel – az érintett államigazgatási szervek (a Magyar Építész Kamara, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, a Társadalmi és Örökségvédelmi Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárság és a Bükk Nemzeti Park Igazgatósága) véleményezésre megkapták a szakmai tervezetet.

- negyedik ütemben a kézhez vett vélemények (melyek alapvető kifogást nem emeltek, csak korrekciók, pontosítások átvezetését kezdeményezték) tartalmi elemzése után az önkormányzat vezetésével és a polgármesteri hivatal apparátusával egyeztetett módon a tervező team véglegesítette a mellékelt (1. melléklet) tervezői válaszok szerint a szakmai tervezetet.

Megállapítható tehát, hogy a Kézikönyv a KR. 21. §-a és a 12. mellékletében meghatározott fejezetek szerinti tartalommal készült, annak egyeztetése a KR. 43/A. § szerint érdemben megtörtént.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést szíveskedjen megtárgyalni és **Ózd Város Településképi Arculati Kézikönyvét** elfogadni.

Tervezői válaszok**Ózd, Településképi Arculati Kézikönyv és Településképi rendelet elfogadás előtti véleményezése során beérkezett észrevételekre**

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA Iktató szám: 33/2017.	
VÉLEMÉNY, ÉSZREVÉTEL	KÖVETKEZTETÉS, VÁLASZ
- A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Építész Kamara Véleményező Bizottsága a Településképi Arculati Kézikönyvet elfogadásra javasolja. - A Településképi Arculati Kézikönyv a Településképi rendelet alátámasztására megfelelő mélységű. - A Településképi Arculati Kézikönyv az általános követelményeknek, a karakter területek részletes formai és közérthetőségi szempontjainak és a fényképek mennyiségének és minőségének megfelelnek	A Településképi Arculati Kézikönyvben (Tak) módosítás, kiegészítés nem szükséges.
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL KORMÁNYMEGBÍZOTTI KABINET ÁLLAMI FŐÉPÍTÉSZ Iktató szám: BO/17/00361-2/2017.	
ÉSZREVÉTEL	KÖVETKEZTETÉS, VÁLASZ
- Az egyeztetési eljárás a Lechner Tudásközpont felületén történt. - A Településképi Arculati Kézikönyvet áttekintették, de azt nem véleményezik. - Figyelemfelhívásában utal arra, hogy az egyéb önkormányzati rendeletekben szereplő településképi követelményekes településképi érvényesítő es közök nem alkalmazhatók. - A rendelet tartalmilag megfelel a Településképi védelméről szóló törvény célkitűzéseinek, a jogszabály alkalmazása lehetővé teszi a település jellegzetes és értékes arculatának megóvását, az épített és természeti környezet védelmét. - A településképi követelmények érvényesítésének biztosítása az élheto, jó minőségű környezet kialakítását, és az értékek gyarapítását szolgálja. - Ózd város településképi rendelet tervezetét tudomásul veszi	A Településképi rendeletben (Tkr) módosítás, kiegészítés nem szükséges.
NEMZETI MÉDIA- ÉS HÍRKÖZLÉSI HATÓSÁG HIVATALA Iktató szám: CM/17562-4/2017.	
ÉSZREVÉTEL	KÖVETKEZTETÉS, VÁLASZ
Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C törvény 94.§ (1) bekezdése (a 2016. CLXVIII. törvény 19. §-ával megállapított szöveg) előírja, hogy a település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét.	A Településképi Arculati Kézikönyvben módosítás, kiegészítés szükséges az alábbiak szerint: Ózd város Településképi Arculati Kézikönyvének 10.7 Egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi ajánlások javasolt módosítása: • <i>Vezetékes elektronikus hírközlési hálózat kiépítése és rekonstrukciója a lehető legkisebb mértékben érintsen egyéb nem köztulajdonban lévő ingatlant és lehetőleg föld alatt vagy meglévő oszlopsoron legyen vezetve, új oszlop létesítése csak műszaki szükségszerűségből létesíthető.</i>

Ózd város Településképi Arculati Kézikönyvének 10.7 Egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi ajánlások és a Településképi védelméről szóló rendelet XV. Fejezet Az egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi követelmények 84.§ a) pontja feleljen meg az elektronikus hírközlésről szóló törvény előírásainak.	A Településképi rendeletben módosítás, kiegészítés szükséges az alábbiak szerint: A Településképi rendelet 84.§ (2) bekezdésének javasolt módosítása: (2) <i>Védett és településképi szempontból meghatározó területen:</i> a) <i>Az utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét. Figyelemmel kell lenni arra, hogy az elektronikus hírközlési építményt elsősorban közterületen, meglévő elektronikus hírközlési építmények közös eszközhasználatával vagy más fizikai infrastruktúra elemeinek vagy más hálózatüzemeltető meglévő fizikai infrastruktúrájának felhasználásával kell elhelyezni.</i> b) <i>Az elhelyezés a lehető legkisebb mértékben érintsen egyéb nem köztulajdonban lévő ingatlant és lehetőleg föld alatt vagy meglévő oszlopsoron legyen vezetve, új oszlop létesítése csak műszaki szükségességből létesíthető.</i>

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL MISKOLCI JÁRÁSI HIVATALA HATÓSÁGI FŐOSZTÁLY ÉPÍTÉSÜGYI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI OSZTÁLY
Iktató szám: BO/17/00361-2/2017.

ÉSZREVÉTEL	KÖVETKEZTETÉS, VÁLASZ
Az 314/2012.(XI.8) kormányrendelet szerinti adatszolgáltatást a rendelkezésükre álló adatokból biztosították. A Tak és Tkr véleményezésére a kulturális örökség szakkérdésében a hatóságnak nincs véleményezési jogköre, így véleményt nem áll módjában adni.	Az adatszolgáltatás kiegészítését kértük a Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztályától a teljes adatbázis és térinformatikai ábrázolások adatait megkaptuk, melyek alapján az örökségvédelmi értékek megfelelően kerültek beépítésre mind a Tak, mind a Tkr anyagába.

BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
Iktató szám: 746/3/2017.

ÉSZREVÉTEL	KÖVETKEZTETÉS, VÁLASZ
A Kézikönyv tervezet felépítése és tartalma megfelel a 314/2012.(XI.8) kormányrendelet 21.§ (4) bekezdés és a 12. mellékletében felsorolt tartalmi követelményeknek, azonban bizonyos fejezetink kiegészítését javasolják az alábbiak szerint:	
1. A 6. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők fejezet kiegészítését kérik a Lechner Tudásközpont felületén megadott adatszolgáltatás szerint, értéktípusonként.	A Településképi Arculati Kézikönyvben kiegészítést tettünk. Egy új 6.1.3. Természetvédelemmel érintett területek pontban ismertetésre kerültek a természetvédelemmel érintett területek.
2. Ózd város településképi szempontból eltérő karakterű területeinek lehatárolása a településképi, arculati jellemzők és település karakter bemutatásával tekintetben jelzik, hogy a területhasználat, illetve a hagyományos területhasználat meghatározása az egyes településrészek tájképi jellegének leírása, táji jellegzetességeinek, értékeinek meghatározása a	A tájképi jelleg leírása, tájképi jelleg meghatározása a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság által megadott adatszolgáltatások szerint került bele a Tak-ba. Ezek leírása, értékvizsgálatának megadása, már a korábbi Településrendezési eszközök készítése során is ismertetésre került (ITS, Településfejlesztési koncepció). Az általános ismertetést, a Tak 6.1.2. Táj, tájhasználat fejezete tartalmazza,

település teljes területén feladata a kézikönyvnek is.	természetvédelemmel érintett értékeket az új 6.1.3 fejezet mutatja be, mely véleményünk szerint elegendő.
3. Kéri, hogy az adatszolgáltatásban megadott természetvédelmi értékkategóriákkal érintett területek kerüljenek bele a településképi meghatározó területekbe, vagy helyi területi védelemmel érintett területbe	A Településképi Arculati Kézikönyvben kiegészítést tettünk a 9. Ózd településképi szempontból meghatározó és kiemelt területei fejezetben. Új pontokat iktattunk be a Tak-ba az alábbiak szerint, melyek biztosítják a meghatározó és kiemelt területek felsorolását már a Tak- ban is. A Településképi rendelet ezeket egyébként részletesen tárgyalja, illetve a mellékleteiben és függelékeiben ábrázolja is. A javasolt kiegészítések: 9.7. <i>Természetvédelemmel érintett településképvédelmi szempontból meghatározó területek</i> 9.8. <i>Az épített és természeti környezet településképvédelmi szempontból kiemelt területei.</i> A helyi területi védelemmel érintett területbe való besorolást semmiképpen nem javasoljuk, mert annak jogszabályban előírt állami alapadat nyilvántartásba történő bejegyztetése az érintett ingatlanok hihetetlenül magas száma miatt olyan adminisztrációs és anyagi terheket róna az Önkormányzatra, amit nem szabad felvállalni. A meghatározó és kiemelt területi besorolás és a rájuk vonatkozó szabályozások megfelelően biztosítják a természetvédelemmel érintett területek védelmét és arculatának megőrzését.
4. Javaslatoz megfogalmazását és szerepeltetését kérik a Településképi Arculati Kézikönyvben is, a településképi meghatározó települési karakterek minőségének megóvása, javítása, kilátás- és rálátásvédelem biztosítása elősegítésének érdekében.	Az adatszolgáltatás szerinti természeti értékek szerepeltetése, meghatározó, illetve kiemelt területként történő kijelölése megtörtént. További előírások megtételét a Tervező nem tartja szükségesnek.
5. Kiegészítésre javasolják a Tak-ot és Tkr-t, a beépítésre nem szánt területekre, így a mezőgazdasági területekre, vonatkozó ajánlásokkal és jó példák bemutatásával is, továbbá a rendeletben előírások megfogalmazását javasolják.	A Tak foglalkozik a beépítésre nem szánt területekkel, a zöldfelületekre külön fejezet vonatkozik, A mezőgazdasági területek vonatkozásában nem kívánunk külön bemutatásokat megjeleníteni, hiszen a városban nem jellemző ezeknek a területeknek a beépítése. Elegendőnek tartjuk a meghatározó területekre vonatkozó általános ajánlásokat is. A településképi jelentőségű meghatározó útvonalak melletti beépítésre nem szánt területekhez csatlakozó telkek területeire is vonatkoznak majd az általános követelmények és anyaghasználati javaslatok a településképi védelmi rendeletben. A külterület nagy része tájképvédelemmel vagy természetvédelemmel érintett, így ezek is bele kerültek a meghatározó területekbe.
6. Táj és településképi védelmi szempontok miatt. Tkr-ben kiemelt figyelmet kell fordítani a beépítésre nem szánt területek természetvédelemmel valamint tájképvédelemmel érintett területein kívül eső területek építészeti követelményeinek összeállítására is.	A külterületi általános mezőgazdasági szántó és legelő területek nem beépítettek, illetve a magasabb rendű jogszabályok és tervek által védett területek is bele kerültek a meghatározó és kiemelt területek közé, azokra vonatkozó szabályozás a rendeletben szerepel, módosításra nincs szükség. A tájképvédelemmel érintett területekre a TKR XII. fejezete vonatkozik, mely

	meghatározza a területi és egyedi építészeti követelményeket is. Amit a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága példaként felsorol, azokat az előírásokat részben tartalmazza a TKR. Ennél szigorúbb előírásokat a tervező nem javasol városnak meghatározni.
7. A településkép védelme szempontjából kiemelt területeket a település közigazgatási területén megtalálható valamennyi értéktípus szerepeltetése, megjelenítése a kézikönyvben és a Tkr-ben is szükséges. 8. Szükséges, a beépítetlen jellegű, mint speciális települési minőségű területekkel, a természeti és táji értékekkel, a zöldfelületekkel, illetve mindezek minőségi alakulásával kapcsolatos elvárások, javaslatok, ajánlások is. 9. A telepíthető fás szárú növények meghatározását figyelembe kell venni. A helyi építési szabályzatból a táj- és természetvédelmi szempontokat tartalmazó rendelkezéseket a TKR-be át kell vezetni.	Az általános kérések mindegyike megoldott, mind a kézikönyvben, mind a rendeletben. Valószínűsíthetően a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága a Tak-ok és Tkr-ek véleményezésére egy szakmai szempontból kifogástalan szempontrendszerrel állított össze, de nem vizsgálta azt, hogy ezek a kérések, javaslatok, szakmai irányelvek és jogszabályi követelmények szerepelnek-e az adott település véleményezési anyagában. Ózd város elkészült Településképi Arculati Kézikönyvében és Településkép védelmi rendeletében <u>minden</u> elvárás és jogszabályi követelmény szerepel.

Határozati javaslat
Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének
.../2017. (...) határozata
Ózd Város Településképi Arculati Kézikönyvének elfogadásáról

Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a fenti tárgyú előterjesztést megtárgyalta és az alábbi döntést hozta:

Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a határozat 1. mellékletét képező Ózd Város Településképi Arculati Kézikönyvét elfogadja.

Felelős: Polgármester

Határidő: azonnal, illetve folyamatosan

MEGRENDELŐ:

ÓZD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Ózd

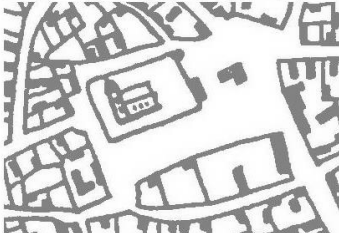
Városház tér 1

3600

ÓZD VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

LA-URBE

ÉPÍTÉSZ IRODA KFT.

TERVEZŐ:

LA-URBE Építésziroda Kft

Budapest

Tűzoltó utca 21.

1094

2017. december 1.

2. ALÁÍRÓLAP**ÓZD VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE**

Vezető településtervező:

Lautner Emőke

TT-1-05-79

LA-URBE KFT.

Tervező:

Berta Boglárka
településmérnök

Tervező:

Osztolycán Tekla
településmérnök

Munkatárs

Vadász Zsolt
geográfus

Ügyvezető:

Lautner Emőke

LA-URBE KFT.

Budapest, 2017. december 1.

3. TARTALOMJEGYZÉK

ÓZD VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

1.	CÍMLAP.....	1
2.	ALÁÍRÓLAP	2
3.	TARTALOMJEGYZÉK	3
4.	KÖSZÖNTŐ	5
5.	BEVEZETŐ.....	6
6.	ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLÉKI, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK	7
6.1.	ÓZD BEMUTATÁSA ÉS TELEPÜLÉSI KARAKTERE	7
6.1.1	A településszerkezet történeti kialakulása	7
	A település, települések úthálózata a gyár kialakulása előtt 1846-ig	7
	A településszerkezet a gyár fejlődésének időszakában.....	9
	A településszerkezet alakulása a két világháború között.....	10
	A település fejlődése a II. Világháború után.....	11
	A településszerkezet karaktere	11
6.1.2.	Táj, tájhasználat.....	12
6.1.3.	Természetvédelemmel érintett területek.....	13
7.	ÉRTÉKEINK.....	16
7.1	MŰEMLÉKEK ÉS HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKEINK	16
7.1.1	Műemlékek	16
7.1.1	Helyi védett épületek.....	20
7.2	TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK	23
7.2.1	Helyi jelentőségű értékvédelmi területek.....	23
7.2.2	Településképi jelentőségű meghatározó útvonalak	29
7.2.3	Településképi jelentőségű meghatározó területek	30
8	ÓZD VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEINEK LEHATÁROLÁSA A TELEPÜLÉSKÉP, ARCULATI JELLEMZŐK ÉS TELEPÜLÉSKARAKTER BEMUTATÁSÁVAL	33
8.1	VÁROSKÖZPONT	35
8.2	LAKÓTELEPEK	38
8.3	ÖNÁLLÓ FALUSIAS KARAKTERŰ LAKÓTERÜLETEK	40
8.3.1.	Bolyok	41
8.3.2.	Sajóvárkony	41
8.3.3.	Ózd – Falu	42
8.3.4.	Szena	43
8.3.5.	Uraj	43
8.3.6.	Susa.....	44
8.3.7.	Szentsimon	45
8.3.8.	Hódoscsépány	45
8.3.9.	Center	46
8.4	KERTVÁROSIAK KARAKTERŰ LAKÓTERÜLETEK.....	47
8.4.1.	Ráctag – Kerekhegy	47
8.4.2.	Kistó	48
8.4.3.	Istenmező	48
8.4.4.	Tábla	49
8.4.5.	Meggyes – Cipó	50
8.4.6	Kolóniák	51
8.5.	IPARI ÉS GAZDASÁGI TERÜLETEK	55
8.6.	JELENTŐS ZÖLDFELÜLETEK, KÜLÖNLEGES ZÖLDFELÜLETI INTÉZMÉNYEK	57
9	ÓZD TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉS KIEMELT TERÜLETEI.....	59

9.1. VÁROSKÖZPONT	60
9.1.1. Régi városközponti területek.....	60
9.1.2. Városközpont.....	68
9.2. LAKÓTELEPEK.....	72
9.2.1. Béke telep.....	72
9.2.2. Újváros városrész	76
9.2.3. Táncsics Telep, Ív úti lakótelep.....	80
9.3. TELEPÜLÉSKÉP SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ JELENTŐSÉGŰ ÚTVONALAK	82
9.4. KOLÓNIA TERÜLETEK	88
9.4.1. Új telep	88
9.4.2. Munkás úti, Kisamerika és Nagyamerika kolóniák	89
9.4.3. Velence telep.....	92
9.5. TÖRZSGYÁR.....	93
9.6. ZÖLDTERÜLETEK, KÜLÖNLEGES ZÖLDTERÜLETI INTÉZMÉNYEK.....	97
9.6.1. Csónakázó tó	97
9.6.2. Stadion és környezete	99
9.6.3. Temetők.....	100
9.7. TERMÉSZETVÉDELEMMEL ÉRINTETT TELEPÜLÉSKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK	102
9.8. AZ ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET TELEPÜLÉSKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEI	102
10 A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	103
10.1. ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK	103
10.2. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK... 104	
10.2.1. Városközponti karakter	107
10.2.2. Lakótelepek	109
10.2.3. Kertvárosias karakterű lakóterületek.....	109
10.2.4. Önálló falusias karakterű lakóterületek	112
10.2.5. Kolónia területek	114
10.2.6. Ipari, gazdasági területek	115
10.2.7. Jelentős zöldfelület és különleges zöldfelületi intézmények	116
10.3. HELYI TERÜLETI VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETRE, A MŰEMLÉKI KÖRNYEZETRE ÉS MŰEMLÉKI JELENTŐSÉGŰ TERÜLETRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	116
10.4. HELYI VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ ÉRTÉKEKRE VONATKOZÓ EGYEDI ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK.. 118	
10.5. SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, MŰTÁRGYAK ELHELYEZÉSÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK..... 119	
10.6. REKLÁMHORDOZÓKRA VONATKOZÓ TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK	119
10.7. EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEKRE VONATKOZÓ TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK	119
11 JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK.....	120
11.1 RÉGI FALU.....	120
11.2 KÖZINTÉZMÉNYEK.....	121
11.3 LAKÓTELEPEK HOMLOKZAT FELÚJÍTÁSA.....	125
11.3 FALUSIAS ÉS KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLETEK.....	127
11.4 KOLÓNIAK	131
11.5 ZÖLDTERÜLETEK.....	134
12 JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, REKLÁMHORDOZÓK.....	135
12.1 SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK.....	135
12.2 REKLÁMHORDOZÓK.....	138
13. IMPRESSZUM	140

2017. december 1

4. KÖSZÖNTŐ

KÖSZÖNTŐ

Amikor egy színházi előadást látunk, a darab végén mindannyiunkban kialakul egy benyomás a látottakról. Véleményünket a szereplők játéka, a díszletek, jelmezek és kellékek harmóniája, a zenei betétek összhangja formálja. Kiragadható belőle ugyan egy-egy meghatározó pillanat, mégis az est hangulatát a színmű egészéről alkotott vélekedésünk határozza meg.

Ez a metafora jól alkalmazható egy településre nézve is. Barangolásunk a régmúlt és új épületek között, az épített örökségből áradó hangulat, az utcák bája az, ami magával ragad bennünket az adott helyen. Erre az egységre kell vigyáznunk, őriznünk, hogy évekkel később is összhangot, természetközelséget árásszon városunk a hozzánk látogatóknak. Ebben a szimbiózisban – melyben a városképet alkotó legapróbb járólaptól kezdve a monumentális épületeken át a zöldfelületekig minden benne foglaltatik – önazonosnak és rugalmasnak kell maradnunk, hiszen az új igényekre, fejlesztésekre és elképzelésekre úgy kell tudnunk reagálni, hogy a meglévő kincseink kiegészítésével, hozzájuk jól illeszkedve fogadjuk az újat.

Ezek figyelembe vételével készült el ez a kis kézikönyv, mely a változásokkal és a modern kor kihívásaival együtt képes maga is alakulni, formálódni, hogy minél több információval, érdekességgel és egyediséggel lássa el azt, aki forgatja kezei között.

Hasznos tanácsokkal szolgál mindazoknak, akik gondolataikat, álmaikat a gyakorlatban is meg szeretnék valósítani. Gondos mentorként vezeti őket, hogy Ózd város természeti adottságai, épített örökségei milyen típusú, alapanyagú újdonságokat fogadnak be, mi illik a már meglévő környezetbe. Ahogyan már említettem, fontos az új iránti fogékonyság, a reakció, amely válaszol a technikai fejlődésre. Éppen ezért nem merev gondolatokban és kötelező paradigmákban gondolkodunk. Sokkal inkább az egység és a harmónia ápolását célozzuk meg, ami hosszú távon ismertetője lesz Ózdnak.

Nyitottak vagyunk az új ötletekre, a haladó és épületes gondolatokra, amelyek mind szeretett városunk épülését, fejlődését, esztétikai megújulását szolgálják. Természetesen van dolgunk a hagyatékainkkal is. A jelent már nem szolgáló, fénykorát túlhaladott épületekkel is foglalkozni kell. Ez hozzátartozik a felelősségteljes gondolkodáshoz, az életképes városkép kialakításához.

Ezen gondolatok jegyében kívánok mindenkinek hasznos időtöltést, amelyet a kézikönyv tanulmányozásával tölt. Valamint ne feledkezzünk meg arról sem, hogy mindezt akkor éli és érzi át igazán az ember, ha az olvasott értékeket és látnivalókat a saját szemével is megtapasztalja. Kellemes időtöltést, ötletelést, felfedezést kívánok!

Ózd 2017. december 1.

Janiczak Dávid
polgármester

5. BEVEZETŐ

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján minden településnek el kell készíteni a teljes közigazgatási területére kiterjedő, új településképi rendeletét, illetve az alátámasztó munkarészét, a Településképi Arculati Kézikönyvet. A Településképi Arculati Kézikönyvet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) szerinti tartalmi követelménnyel kell elkészíteni, meghatározva a településképi jellemzőket, településrészek arculati jellemzőit és értékeit, a minőségi formálásra vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket.

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítésének célja az, hogy Ózd város települési értékeinek bemutatásán keresztül tárja fel a város szépségeit, és hívja fel lakosságának figyelmét az épített és táji környezet kiemelkedő értékeire.

A bemutatott értékeken keresztül tudunk a jövő számára utat mutatni a városi környezet fejlődéséhez.

A kézikönyv szemléletformáló jellegű dokumentum, mely a környezetünkben található értékeket a teljesség igényére törekedve foglalja össze, egyúttal felhívja jelenlétükre, és várost alkotó, településképi jelentőségére, szerepére a figyelmet.

Ózd város évtizedek óta gyarapítja és gondozza meglévő adottságait, folyamatosan újíttja meg városközpontját, és figyelmet fordít műemléki értékeinek megőrzésére és lakókörnyezete zöldfelületi rendszerének megújítására is.

A városközpontozhoz szervesen kapcsolódó Törzsgyár és Sárli telep revitalizációja és a városi szövetbe történő integrálása segíti a városias folyamatok felerősítését, példát mutatva az ipari jelleg humanizálására és élhetőbbé tételére.

Ennek keretében a területeken új feltáró utak, kereskedelmi szolgáltató létesítmények épültek (INTERSPAR, LIDL, Gyöngy Üzletház, Shell kút, Kulturális GPS, Ózdi Múzeális Gyűjtemény és Gyártörténeti Emlékpark és Élménykomplexum, Nemzeti Filmtörténeti Élménypark, stb.). Ezek mellett azonban kiemelt figyelmet kell arra fordítani, hogy az évszázados gyártörténeti értékek ne váljanak a fejlesztések áldozatává. Ezeket feltétlenül meg kell őrizni az utókor számára!

Kiemelt szempontnak tartjuk, hogy a meglévő adottságainkat figyelembe véve illeszkedjünk a településképi, településkarakter kialakult rendszeréhez, tovább fejlesztve azt.

A Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) elkészítésével, annak ajánlásaival a városban élők számára szeretnénk iránymutatást adni személyes álmaik és építési szándékuk minél jobb színvonalú megvalósításához. A kézikönyvben meghatározzuk - a település építészettörténeti múltján keresztül bemutatjuk - városunk jellemző, a jövőbeni tervek készítésének alapjául szolgáló arculatát, az eltérő karakterű településrészek kijelölésével.

Mindezek alapján az arculati kézikönyv ajánlásokat tesz az építetők, tervezők számára az illeszkedés szabályaira, s teszi mindezt a város közösségének bevonásával, remélhetőleg aktív közreműködésével.

6. ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLÉKI, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

6.1. ÓZD BEMUTATÁSA ÉS TELEPÜLÉSI KARAKTERE

6.1.1 A településszerkezet történeti kialakulása

A település, települések úthálózata a gyár kialakulása előtt 1846-ig

A város települési állapotáról, fő útjairól és utcarendszeréről a legrégebbi hiteles állapotot az első katonai térkép tükrözi. E térképen élesen elhatárolódik a későbbi várost alkotó három község: Ózd, Várkony és Bolyok beépített területe.

I. katonai felmérés 1763-1787

A térképen nyomon követhető a községeket összekötő utak mellett a két főútvonal is. Az egyik főútvonal az arlói völgy felől a Vasvár pusztán át éri el a Hangony patak jobb partján lévő Várkonyt, majd a patakon áthaladva kapcsolódik a Bánréve felé vezető gömri útvonalba. Ez az Eger-rozsnói főútvonal. Mint mellékút tovább folytatódik a Hangony jobb partján Sajónémeti felé. A másik főútvonal a Hangony bal partján Bánréve felől jövő út, mely Domaháza felé vezet. Ez volt Gömör megye déli főútvonala. Nagyobb forgalmú út az Eger-Rozsnyó útvonal volt, az Ózd patak Hangony patakba torkolásánál már a legkorábbi időkben is vendégfogadó állt.

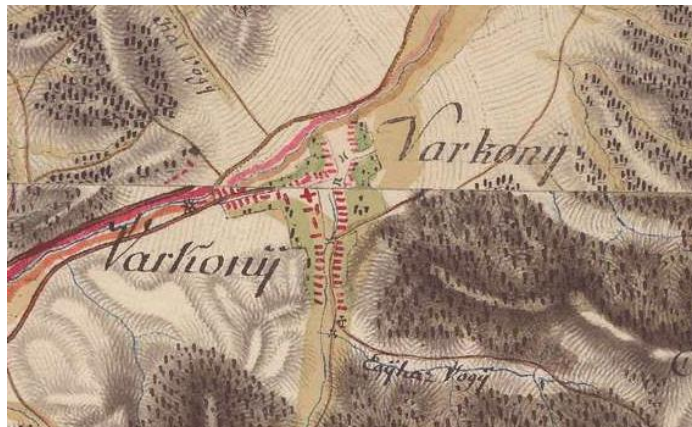
A terület többi útjai, mint bekötő utak e két főútvonalba torkollottak. A főútba kötött be Ózd település fő útja is.

A későbbi várost alkotó három falu Ózd, Várkony és Bolyok volt. Betelepülésüket vizsgálva a térképről is látható, hogy Ózd a Hangony völgyéből nyíló völgyben alakult ki, s mocsaras terület választotta el a pataktól.

Ózd betelepülésére jellemző a szűkebb völgyi település. Kisebb, keskenyebb telkek és gazdasági udvarok alakulhattak csak ki. Csak a völgy közepén áthaladó patak partján alakult ki két házsor, melynek homlokzatai a patakra néztek. A gazdasági udvarok és a csűrök a völgyet lezáró hegyoldal emelkedésénél épültek. A település közepén nagyobb kiterjedésű téglalap alakú tér jött létre.

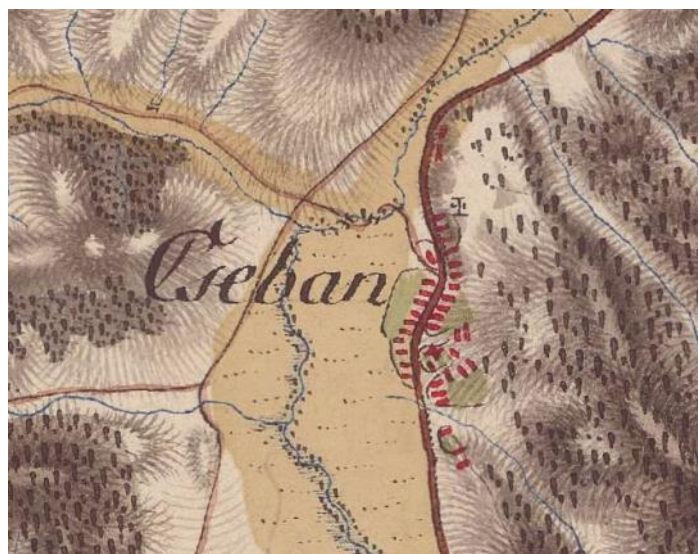
Várkony közvetlenül a Hangony patak mellett alakult ki, a hegy lábánál lévő sík terepen, így terjedelmesebb, szétterülő, a telkek nagyobbak, a házak távolabb épültek egymástól. A település házai egyrészt az áthaladó főút vonal mindkét oldalán, másrészt a völgyből kilépő patak partjain jelentek meg.

Bolyok szintén a Hangony patak mellé települt, sík területre. Itt is terjedelmesebb, szétterülő a beépítés, jellemző, hogy a telkek nagyobbak. Bolyokon a házak csak a főút vonal mellé épültek, a patak mentén nem látni építés nyomát.

Csepány település a Hódos völgyben alakult ki, szintén egy utcás faluval az út mentén, a patak völgyével párhuzamosan futó völgyben. A házak építése mindegyik faluban jellegzetes fésűs, soros utcaképet, beépítettséget mutat, csűrös településsel. A térképen jól követhető a telekvégekkel párhuzamosan épített csűrök jelenléte.

A községek határainak mezőgazdasági műveléséről kevés adat áll rendelkezésre, viszont jól követhető az erdők kiterjedtsége, látható, hogy a ma kopaszon álló Kötetőt, a szennai vonulatot, a Drótos hegyet, Akasztóhegyet és a Várhegyet erdő borította. A jelenlegi városterület alapvető településszerkezeti elemei és a település jellegzetes formái a mai napig megmaradtak, a régi utak és terek megléte máig követhető.

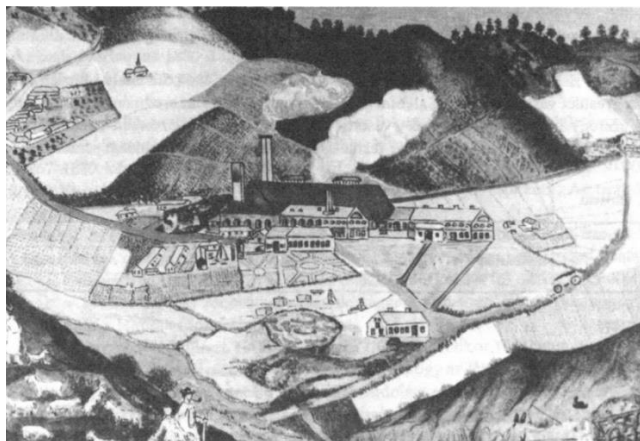
II. katonai felmérés 1806-1869

A második katonai felmérésen látható, hogy a három településben lényeges településszerkezeti változás nem történt, csak Várkony bővült az Eger-Rozsnyó út mentén Ózd irányába.

A községeken kívül a Bolyok - Bánréve út mentén kialakult „Kőallya-Pusztá” település. Vasvár pusztája lényegesen kibővült, a korábbi tanya helyén kis falu épült ki vízimalommal, de látható a mai Gyári temető is.

Megtalálhatjuk az Eger-Rozsnyó főút mellett a "Pipagyújtó" vendégfogadót, ami a településrész Gyújtó elnevezését adta.

Ezen a térképen megjelenik a Vasgyár területe a "Kétút köze" dűlőben. A gyárépületet lakóházak és kertek egészítették ki. Ózd községtől délre a térkép kőszénbányát jelöl. A vasgyár telepítése 1846-ban kezdődött, a Sturman család majorságának területén. Megállapítható, hogy a patakok, utak vonala nem változott, a külterületi erdők azonban csökkentek, de Bolyok és Várkony térségében szőlőművelés jelent meg.

A gyár születésének idejéből való a Vasgyár első képe, mely a Vasárnapi Újságban jelent meg először 1864-ben. A kép háttérben Ózd falu látható a völgyben, a kép előterében az 1846-47-ben épült első hengermű. A gyár előtt tisztviselő és munkástelep található. Az Ózd és Hangony patak összefolyásánál ott találjuk a Pipagyújtó vendégfogadót. Ekkor kezdődött meg a mocsarak feltöltése is a térségben. 1863-ban Karu bányatelepen munkáslakások építése kezdődött meg.

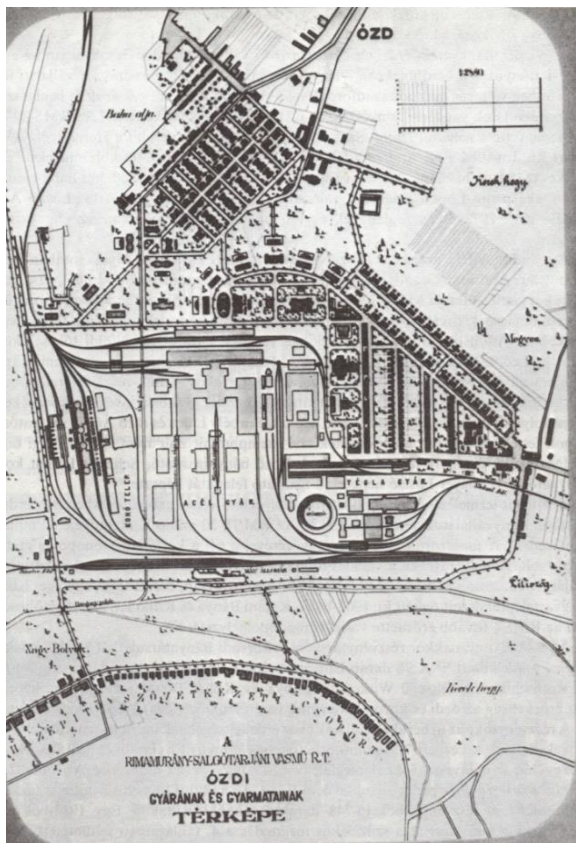
Forrás: Örökségvédelmi hatástanulmány

A településszerkezet a gyár fejlődésének időszakában

A kiegyezés után fokozatosan fellendülő gyári termelés és a gyár fejlesztése állandó munkaerő telepítését igényelte. Ekkor kezdődött meg a gyári lakótelepek kiépítése.

1872-ben épült a gyár melletti Régi-kolónia épületegyüttese. Ezt követte 1882-86 között a Fürdősor és a Rendetlen kolónia építése.

A századforduló előtt épültek a munkás lakótelepek, 1891-ben a Hosszúsor, 1891-98 között a Kiserdőalja, a Kórházsor, a Hétes, a századforduló után 1904 és 1906 között az Új telep.

Az ózdi vasgyár térképe, 1900 forrás : Örökségvédelmi hatástanulmány

A munkás telepeken kívül tiszti és tisztviselői telepeket is építettek. 1890-ben épült a Tiszti sor, 1898-99-ben épült a Kisamerika, 1910-12-ben a Nagyamerika, mely már kifejezetten műszaki vezetők számára épült. Ezek a telepek és munkás kolóniák a településben ma is megtalálhatók, a későbbi fejlődés során szervesen beilleszkedtek a városszerkezetbe.

Ózd 1899-ben lett nagyközség, ez időre tehető kereskedelmi központjának kialakulása is. A mai Ózdot alkotó települések közül Várkonyi indult inkább fejlődésnek. Kialakult a Bánszállási bányatelep, de a falu főleg a vasgyár felé növekedett.

Bolyok is a gyár felé eső területén a Vasvár puszta és Gyújtó közötti területen indult fejlődésnek. Itt alakult ki a gyár környékének második kereskedelmi központja, ami ma is a városközpont magja.

Az első világháború alatt a települések fejlődése megállt, csak a Farkaslyuk bányatelepen épültek munkáslakások (Alsó, Középső és Felső sor).

A településszerkezet alakulása a két világháború között

A településfejlődés motorja a Gyár alapításától kezdődően a Gyár és a gyári fejlesztések voltak. Az első világháború után a gyári lakótelep építés lelassult, csak a Gyártelep és Kisfalud közötti beépítetlen térségben építették meg 1923-24-ben a Velence-telepet, valamint a Farkaslyuk bányatelepen az Újsort 1928-ban.

A szervezett lakásépítés helyett kölcsönökkel és kedvezményekkel a családi lakóház építést ösztönözték. Ennek hatására épültek ki a Gyár környezetében a családi lakóházak övezetek, így Istenmező, Kerekhegy, Kádártelep, Tábla, Farkaslyuk térségében Boroszló.

Bolyok fejlődése is ez időtájt indul meg, beépül a község gyár felőli területe Vasváron, Meggyesen, Cipóban, majd az Uraj völgyben, Ráctagon és Szennán.

Erre az időszakra tehető a három falu és a Gyár közötti terület összeépülése, a beépítetlen mezőgazdasági területek megszűnése.

A fejlődés így a községek külső peremén folytatódott, mivel a Gyár környékén már nem volt beépíthető terület.

A város valódi agglomerációs jellegű összeépülése az 1930-as években jött létre, bár a közigazgatási forma (külön községek) már nem felelt meg a tényleges településszerkezetnek. 1940-ben a három községet közigazgatásilag is egyesítették. Ebben az időben alakult ki Ózd máig jellemző településszerkezete.

A Hangony völgyében a Hangony, Ózd, Uraj patakok összefolyásánál épült ki és fejlődött a vasgyár, mellette a sík területeken, valamint a dombokon és a hegyoldalakon a lakóterületek.

A település csak a betorkolló völgyekben fejlődhetett. A betorkolló völgyek és azok kisebb völgyelágazásai is beépültek.

Ez az oka annak, hogy ma is az egyutcás fő településszerkezet a jellemző, amit a terep adta lehetőségek keretein belül növelhettek többutcsás beépítésre. Így egységes városközpont nem alakulhatott ki, mivel

az együttes településrészek becsatlakozásánál lévő kulcsfontosságú területet a Gyár foglalta el. A Gyár településszerkezetben való elhelyezkedése a mai Ózd településszerkezetének fő problémája is, hogy a városszervező erejévé válható településközpont hiányzik, illetve többfelé tagolt.

A második világháború ideje alatt a fejlődés stagnált, csak a Gyártelepen lévő Hosszúsor épületeit korszerűsítették. A hosszúrosi emeletes, közművesített épületsor volt Ózd egyik első emeletes utcája.

A település fejlődése a II. Világháború után

A háború után a bizonytalan gazdasági helyzetből 1947 táján lábalt ki a város. Az üzemek helyreállítása, a Gyár fokozódó termelése nagy tömegeket vonzott a településre. A beáramló népesség elhelyezése rohamosan fejlődő családi házas lakóterületeken történt, a település peremein.

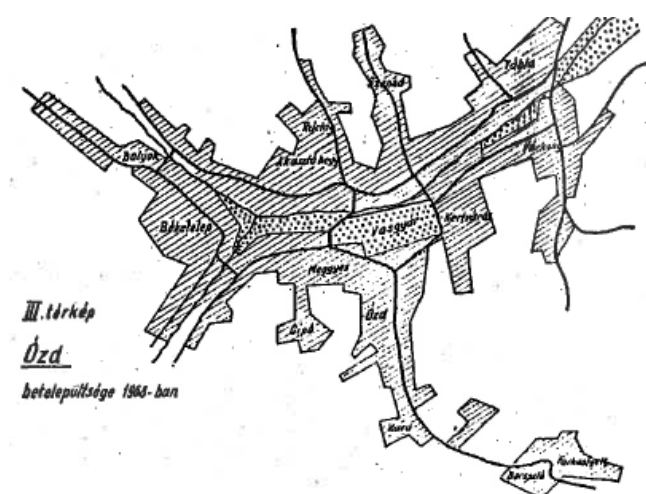
Ekkor indul el az építkezés a Mogyorós völgyben, az Akasztó hegyen, a Cipó völgyben, tovább épül - bővül Tábla, Ráctag, Szenna és Boroszló.

1948-ban a régi főtisztviselői telep helyén alakult a Gyártelepen belül a 2-3 emeletes épületekből álló első lakótelep.

A település életében fordulópontot a község várossá nyilvánítása jelentette. 1949. január 1-től Ózd várossá alakult.

A várossá alakulással egyidőben új tervszerű lakásépítés indult meg. Erre azért is szükség volt, mivel eddig a lakásépítés fő területei a Gyár környéki sík területek voltak. Környezetvédelmi okokból és a teljes szanálás elkerülése miatt új lakóterületek kijelölésére Bolyok és Vasvár közötti lankás mezőgazdasági területen került sor.

A városrendezési terv kidolgozása után 1952-ben indult el a Béke telep építése, mely 1968-ban ideiglenesen befejeződött.

1969-ben kezdődött meg a városközpont kialakítása. Erre a célra a Vasvár út melletti területet jelölték ki. A városközpont a mai napig folyamatosan újul meg, épül újjá.

Alapvető településtörténeti és településszerkezeti változást jelentett a város életében az, hogy 1979. január 1-től Ózd város belterületéhez és igazgatási területéhez csatolták Hódoscsépány, Szentsimon, Uraj, Susa és Center településeket. Így eddig a város vonzáskörzetébe tartozó települések igazgatásilag is a város részeivé váltak.

Az összevonásokkal az amúgy is terjedős városszerkezet tovább növekedett, problémák sorát vonva maga után. A településrészek megőrizték falusias jellegüket. A csatolt települések közül Hódoscsépány a legjelentősebb és morfológiai szempontból a legkedvezőbb helyzetű, szűk völgykapun át kapcsolódik a városközpont területéhez.

A településszerkezet karaktere

A településszerkezetet alapvetően a települési környezet morfológiája határozza meg.

A város a Bükk hegység, a Mátra, a Gömör-Szepesi érchegység között elterülő dombvidéken az Upponyi szigethegység észak-nyugati peremvidékén fekszik, a Sajó folyó völgyéhez csatlakozó Hangony, Ózd és Hódos patakok találkozásánál.

A településszerkezet igazodik a földrajzi és topográfiai adottságokhoz. A település organikus növekedése a patak völgyekben és az ahhoz csatlakozó mellékvölgyekben lévő hajdani falvak összeépüléséből alakult ki, illetve az ipari fejlődés generálta művi beavatkozások miatt (községek becsatolása) tovább növekedett.

A völgyekben történelmileg kialakult települések közötti úthálózati rendszer a város alapszerkezetének is meghatározója lett, és ma is az. Ezen gerinchálózat mentén lévő településrészek a terepadottságok miatt kevés helyen terebélyesedtek többutcsás, hálós szerkezetűvé, a völgyekbe ékelődve, szinte egymástól elszigetelve funkcionálnak.

A településszerkezet további meghatározó eleme a hajdani három község - Ózd, Várkony és Bolyok - közötti sík, mélyfekvésű területre épült Gyártelep, a Törzsgyár, melyet az üzem által előidézett fejlődés eredményeként a települések körbe nőttek.

Így a Törzsgyár a mai város szívébe került, a városszerkezet egyik legkarakteresebb elemévé vált.

A völgyekbe hosszan benyúló egy, vagy egy-két utcás úthálózat melletti területek beépültek, melyet a mellékvölgyekben, vagy dombhátakra fölkúszó legújabb beépítések egészítenek ki. A várostest közepén, ahol a természetesen organikusán nőtt város településközpontja lehetne, van jelen a Gyártelep, mely hajdanán szervezte a településfejlődést.

Összefoglalva: A településszerkezet a völgyekbe hosszan benyúló, keskeny beépítettségű, gyakran egy utcás, esetleg a mellékvölgyekben ágasan csatlakozó településrészek összessége, mely a településközpontban lévő sík területen elhelyezkedő ipari törzsterülethez, a Gyár területéhez kapcsolódik. A településszerkezet karakterének legfontosabb eleme tehát a völgyek és dombok, az izgalmas terep és a dombság megjelenése - mint zöldterület - a várostestben.

Forrás: Internet

6.1.2. Táj, tájhasználat

Táj

Ózd és közigazgatási területe az Észak-magyarországi Középhegységben a Gömri - Hevesi dombság kistáj területén fekszik. A város a Sajó völgyéhez kapcsolódó Ny-ÉK irányú Hangony patak és a betorkolló vízfolyások Szenna, Uraj, Hódos, Ózd, patakok, és más kisebb vízfolyások É-D-i irányú völgyeiben alakult ki, a felszíni formáival lenyűgöző hatású táji környezetben.

A völgyeket rövidebb-hosszabb szakaszokon kísérő, változó meredekségű domboldalak-Tábla DK-i, Gálvölgye ÉK-i, DNY-i, Szenna ÉK-i, Uraj völgye ÉK-i, Bolyok ÉK-i, Hódoscsépány Ny-i, Ózd- Falu K-i, Ny-i, D-i, Hétes, Várkony Ny-i és É-i oldalai-, vagy a mikro vízfolyások völgyeivel szabdalt gyűrt felszínformák-Szenna, Hódoscsépány, Somsály, Ózd-Falu, és Várkony DNY-i és Ny-i vonulatai és az Akasztó hegy - egymás mellett sorakozó "kopár piramisai" a geológiai múltban kialakult állapot eredményei.

A tájesztétikai értéket hordozó felszínformák, gyepes vonulataikkal jól érzékelhetők a település közvetlen környezetében és attól távolodva is.

A morfológiai rendszer szépségét tovább emelik a táj vízfolyásai, amelyek a vetődésvonalakon kialakult völgyekben találhatóak és szállítják a környező táj csapadékvizeit a településen átfolyó Hangony patakba. A kis patakok időszakosak, az Uraj és Ózd patakok állandó vízfolyásúak. Említésre méltó még a közelben lévő suvadással kialakult Arlói tó.

A Hangony völgyében a település tengerszint felett 160 - 180 m-es magasságon fekszik. A körülötte emelkedő dombok 250 - 300 m magasak. A kis tájegységet határoló peremhegyek - délről a Bükk, északról a Szepes-Gömöri érchegység - 600 - 700 m-rel magasodnak a térség felett. Ez az érdekes földrajzi fekvés az ózdi tájnak és környezetének medencejellegét biztosít, amely éghajlati jellemzőiben is jól kifejeződik.

Tájhasználat

Napjainkban Ózd közigazgatási területét közel 50 %-ban borítja erdő, egyenlőtlen területi eloszlásban. Hiánya leginkább a település közvetlen környezetében szembeötlő, a meghökkenítő domborzati formákon. Az erdő jótékony kondicionáló és éghajlatjavító hatását már csak Somsály völgyében tudja teljes értékűen kifejezni telepített, zárt erdőállományával.

A növénytömegében megritkított ózdi táj a jellegzetes természetföldrajzi adottságaival mégis tud olyan tájélményeket nyújtani egy-egy részletében, hogy azok védettségének a kérdése felvetődhet.

Érdeemes szót ejteni az Uraj-Susa közötti galagonyás, borókás tájrészletről, amely szinte embertől háborítatlan, annak ellenére, hogy az 1980-as évekig művelték.

Figyelmet érdemelnek az erózió következtében előbukkanó homokkőpadok Somsály térségében, és a korróziós piramisokról Bolyokon.

6.1.3. Természetvédelemmel érintett területek

Natura 2000 terület:

A Natura 2000 területekre vonatkozó jogszabályi háttér a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet adja. A Natura 2000 hálózat területeivel érintett földrészeket a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet hirdette ki. A terület neve: Ózd- Harmaci - dombok

A terület azonosító kódja: HUBN20027

Helyrajzi számok: 04087a, 04087b, 04087c, 04088, 04089/1a, 04089/1b, 04089/1c, 04089/1d.

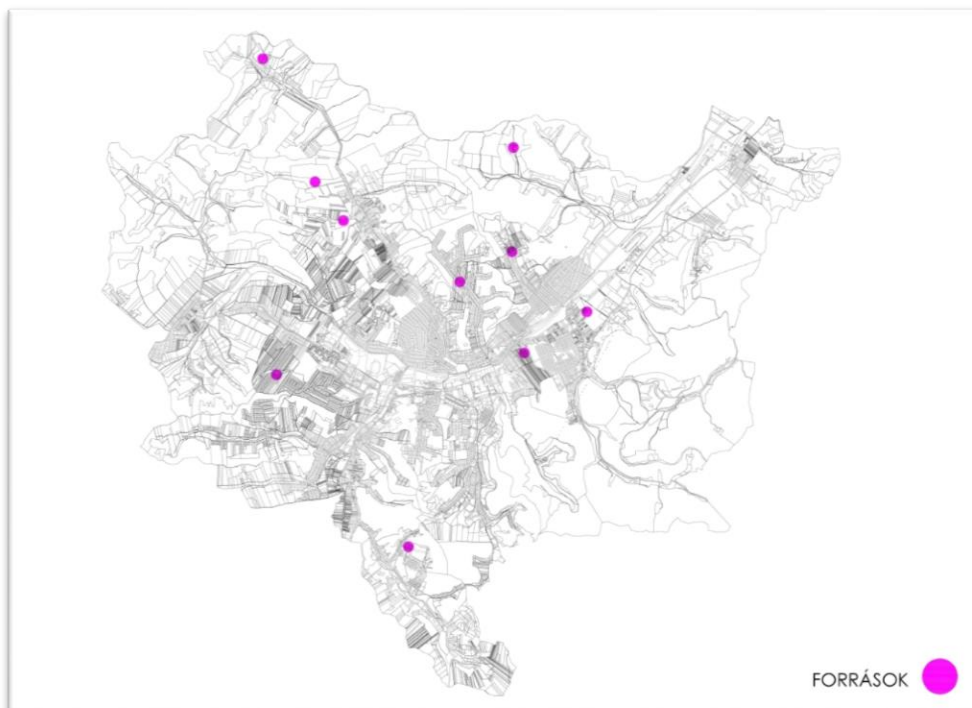
A terület nagysága: 73,65 ha, jelölő élőhelyek és fajok:

- a) élőhely: 6210 * Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco Brometalia) fontos orchidea-lelőhelyei
- b) növény: piros kígyószisz, leánykökörccsin

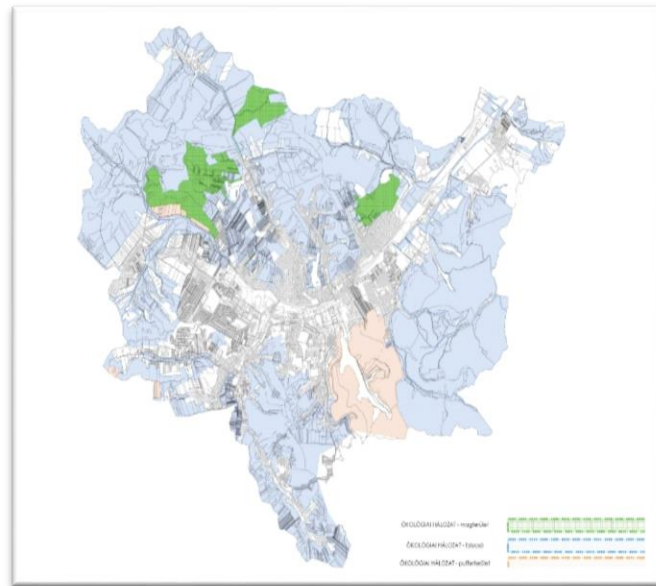
Országos jelentőségű természeti emlék:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: Tvt.) 23.§ (2) bekezdésében foglaltak értelmében a törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom és földvár. A Tvt. 28. § (5) bekezdése értelmében a védett források, víznyelők, földvárak, kunhalmok **országos jelentőségű természeti emlékek** minősülnek. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

Országos ökológiai hálózatra és annak a magterület, az ökológiai folyosó és a pufferterület övezet:

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (továbbiakban: OTrT) 13., 17-19. §-ai szabályozzák az országos ökológiai hálózatra és annak a magterület, az ökológiai folyosó és a pufferterület övezetekre vonatkozó előírásokat.

Egyedi tájértékek

A Tvt. 6. § (3) - (5) bekezdései tartalmazzák az egyedi tájértékekre vonatkozó szabályzásokat.

Természeti terület:

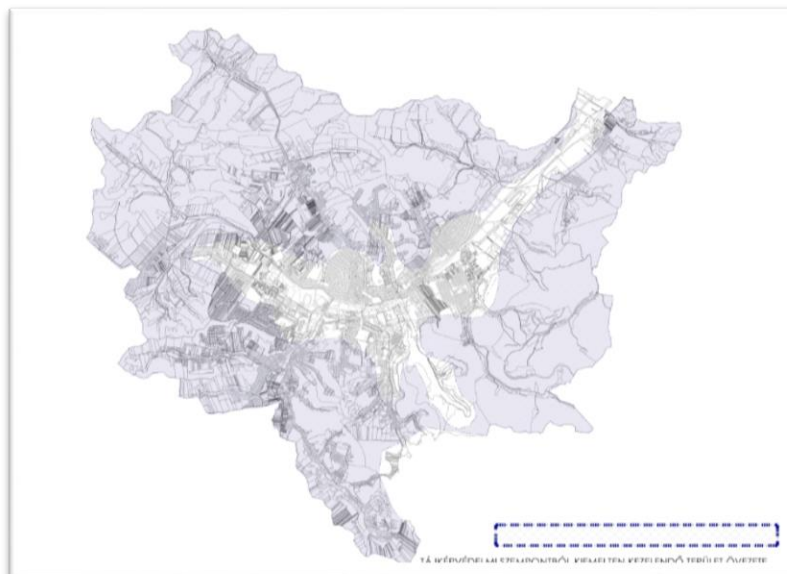
A Tvt. 15. § (1) pontjában szereplő feltételeknek eleget tevő összes területet tervezett természeti terület. Ezeken a területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a tájkép, a természetes életközösségek (növénytakasulások) és élőhelyek megóvására.

Természetközeli terület:

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (továbbiakban: OTÉK) 30/A. § (1) bekezdése értelmében a mocsár, a nádas és a sziklás terület természetközeli területnek minősülnek. Ugyanezen paragrafus (2) bekezdése értelmében a természetközeli területeken épületet elhelyezni nem lehet.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az OTrT 14/A. §-a tartalmazza a „tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek” övezetére vonatkozó szakmai előírásokat.

7. ÉRTÉKEINK

Ózd város különös figyelmet fordít örökségi értékeinek felmérésére és nyilvántartására. A munka 1996-ban kezdődött a város akkor új szemléletű településrendezési tervének elkészítésével. Akkor, a mai elemzésekhez hasonló, a teljes város területét átfogó városépítészeti és építészeti karaktervizsgálat készült.

A Településrendezési Terv 2011-ben készített teljes körű felülvizsgálata során elkészült az örökségvédelmi hatástanulmány, mely számba vette az épített örökség területi és egyedi építészeti elemeit, melyek, mint javaslatok épültek be a tervbe.

A város nem rendelkezik helyi értékvédelmi rendelettel.

Az örökségi emlékek felmérésére a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal átfogó akciót kezdeményezett, melyekhez megalapozó vizsgálatok is tartoztak. Ekkor került kijelölésre a város műemléki jelentőségű területe és annak műemléki környezete, és kerültek védelem alá a Gyári Igazgatási Központ és a Törzsgyár meghatározó épületei.

A műemléki védelem alatt álló épületek egy részének felújítása is megtörtént a 2000- es évek közepén, így megújult a Kaszinó és az Olvasó és a Zeneiskola épülete is.

Hatalmas eredménynek számít továbbá a MANDa és az Emlékpark projekt megvalósítása, mely a Törzsgyár zárvány területeinek megnyitásával, az épületek megújításával és új rendeltetésével a városközpont területeit és funkcióit gazdagította.

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítése előtt a város értékvizsgálatot is készített a korábbi vizsgálatok folytatásával, mely külön tervdokumentációban kerül bemutatásra. Az értékek bemutatására részletes adatlapok készültek.

A megalapozó vizsgálat részét képezik azok a dokumentumok is, melyeket a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal készített a műemléki védelem elrendeléséhez 2005. évben a Szent István Egyetem Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar Településmérnöki és Építészeti Tanszékével..

7.1 MŰEMLEKÉK ÉS HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKEINK

7.1.1 Műemlékek

Városunkban a 2000- es évek elejétől folyamatosan a mai napig tart a műemléki értékek felmérése, védetté nyilvánítása, felújítása és védelme.

Műemléki értékeink:

Törzsszám	Azonosító	Cím	Megnevezés	Helyrajzi szám
917	3016	Ózd Dobó István utca 2-4.	Sajóvárkonyi rk. templom	4286
918	3017	Ózd Dobó István utca 2-4.	Nep. Szt. János szobor	4286
1261	3015	Ózd Szentsimon, Barátság út 2. Uraj, Uraj út	R.k.templom	17004
1265	3019	Ózd 17.	Rk. templom	14001
10649	3018	Ózd Kőalja út 26.	Lakóház és melléképületei	2287
11132	11357	Ózd Gyár út 2.	Ózdi Tiszti Kaszinó	5267
11133	11493	Ózd Gyár út 4.	Ózdi Olvasó Egylet Székháza	5266
11134	11494	Ózd Gyár út 24. Rombauer tér	Ózdi Városi Múzeum (az egykori Ózdi Gyártelepi Társulati Elemi Népiskola)	5190/3
11135	11495	Ózd 1.	Ózdi Hivatalház (Laborépület) főépülete	5035
11136	11491	Ózd Törzsgyár	Ózdi Gyári Uszoda	11072/1
11137	11492	Ózd Törzsgyár	Ózdi Téglagyár épületei (illetve az Eckart- és Wernicke-kemencék)	11020/C, 11020/D
11138	11688	Ózd Törzsgyár	Fúvógépház	11140
11139	11496	Ózd Törzsgyár	Ózdi Finomhengermű épülete	11089

Ózd város műemléki értékei

Téglagyár

A Nagy acélgyártó még megmaradt része is védelemre érdemes

Kaszinó

Olvasó

Az úgynevezett Nagyiroda, ma az Ózdi Járási Hivatal egyik épülete

Sajóvárkony Római Katolikus Templom

Ózd Szentsimon Római Katolikus Templom

7.1.1 Helyi védett épületek

A helyi védett épületek kijelölésére már a hatályos Településrendezési Terv is ad iránymutatást, örökségvédelmi hatástanulmány is készült, de csak javaslat szinten. Egyedi építészeti védelem meghatározására a jelen munkánk és a településképi rendelet megalkotásával kerül sor.

SORSZÁM	HELYRAJZI SZÁM	VÁROSRÉSZ	UTCANÉV	HÁZSZÁM	LEÍRÁS
1.	12045	Susa	Susa út	2	lakóépület
2.	12019	Susa	Susa út	23-24.	lakóépület
3.	12021	Susa	Susa út	26	lakóépület
4.	5378	Ózd	Petőfi tér	1.	könyvtár
5.	5275	Ózd	Ív út	2/1.	Római katolikus templom
6.	5252	Ózd	Új telep	2.	Református templom
7.	5038	Ózd	Váci Mihály u	12.	Evangélikus templom
8.	5036	Ózd	Alkotmány út	2.	óvoda
9.	7334,7322,7330	Ózd	Városház tér	1.	városháza
10.	7376	Ózd	Lomb u	2.	Görög katolikus templom
11.	7372	Ózd	Lomb u.	1-3.	(volt) reuma kórház
12.	6906	Ózd	Béke u.	1-3.	kórház
13.	7212	Ózd	Volny J. út	19.	vasútállomás
14.	18726	Somsály	Somsály út	17.	volt iskola épület
15.	18729/1	Somsály	Somsály út	19.	lakóépület
16.	18733	Somsály	Somsály út		templom rom
17.	17027	Szentsimon	Barátság út	3.	plébánia
18.	19086	Hódoscsépány	Csépány út		Római katolikus templom
19.	12001	Susa	Susa út		Református templom
20.	11185	Ózd	Gyár út		volt Erőmű épülete
21.	8359/4	Ózd	Árpád vezér út	20/A-F	lakóépület
22.	18763	Somsály	Somsály út	1	templom
23.	11267	Ózd	Gyár út		Iroda épület
24.	11123	Ózd	Gyár út		Törzsgyár – Gyár út felőli fogadó épület
25.	11067/A	Ózd	Gyár út		Törzsgyár – Gyár út felőli fogadó épület
26.	5281	Ózd	48-as út	2	zárt sorú iroda épület
27.	19085	Hódoscsépány	Csépány út	121	védőnői szolgálat
28.	19087	Hódoscsépány	Csépány út	117	ÁMK
29.	18405	Hódoscsépány	Csépány út	215	volt posta épület
	11097/1	Ózd	Törzsgyár		Acélműcsarnok

Új telep Református templom

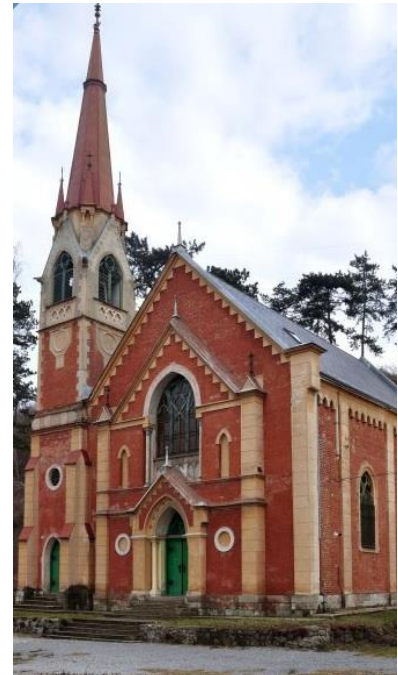
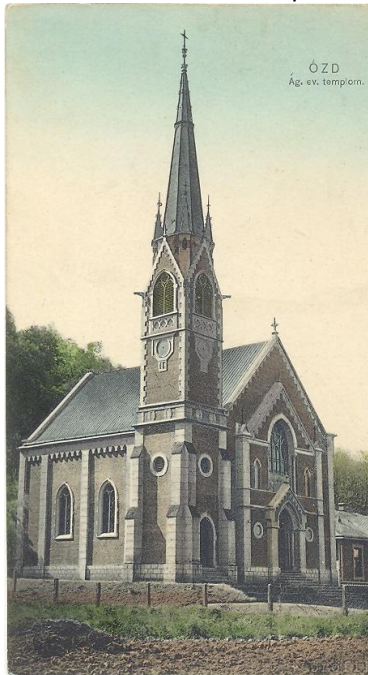
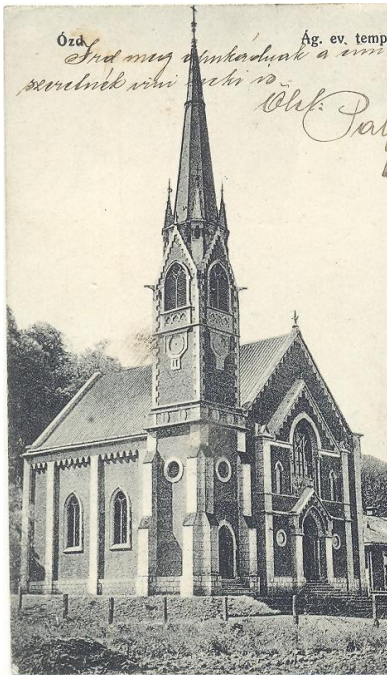
Alkotmány uti Óvoda

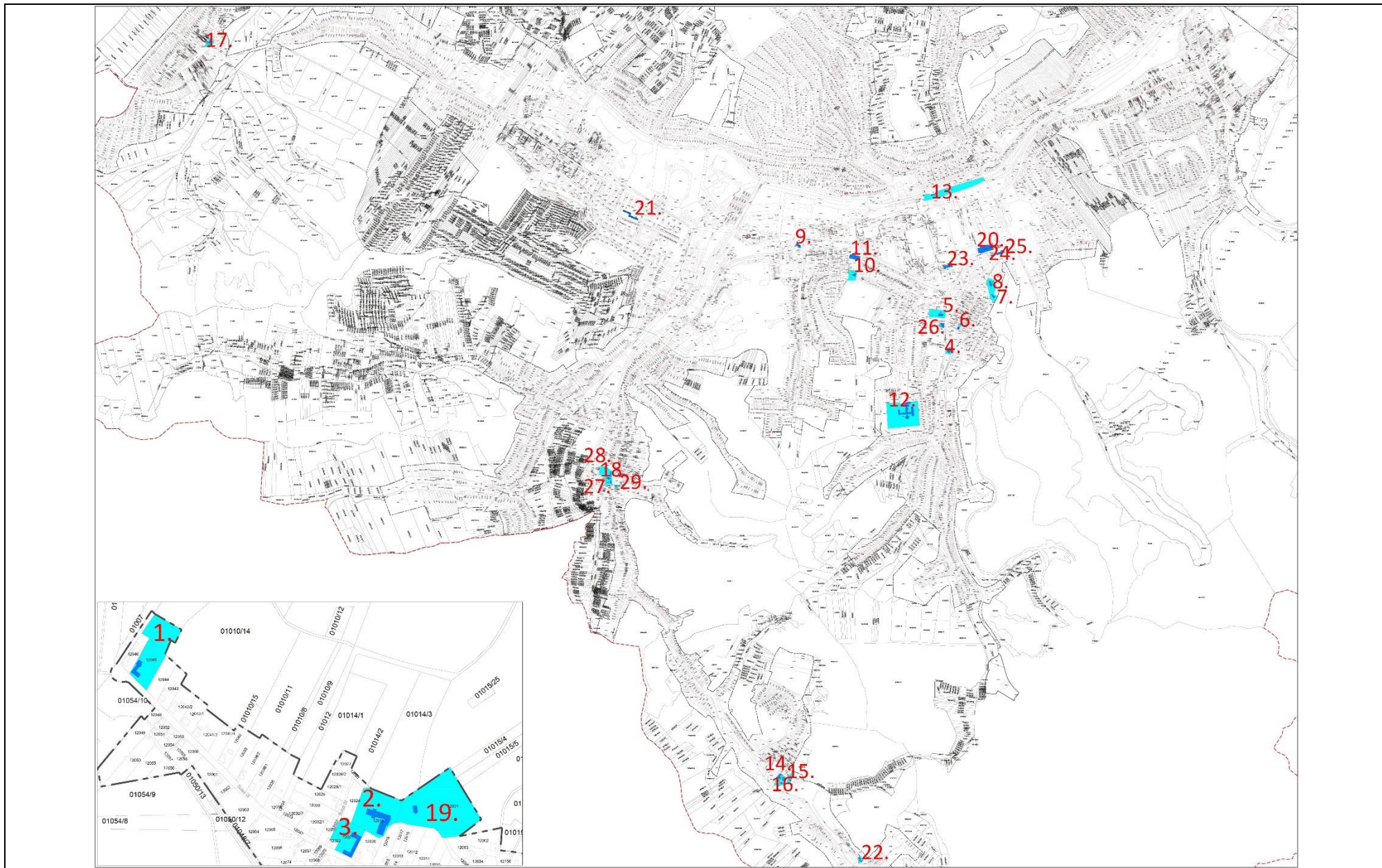
Görög katolikus templom

Ív úti Római Katolikus templom

Váci Mihály úti Evangélikus templom

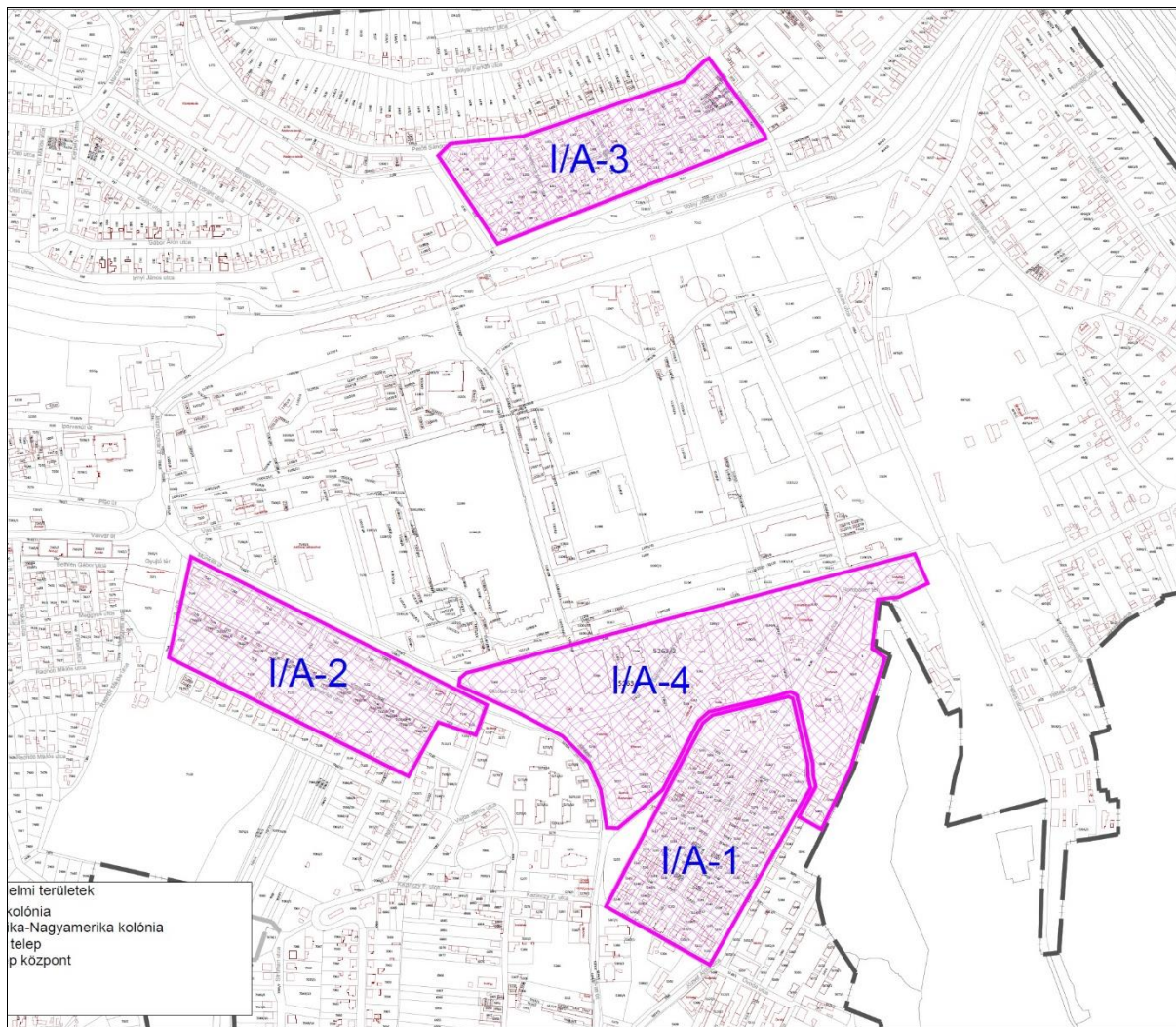

7.2 TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

7.2.1 Helyi jelentőségű értékvédelmi területek

Ózd-Városközpont városrész

- I/A-1 Új telepi kolónia
- I/A-2 Kisamerika – Nagyamerika – Munkás úti kolóniák
- I/A-3 Velence telep
- I/A-4 Gyártelepi központ

I/A-1 Új telepi kolónia

Az Újtelepet a Tisztisor és a Kiserdőalja közötti területen 124 család számára létesítették. Nevét a régi kolóniáktól való megkülönböztetés miatt kapta. A telepet a hosszirányú főútba torkolló öt keresztirányú mellékutca tagolja. Minden házhoz kert tartozott, melybe a gyári kertészet telepített gyümölcsfákat. Főútját – a Sugár utat –, valamint a mellékutcákat gyorsan növő jegenyefákkal szegélyezték. A többszörösen szimmetrikus telepítés fő tengelyének egyik végében a református templom áll, másik vége pedig a gyárra nyit. A gyári oldalon a telep kapuzataként két díszesebb tisztviselői lakás áll, a másik oldalon maga a templom a fő hangsúly, amit szintén mívesebb házak fognak közre. A középső kereszt tengely finom váltást jelent az amúgy azonosan megformált utcaképben: a téglahomlokzatú házak vakoltra, a lemezfedés pedig cserépfedésre vált a gyártól a templom felé, ezzel is oldva a hosszú, egyenes utcakép érzékelhető, de nem zavaró monotonitását. Épületei földszintesek, kivétel nélkül ikres kialakításúak, részben tetőtér beépítéssel. Minden házhoz kert tartozik, melybe még a gyári kertészet telepített gyümölcsfákat. A középső kereszt tengely finom váltást jelent az amúgy azonosan megformált utcaképben: a téglahomlokzatú házak vakoltra, a

lemezfedés pedig cserépfedésre vált a templomtól a gyár felé, ezzel is oldva a hosszú, egyenes utcakép érzékelhető, de nem zavaró monotonitását. A területen négyfajta lakástípust különböztethetünk meg a befogadható családok száma alapján: 18 db négycsaládos munkás-lakóházat, 16 db kétcsaládos munkás-lakóházat, valamint 8 db kétcsaládos főmesteri, főművezetői lakóházat és 2 kétcsaládos tisztviselői lakóházat építettek. Jelenleg a telep környezete és lakóházaira nagy százalékban a folyamatos amortizáció jellemző.

Új telepi házak

I/A-2 Kisamerika – Nagyamerika – Munkás úti kolóniák

Kisamerika (1898 – 1912)

A Hosszúsor mögötti hegyoldalon a gyár előmunkásai részére építették fel a Kisamerika-telepet. Valamennyi épület földszintes. Az épületek dísztelenek, tagolásukat csak a téglalábazat anyagváltása és a lejtő felé eső épület rizalit-tagolások adják, de ezzel együtt arányos épületek.

A telep a hegy szűk teraszára organikusan, de mégis a mérnöki szerkesztési elvek szerint épült be. Az építészetileg kiemelkedő értéket nem képviselő épületek környezete viszont figyelemre méltó: a hegy lejtőjének irányába léckerítésekkel ellátott kertek álltak a hegyterasz szélén, a hegybe vágott támfalakat verempincék kialakítására használták fel, a támfalak fölött pedig a Nagyamerika előtti értékes fasorral szegélyezett, magas nivójú sétány húzódott.

Kisamerika 15 földszintes épületből áll. Egy-egy épületben négy család elhelyezése történt. Valamennyi épület földszintes. Az épületek dísztelenek, tagolásukat csak a téglalábazat anyagváltása és a lejtő felé eső épületrizalit-tagolások adják, de ezzel együtt arányos épületek. Az épületek belső kialakítása miatt -a 4 lakásból kettő a domb felé kettő pedig a völgyi oldalra nyílt - két homlokzat, ezzel együtt két utca és két eltérő utcakép jött létre. A domb felé tekintő homlokzat egyenletes, épületbővítések nem jellemzőek, az utcája széles. Itt bonyolódik a terület autós forgalma. Az utcakép sivár, növényzet nem található. A völgy felé néző oldalon kerültek kialakításra a lakóházakhoz tartozó kiskertek, melynek eredményeként létrejött egy belső, védett gyalogos utca, mely a kertek menti növényzet miatt idilli hangulatot áraszt. A homlokzatok egységessége azonban ezen az oldalon kevésbé jellemző, a bejáratok kiszélesítéseként épületbővítések jelentek meg. Problémaként jelentkezik a településkép szempontjából, hogy a területen lévő lakóházak 4 különböző tulajdonos kezelésében állnak, ezért az esetleges homlokzatfelújítások egységessége sok esetben sikertelen.

A telepre a közös használatú kiskertek mellett jellemzőek még az ugyancsak közösen használható udvarhoz, kerthez tartozó helységek (pl.: pincék, raktárak, ólak, mellékhelyiségek, stb.).

A domb felőli oldalon támfalak kialakítása volt szükséges, ami fölött a gyár virágzásának idején a Nagyamerika előtti értékes fasorral szegélyezett, magas nivójú sétány húzódott.

Nagyamerika (1910 – 1912)

A gyári tisztviselők részére készült a hat kétszintes épületből álló villasor, a Nagyamerika. Ez a szabályos, közel kelet–nyugati, párhuzamos utcarendszerű, teraszosan elhelyezett kolóniaegyüttes legelegánsabban megformált felső harmada. Az épületek külseje, továbbá az előttük elterülő parkok, kertek is azt mutatják, hogy magasabb beosztású személyeknek szánták. Az első öt épület kétszalados tiszt lakásnak, a hatodik négycsalados tiszt lakásnak épült.

A házak bejárati oldalának utcája családi házas beépítésű terület, a másik oldal fasorral szegélyezett hangulatos sétányra nézett. A sétány aljában található a Kisamerika kolónia. Az épületek tektonikus hatását hangsúlyozza az alul téglalafal, felül vakolt falfelületek alkalmazása. A helybéli kolóniák között szokatlanul nagy téglafelületek használatának oka – a tektonikus hatás érzékeltetésén túl –, hogy az alapincézett rész téglalafalával a lejtő irányában teljesen kiemelkedik a földből. A mives tetőeresz-kitámasztásokkal bíró épületek osztásaiban a szimmetrikus homlokzatképzés szintén meghatározó

Jelenleg az épületek nagy részének állapotára a folyamatos amortizáció jellemző, a pusztulás megállítása és az egységes tervszerű felújítás fontos feladat.

Munkás út

A Munkás úti kolóniák folyamatosan épültek át az idők során. Valaha itt volt a Régi és a Rendetlen kolónia és a Fürdősor is. Mai formája egyemeletes épületeivel 1941- 1942-ben alakult ki. Az úthálózati rendszer egyik szervező fő útvonala a Munkás út.

A területen 7 egyemeletes és 1 kisebb tömegű földszintes lakóépületet találunk. A házak kialakítása és térszervezése azonos, homlokzatuk az idők során itt-ott átépült, erkélyei sok helyen beépítésre, nyílászáró osztásai átépítésre kerültek. Sok esetben a földszinti lakások üzlethelységgé alakultak át, a funkció különbözőségét hirdető homlokzatfestéssel és előlépcsők kialakításával néhol ártottak a történelmileg kialakult szerkezet arculatának.

Kisamerika

Nagyamerika

Munkás út

I/A-3 Velence telep

A kétszintes lakásokból álló, 48 házat számláló Velence telepet a Drótos hegy lábánál, a Hangony-patak partján építették meg. A telep északi részét a szövetkezeti elven telepített, szintén századfordulós Kisfalud határolja (mögötte a hegyvonulattal), délről pedig – a forgalmas közút túloldalán – a vasútállomás, amely a korabeli állomások közé tartozó, jó minőségű épület. A telepet külön bejárattal látták el, amelyet Sóhajok hídjának hívnak. A kolónia telepítése nem szerencsés, mivel vízenyős területre épült.

A területen összesen 135 lakást alakítottak ki a 48 épületben. A házak közül huszonhét kétlakásos, húsz négylakásos és egy egylakásos.

A beépítési struktúrájára a tömbtelkes, tervezett, rendezett, egységes formában, szabályos, derékszögű hálós utcarendszerrel kialakított szerkesztés a mérvadó, de izgalmasan komponált ritmikával vegyítve. A telep tömbtelkei nem túl nagyok, ezért a beépítés zárt képet alkot. A telep északi részét ma a Petőfi Sándor út határolja, délről pedig a Hangony patak, mint természetes határ mellett a Volny József út, valamint a vasútállomás impozáns, a kor vasúti építkezéseinek építészeti stílusát maximálisan tükröző épülete.

A telepet külön, megkülönböztetett bejárati kapuzattal látták el, amelyet Sóhajok hidjának neveznek és a Hangony patak felett vezet át. A kapu és hídszerkezet felújításra került a 2013-ban. A Velence-telep az ózdi kolóniák legsajátosabb formakezelésű telepe. Főleg a kétlakásos épületek merész, dinamikus formakezelése a figyelemre méltó – a négylakásos épületek viszonylagos szimmetrikus tömegalakítási igényével szemben szokatlan aszimmetrikus megjelenésűre tervezték. Telepítésében a derékszögű és a szimmetrikus szerkesztési elvek a mérvadók, de izgalmasan komponált ritmikával vegyítve. A házak közül huszonhét kétlakásos, húsz négylakásos és egy egylakásos - összesen 135 lakással. A nyeregfedésű tető lekonyulásai a Kós Károly-féle formavilágot tükrözik.

Velençe telepi házak

I/A-4 Gyártelepi központ

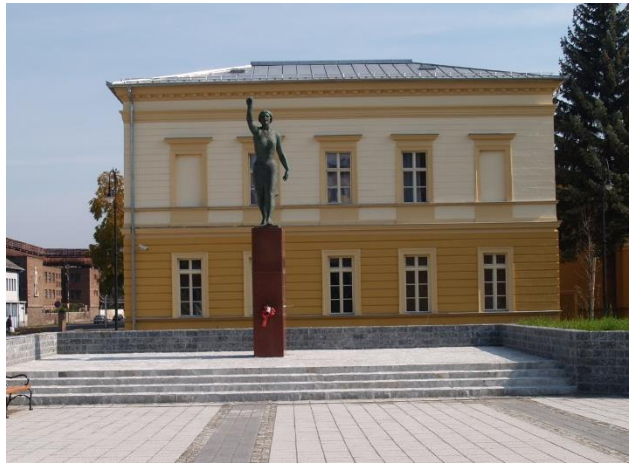
A településszerkezet meghatározó eleme a hajdani három község - Ózd, Várkony és Bolyok - közötti sík, mélyfekvésű területre épült Gyártelep, melyet az üzem által előidézett fejlődés eredményeként a települések körbe nőttek.

A Gyártelep a mai város szívébe került, a városszerkezet egyik legkarakteresebb elemévé vált.

Meg kell még említeni a Gyár út mentén elhelyezkedő intézménysort és épületegyüttest is, mint a településkép jellegzetes elemeit és védendő értékeit.

Az intézmények a Gyár út térségében szabadon állóan jelennek meg, illetve teljes intézményi tömbök alakultak ki.

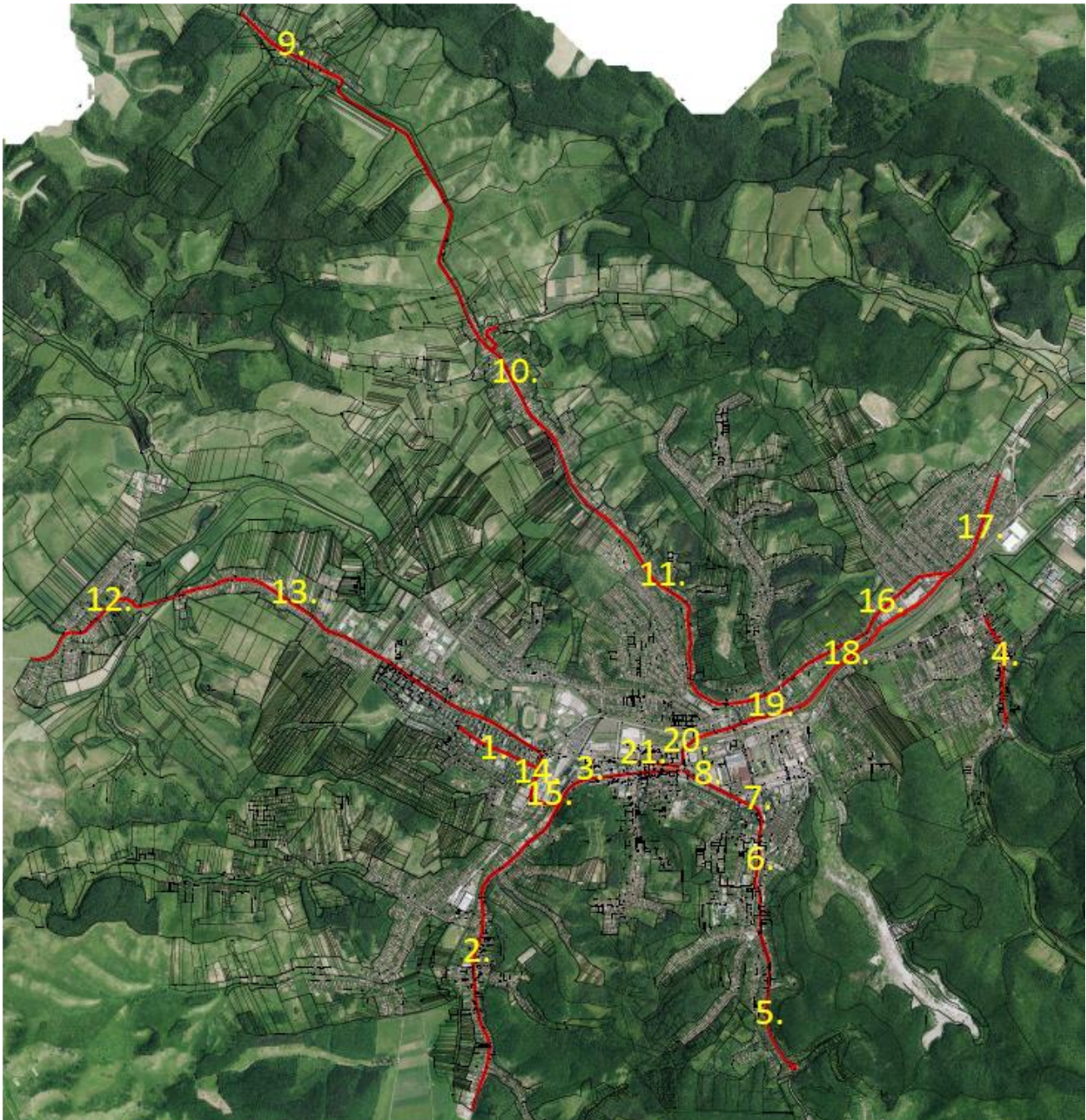
Ezen a területen található több műemléki védelemmel ellátott épület. Ilyen épület a Tiszti Kaszinó, az Olvasó, a Gyári Iskola, a Hivatalház, valamint a Váci Mihály utcai Evangélikus templom épülete is.

A Gyár úti épületek

7.2.2 Településképi jelentőségű meghatározó útvonalak

1 Árpád vezér út	12 Szentsimon út
2 Csépany út	13 Bolyki főút
3 Vasvár út	14 Zrinyi Miklós út
4 Dobó István utca	15 Malom út
5 Pázmány út	16 Kőalja út
6 48-as út	17 Rozsnyói út
7 Ív út	18 Vasút utca
8 Munkás út	19 Volny József út
9 Susa út	20 Jászi Oszkár utca
10 Uraj út	21 Piac út
11 Petőfi Sándor út	

7.2.3 Településképi jelentőségű meghatározó területek

Táncsics lakótelep városképi jelentőségű, meghatározó területe

Ózd – Falu városrész városképi jelentőségű, meghatározó területe

A Törzsgyár városképi jelentőségű, meghatározó területe

„Kohósi Kapu”

A Törzsgyár régwn

A Városközpont városképi jelentőségű, meghatározó területe

Csónakázó tó és Városi Stadion környezete városképi jelentőségű, meghatározó területe

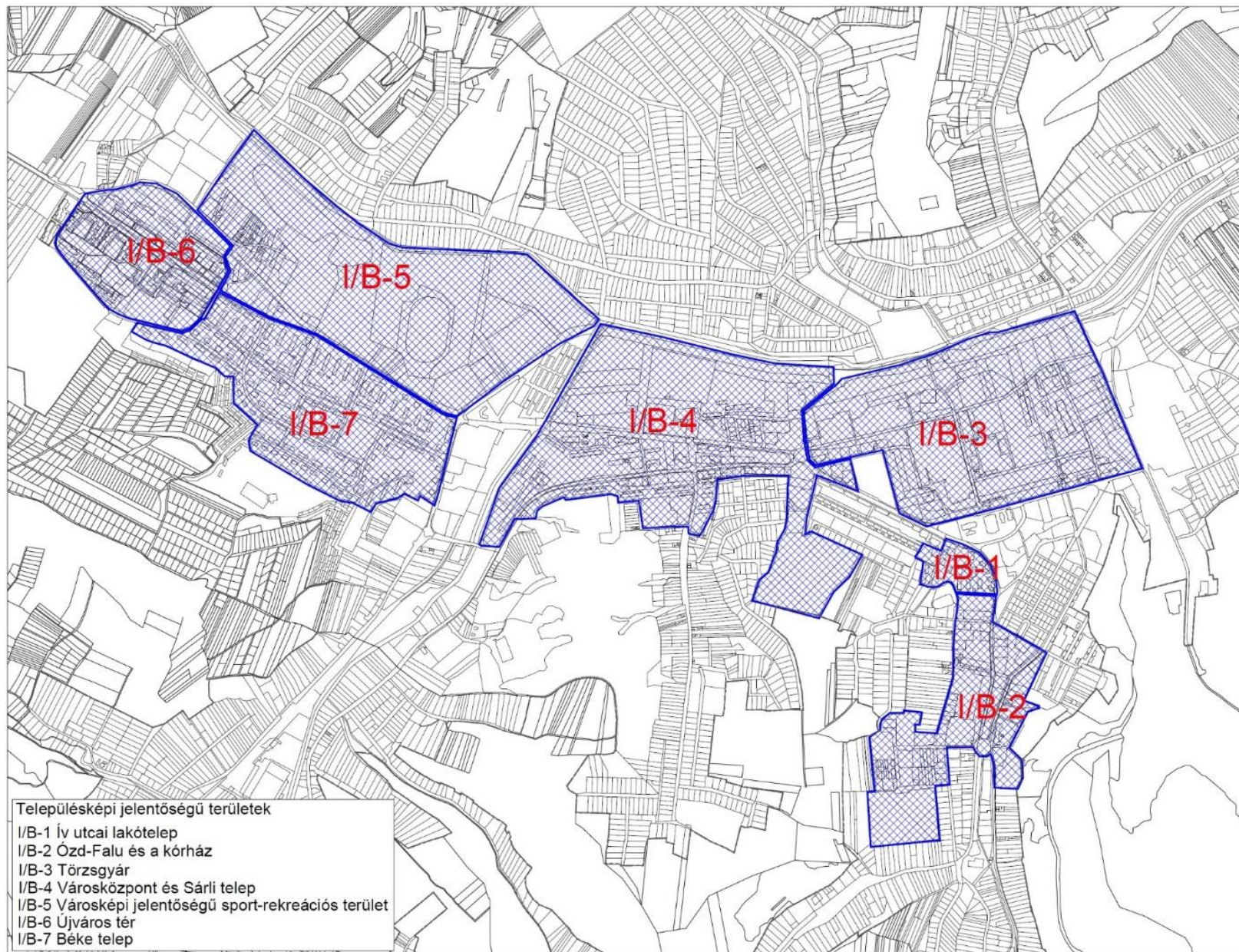

Béke telep városképi jelentőségű, meghatározó területe

Újváros városrész városképi jelentőségű, meghatározó területe

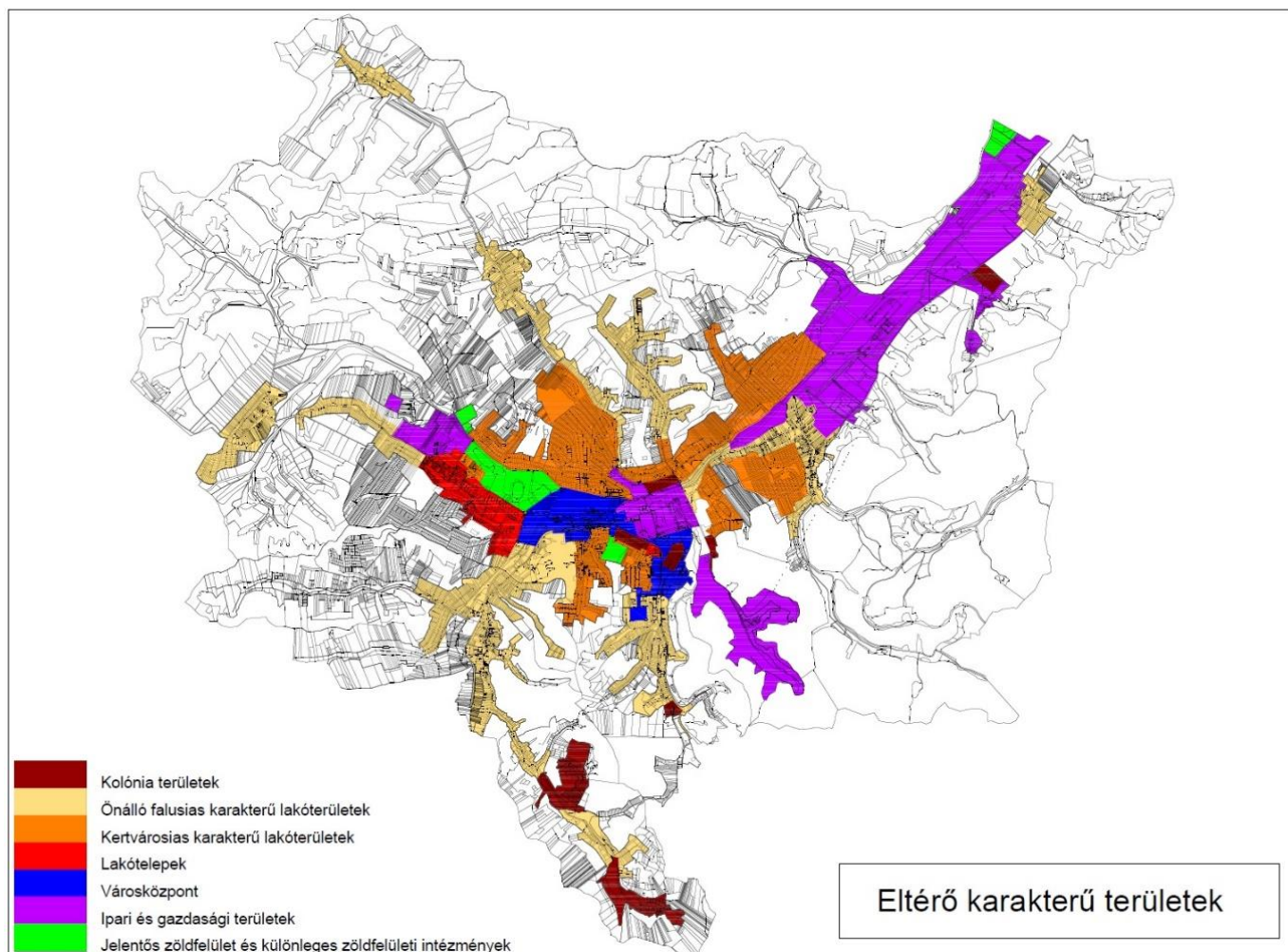
8 ÓZD VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEINEK LEHATÁROLÁSA A TELEPÜLÉSKÉP, ARCULATI JELLEMZŐK ÉS TELEPÜLÉSKARAKTER BEMUTATÁSÁVAL

Ózd városa Magyarország észak-keleti részén, az Észak-magyarországi régióban, azon belül is Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található, közel a szlovák határárhoz, illetve 60 kilométerre északnyugatra a megyeszékhelytől, Miskolctól, a Mátra, a Bükk hegység, és a Gömör-Szepesi érchegység között fekvő dombvidéken terül el.

Miskolc után a második legnépesebb város a megyében, ezért mind gazdasági, mind társadalmi, mind településképi szempontból is kiemelkedő szerepkörrel bír.

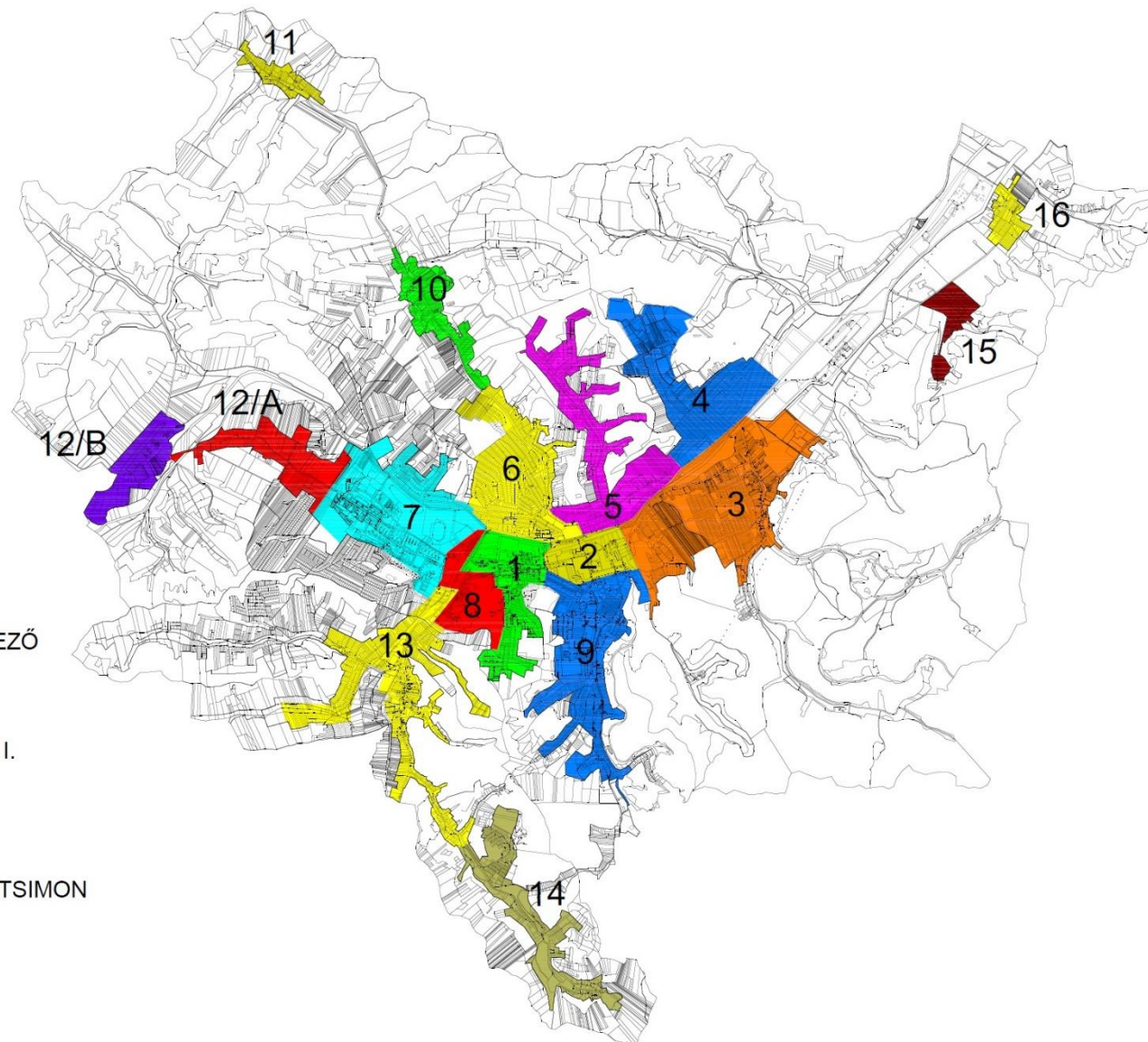
Morfológiai képe változatos, ami városszerkezetét jelentősen determinálja. Vízrajza tekintetében a városképet a területén futó négy, állami tulajdonban lévő jelentősebb állandó vízfolyás, patak (Hangony, Hódos, Ózd és Uraj patak) és a központi területen elterülő Csónakázó tó gazdagítja, domborzatát tekintve dombok és völgyek párbeszéde alakítja ki az egyedi, csápos településszerkezetet, ezért Ózd, mint a hét völgy városa is ismertté vált.

Az építészeti karaktervizsgálat alapja nem az építészeti stílus megállapítása, hanem a területek elrendezéséből, a területszerkezet és térszerkezet, úthálózati és térrendszerek kapcsolataiból kiinduló, az egyes területek beépítési módjából, az egyes funkcionális zónákat egyidejűleg elválasztó és összekapcsoló elemek vizsgálatából összegzett, az épületek sajátos megjelenésével és a települési környezet egyéb elemeivel kiegészített elemzések sora.

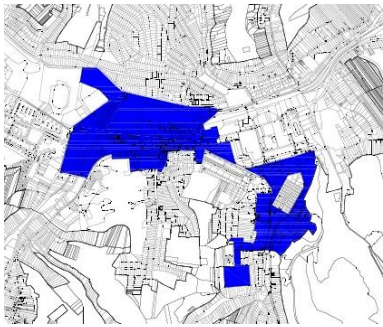
Ózd város eltérő karakterű területei

Városrészek

1. VÁROSKÖZPONT
2. TÖRZSGYÁR
3. SAJÓVÁRKONY - ISTENMEZŐ
4. TÁBLA
5. SZENNA
6. RÁCTAG - KERÉKHEGY
7. ÚJVÁROSRESZ - BOLYOK I.
8. MEGGYES - CIPÓ
9. ÓZD - FALU
10. URAJ
11. SUSA
- 12/A. ÓZD - BOLYOK - SZENTSIMON
- 12/B. SZENTSIMON
13. HÓDOSCSÉPÁNY
14. SOMSÁLY
15. BÁNSZÁLLÁS
16. CENTER

8.1 VÁROSKÖZPONT

A városközponti területek településszövetben elfoglalt helyzete jól mutatja a településfejlődés különböző fázisait. Kezdetben Ózd, mint a mai város őstelepülésén a domborzat adta lehetőségeket kihasználva az Ózd patak mentén nagyobb kiterjedésű téglalap alakú tér jött létre, ami sokáig a falu és a környező községek igazgatási, illetve kereskedelmi gócpontjaként létezett. A terület ma is alközpontként funkcionál.

48-as út

Petőfi tér

Az 1846-ban életre kelt vasgár azonban szervesen átalakította a környező települések életét, településszervező ereje a kezdetektől erősen hatott a városra és annak fejlődésére. A gyárterület környezetében a szomszédos falvak falusias karakterétől eltérő arculatú közeg kialakítása kezdődött,

az ipari létesítmények és munkáskolóniák mellett létrejött egy, a gyárterület működését és dolgozóit kiszolgáló igazgatási központ.

Gyár út

Kulturális GPS és Nemzeti Filmtörténeti Élménypark épületegyüttese, köztük a Gyártörténeti Emlékpark

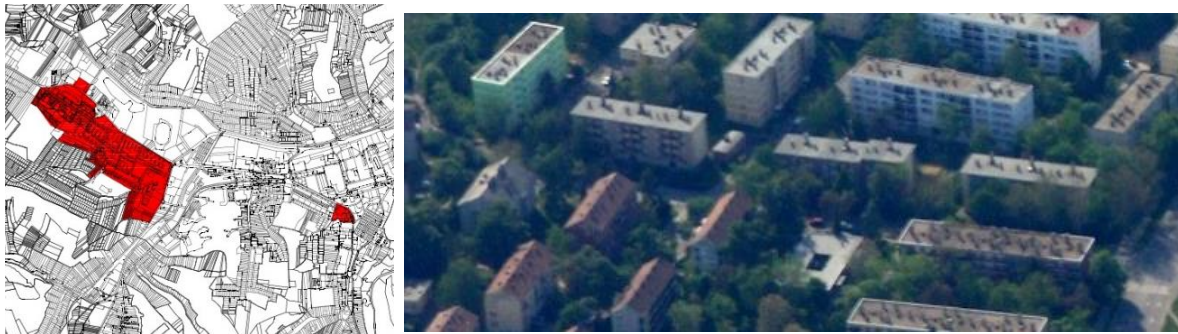
A világháborúk okozta bizonytalan gazdasági helyzet után a vasgyár fokozódó termelésével tért vissza az ipari szektor szereplői közé, ami nagy tömegeket vonzott a településre. A lakásigények kielégítése végett először a Bolyok és Vasvár közötti lankás mezőgazdasági területen tervszerű lakásépítés indult meg, majd ezen a területen kezdődött meg 1969-ben a mai városközpont kialakítása is a Vasvár út melletti területen. Ma itt található a város fő igazgatási központja, kereskedelmi egységekkel és intézményi területekkel, melyek szervesen együtt élve léteznek a környező 10 és 5 szintes paneles technológiával épített tömbtelkeken álló, valamint családiházias lakóterületekkel.

Vasvár út

A város térszerkezeti problémái és domborzata adta korlátai miatt egységes, meghatározó teresedéssel rendelkező városközpont nem alakulhatott ki, mivel az együttes településrészek becsatlakozásánál lévő kulcsfontosságú területet a gyár foglalja el. Emiatt a város mindhárom, a történelmi időkben kialakult központi területe életben maradt, mind a régi faluközpont, mind a gyárigazgatási központ fontos közintézményeknek ad helyet.

8.2 LAKÓTELEPEK

Ózdon a lakótelep építések a II. világháború után kezdődtek. A világháborúk utáni bizonytalan gazdasági helyzetből a település 1947 táján lábalt ki. Az üzemek helyreállítása és a gyár fokozódó termelése nagy tömegeket vonzott a településre, aminek eredményeként a falusias, kertvárosias, családi házas lakóterületek fejlesztése mellett tervszerű lakótelep fejlesztések kezdődtek. A folyamatot tovább gerjesztette, hogy Ózd 1949. január 1-től városi rangot kapott.

A várossá alakulással egy időben tervszerű lakásépítési hullám indult meg, először a Bolyok és Vasvár közötti lankás mezőgazdasági területen, ami jelenleg a mai városközpont területe. A folyamatra azért is szükség volt, mivel eddig a lakásépítés fő területei a gyár környéki sík és domboldali területek voltak, valamint környezetvédelmi okokból és a teljes szanálás elkerülése miatt új lakóterületek kijelölése a gyártól távolabbi területeken történt.

Jelenleg három lakótelepi egység határolható le a városban.

A Béke telep, melynek építése 1952-ben kezdődött, a város nyugati egységében helyezkedik el. A lakóépületek tömbtelkeken kialakított úszó telkeken épültek, kezdetben szocialista realista stílusban téglából, később blokkos-téglás technológiával.

Szabolcs köz

Árpád vezér út

A gyár környezetében a szalagtelkes soros beépítéstől a szervezett kolóniákon túl a legújabb városépítési akciók eredményeként 1948-ban a régi főtisztviselői telep helyén alakult a gyártelepen belül a 2-3 emeletes épületekből álló első lakótelep, a mai Táncsics telep, valamint az 1960-as években kezdték meg az Ív úti lakótelep építését. A két külön időben épült lakótelep egy egységnek tekinthető.

Ív úti lakótelep

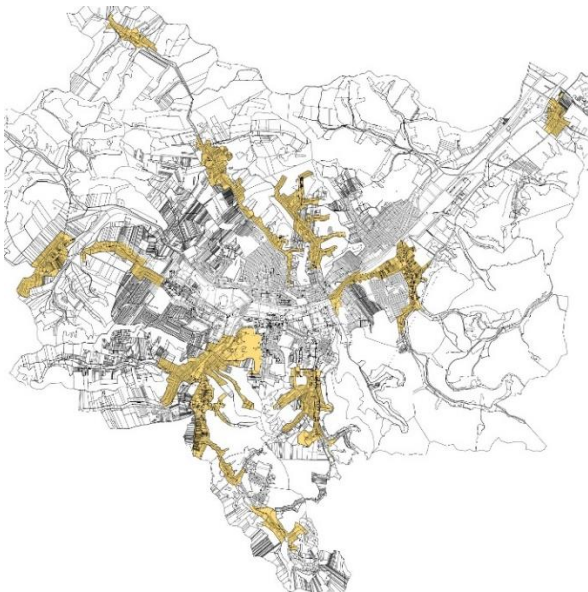
A város legújabb lakótelepe a Béke telep folytatásaként létrehozott Újváros városrész lakótelepe. Az építkezések az 1970-es években kezdődtek, a lakóházak mind paneles technológiával épültek, az 5 szintes lakóépületek mellett a 10-11 szintes épületek tömegei uralják a területet. A beépítési struktúrára itt is a tömbtelkes- úszó telkes, telepszerű többszintes rendezett lakótelepi környezet jellemző.

A lakótelepekhez sokszor szervesen kapcsolódnak a szabályosan szerkesztett parcellákkal és úthálózattal kialakított garázssorok, garázstelepek is, meghatározó területekként megjelenve a településképpen.

Újváros városrész lakóházai

8.3 ÖNÁLLÓ FALUSIAS KARAKTERŰ LAKÓTERÜLETEK

A településszerkezeti adottságokból és a városfejlődés történetéből adódóan a lakóterületeket leginkább meghatározó beépítés a falusias karakter típusába sorolható. A terepadottságok miatt a várost alkotó egykori falvak kevés helyen terebélyesedtek többutcsás, hálós szerkezetűvé, azok legtöbb esetben a környező völgyekbe és azok mellékvölgyeibe ékelődve, szinte egymástól elszigetelve funkcionáltak régen és most is. A néhol szűk völgyi fekvés a telkek méretét is korlátozta, a legtöbb esetben keskeny és hosszú szalagtelkek jöttek létre az utcafronton általában oldalhatáron álló földszintes lakóépülettel, majd ahhoz csatlakozva, vagy elkülönülten gazdasági funkciójú építményekkel.

Különösen jellemző a hajdani három község, Ózd, Várkony és Bolyok legkorábban kialakult beépítéseire, valamint a később Ózdhoz, mint városhoz csatolt községek arculatára a falusias jelleg (Uraj, Susa, Hódoscsépány). Sok esetben a településrészek főút mentén való egybeépülése sem történt meg, szerkezetileg önállóan léteznek a városban (pl.: Susa, Szentsimon).

8.3.1. Bolyok

Bolyok valaha önálló település volt, az egyik legkorábbi alkotóeleme a mai városnak. Jelenleg az Újváros városrészrel teljesen összeépülve és Szentsimon között terül el a Bolyki főút, majd annak folytatásaként futó Szentsimon út mentén. A településrész északi beépítése sík területen fekszik, déli oldala dombos.

Szentsimon út

A valamikor önálló falu egyutcsás szerkesztésű, meghatározó teresedés nélkül. Csupán a főutca íves kiszélesedése emlékeztet térformára, ami már a legkorábbi térképeken is felfedezhető.

A beépítés kora változó, a lakótelepekhez kapcsolódó területen viszonylag újnak mondható, melynek oka, hogy számos tulajdonos épített itt új lakóházat, akinek kisajátították ingatlanát a lakótelep építése során. A településrész falusias képet mutat, hosszú főutcájának képét a déli domboldalak látványa gazdagítja.

Beépítési módjára az oldalhatáron álló, döntően földszintes családiházak a jellemzők.

8.3.2. Sajóvárkony

Sajóvárkony, mint Ózd város egyik legrégebben lakott településrésze valaha önálló településként létezett. Jelenleg az összefüggő várostest keleti peremén helyezkedik el. Kapcsolata a várossal a Gyár úton vagy a Volny József úton biztosított, északon pedig a Miskolc felé haladó vasútvonal vágja el a többi településrésztől.

Jelenleg Sajóvárkony három jól elkülönülő részre osztható. A régi falu, melynek úthálózatát a patak mentén kialakult főutca határozza meg. A főútcára merőlegesen csatlakozó nyugati irányú Mecssey István út, amely már a történelmi időkben is a fő kapcsolatot jelentette Ózddal és a később fejlődő gyárterülettel, valamint az 1920-as években kialakított Kertváros, a mai Kistó. A Mecssey István út és a Dobó István utca kereszteződésében kialakult T alakú elágazás máig meghatározó része a

településrésznek, itt található a műemléki védettségű római katolikus templom, a településrészt kiszolgáló általános iskola.

A régi falu, valamint a Mekcsey úti beépítés önálló térrel nem rendelkezik, maga a széles főútca a közepén haladó patakjal jelenti a meghatározó karakterű egyutcás teret. A beépítés falusias, jellemzően keskeny telkek (soros és kettős soros beépítésű) és oldalhatáron álló épületállomány jellemző, azonban sok az üres és leromlott állapotú, romos lakóépület.

Sajóvárkony

8.3.3. Ózd – Falu

A mai falunak nevezett településrész mint az egykori Ózd, önálló község volt, a mai város névadója és a várost alkotó három település egyike. A településszerkezet legfőbb jellemzői a völgyi fekvésből adódó szűk, hosszú beépítettség, mely a lankásabb domboldalakra hol párhuzamos, hol hosszú völgyi utcákkal felkúszik, illetve a sík területeken való szétterülés a településrész központjában. A hagyományos lakóterületek közé oktatási, egészségügyi, igazgatási intézményterületek ékelődnek be. A településrész megjelenése falusias képet mutat a szűk völgyi ágakban, azonban a domboldalak, valamint a központi tér környezetének beépítésében idővel megjelentek az emeletes, téglás-blokkos technológiával épített tömbházak, társasházak tömegei is. A településrész központjában már kezdetektől négyzetes alakú tér jött létre - a mai Petőfi tér - a térforma a mai napig megőrzésre került. A teret határoló egykori és jelenlegi beépítés rendkívül ellentétes képet mutat. Hajdanán a négyzetes teret határoló két utca zárt térfallal rendelkezett, az út mentén végig lakóházak sora állt. Ma zárt térfal csupán a terület északi részén található, a 48-as út megmaradt zárt sorú beépítése képében. A régi beépítés megmaradt lakóépületei a főút mentén átalakultak, mára kereskedelmi és intézményi funkcióval rendelkeznek. A tér meghatározó épülete a terület északi végében áll, egykor Község-házaként majd Tanács-házaként funkcionált, ma a Városi Könyvtár található benne.

48-as út

Petőfi tér

8.3.4. Szenna

A szennai völgyben elhelyezkedő településrész korábban Urajhoz tartozott, 1909. november 11-én csatolták Ózdhoz. A település fejlődése során összeépült a várossal a Hangony patak menti lankás területeken. A várossal való fő kapcsolatát a 25-ös számú főút jelenti, melynek mentén Táblával és Velence teleppel szervesen összeépült. A 25-ös úttal párhuzamosan futó Petőfi Sándor út Szennától indul és Urajig tart.

A településrész a szennai völgyrendszerben fejlődött ki, belesimul a tájba, szervesen illeszkedik a morfológiai adottságokhoz.

Jelentős teresedés nem található, csupán a lankásabb részeken lévő útelágazásoknál figyelhető meg kismértékű térkialakítás.

A beépítések kora változó, nagyobb erejű fejlődés az I. és II. Világháború között figyelhető meg, azonban a legutóbbi időkben is épültek be völgyágak. Legjellemzőbb beépítési mód az oldalhatáron álló családi lakóházak beépítés.

Szenna

8.3.5. Uraj

Uraj eredetileg önálló falu volt, mára teljesen összeépült Ózddal. A településrész hosszan elnyúlva az Uraj patak völgyében fekszik, északkeletről és délnyugatról dombokkal határolt. Fő szerkezeti eleme a patak mentén elhelyezkedő főút, mely két útra bontja a szövetet. Főútjához északi és déli irányban

mellékutcák kapcsolódnak. A településrészben jelentős teresedés nem alakult ki, széles, patakka kettéosztott főútcaja jelenti meghatározó utcás terét. A környező dombok látványa, mint a terület fontos településképi eleme gazdagítja a látványt. Beépítése falusias képet mutat. Fontos településképi elem az északkeleti domboldalon elhelyezkedő szűk utcán megközelíthető műemléki védettségű római katolikus templom, mely nem kapcsolódik közvetlenül a főúthoz.

Beépítésére az oldalhatáron álló földszintes családi házas forma a legjellemzőbb.

Uraj út

8.3.6. Susa

Susa eredetileg önálló falu volt, jelenleg Ózd város belterületi egysége, egyutcás zsáktelepülés. A városszövettel nem épült össze, ahhoz főútja folytatásaként megjelenő úttal, Urajon keresztül kapcsolódik. A településrészt dombok veszik körül zárt völgyet alkotva, melyen patak halad keresztül. Meghatározó tér nincs, teresedések néhol a főút és apró mellékutcai csatlakozásánál figyelhetők meg. A településrész beépítése falusias képet mutat, jellemzően oldalhatáron, avagy szabadon állóan elhelyezkedő, döntően földszintes családi házas lakóépületekkel. Jellemző hosszú főútcajának képét a környező dombok látványa, mint fontos városképi elem gazdagítja a dombon megjelenő református templommal és kastélyépülettel, mely ma idősek otthona.

Susa református templom

8.3.7. Szentsimon

Szentsimon eredetileg önálló település volt, ma Ózd önálló belterületi egysége, a városszövettel nem nőtt össze, főútvonalával Bolyok városrészen keresztül kapcsolódik a településhez. A valamikor egyutcás falu útrendszerét alapvetően főutcája határozza meg, amely a legrégebbi szövet a településrészben. Később a településrész fejlődésével szabályos utcák és telektömbök kialakítása történt. A településrész központja orsós térformában teljesedik ki, melynek központjában a jelenleg használaton kívül álló parókia épülete áll. A tér kerítéssel elzárt, így funkciója betöltésére nem alkalmas. Itt található a falu műemléki védelem alatt álló római katolikus temploma, gyönyörű festett fakazettás mennyezetével és templomkertjével.

Szentsimon út

Szentsimon római katolikus templom

A településrész jellemzően falusias képet mutat, a beépítések döntően lakófunkcióval rendelkeznek oldalhatáron álló beépítési móddal, az intézményterületek azokhoz szervesen illeszkednek. A településrész védendő szerkezeti és beépítési eleme a régi telekhasználatot idéző szalagtelkek a soros beépítéssel.

8.3.8. Hódoscsépány

Eredetileg önálló falu volt, mára a város településszövetével a főút mentén teljesen összeépült.

A városhoz keskeny területtel csatlakozik, fő közlekedési és településszerkezeti eleme a Vasvár út folytatásában haladó Csépany út a Hódos patak völgyében. A másik fő településszerkezeti elem az iparvasút vonala, melyen a sínpárok elbontása után egészen Borsodnádásdig vezető kerékpárút található. A tölcésesen szétnyíló iparvasút és patak - mely összefüggő területet határol körbe - ipari területként funkcionál, itt volt valamikor a vasúti átrakó és járműjavító. A szűk völgy dél felé haladva fokozatosan kitér, a település is két részre válik szét a dombok peremén. A településágak a sík középső mezőt határoló dombok tövében húzódnak patakmedreket követve. A dombok közötti mellékvölgyekbe egy-egy egyutcás, néhol párhuzamos utcás településág benyúlik. Megfigyelhető a sík terepen kiterjedő utcahálózat, a település térrendszerére ennek ellenére az utcás-terek jellemzőek.

A teleknagyságok, telekméretetek alakulása a történetiséget is mutatja. A településrész valamikori központjában a fő utca mellett keskeny, hosszú, jellegzetes szalagtelkes, soros beépítésű telekrendszert találunk, mely a legrégebbi telekhasználati módok egyike a városban. A többi utcán is a szalagtelkes forma a jellemző, a régebbi vagy a településszéli beépítéseknél nagyobb lakóudvarokhoz tartozó kertségekkel. Az újabb osztású telkek szélesebbek, rövidebbek.

A beépítések döntően lakófunkciójúak. A valamikori településközpontban intézményközpont található a főút T alakú útelágazásos teresedésénél, templommal, iskolával.

A beépítések kora változó, folyamatos átépülés tapasztalható, a beépítés sajátos szalagtelkes soros, vagy kettős soros beépítését tekinthetjük a legrégebbi formának. A települési ágak menti beépítések újabb keletűek, illetve az utóbbi évtizedekre tehetőek.

A legjellegzetesebb beépítési mód az oldalhatáron álló családi lakóházas beépítés, az újabb beépítéseknél kockaházak formájában a régi beépítéseknél soros beépítési móddal és hajlított házas beépítésekkel is találkozhatunk.

A beépítési sűrűség a főútvonalak mellett nagyobb, legalábbis a keskeny hosszú telkeken, melyet enyhít a szűk lakóudvarokhoz csatlakozó kertségek megléte. Egyébként a beépítési sűrűség a falusias beépítésre jellemző, átlagosnak tekinthető.

A beépítések döntően földszintesek, illetve a terepadottságokhoz igazodóan alagsorral egészülnek ki.

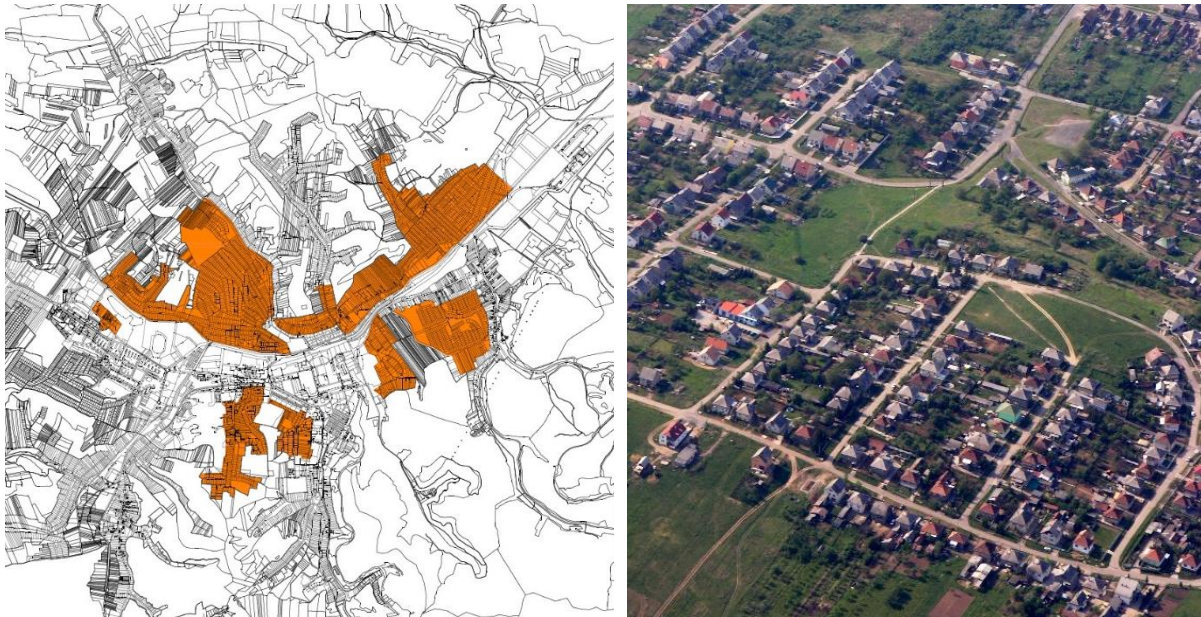
Csépany út

8.3.9. Center

Center a várostól elszakadva elhelyezkedő önálló belterületi egység, valamikor önálló falu volt. Kapcsolata a várossal a 25-ös főúton, vagy Sajóvárkonyon keresztül Bánszállást érintő főútvonalon történik. A településrész viszonylag sík területen helyezkedik el, csak kelet felől határolják lankás domboldalak. Úthálózati rendszerét a kanyargós főútvonalhoz csatlakozó utágak jellemzik. Térrendszere utcás terekből áll, útelágazásos, néhol tölcéses térformákkal. A beépítés struktúráját az úthálózati rendszer, illetve az ehhez kapcsolódó nagyméretű kertes lakótömbök határozzák meg. A telekrendszer hagyományos szalagtelkes, a lakóudvarokhoz nagyméretű kertek csatlakoznak. A beépítések döntően lakófunkciójúak, néhány intézmény is jelen van. Alapfokú intézményellátása nem

biztosított. A beépítések kora változó, az utóbbi időben a településrész nem fejlődik, folyamatos megújulása nem érzékelhető. A legjellemzőbb beépítési mód az oldalhatáron álló családi lakóházak beépítés. Egy kisebb területen belül fölfedezhető a szalagtelkes soros - történeti hagyományokat tükröző - beépítési mód is. A beépítési sűrűség a nagyméretű telkek miatt alacsony. A beépítések döntően földszintesek.

8.4 KERTVÁROSIAKARAKTERŰ LAKÓTERÜLETEK

Ózdon a kertvárosias arculatú lakóterületek a morfológiai adottságok szerint három kategóriába sorolhatók.

A város völgyi fekvéséhez igazodva a tágasabb völgyekben - ahol lehetőség adódott - nagyobb telkeket alakítottak ki, azokon sok esetben földszintes, vagy 1 emeletes családi házakkal, azonban a beépítési struktúra döntően oldalhatáron álló maradt (pl.: Bolyok, Cipó, Mogyorósvölgy, Egyházsvölgy).

A völgyi szövet mellett a dombháton, valamint az azok előtti síkvidéki területeken is elkezdődött a sokszor szabályos parcellák kialakítása, a családi házak többnyire oldalhatáron való elhelyezésével. Azonban a két világháború közötti stagnáló időszakban szervezett lakásépítés helyett kölcsönökkel és kedvezményekkel ösztönözték az építői kedvet, ennek hatására épültek ki a gyár környezetében, majd a községek külső peremén lévő családi házas lakóövezetek. Dombháti fekvésű kertvárosias karakterű lakóterületek közé sorolható Istenmező, Kerekhegy, Ráctag, Meggyes beépítései, illetve a Csónakázó tótól északra elhelyezkedő újabb beépítésű, jelenleg is fejlődő terület, ahol megjelenik a kisvárosias karakter is sorházas beépítés formájában (Búzás völgy és Gömöri utca közötti szövet).

Sík fekvésű kertvárosias terület alakult ki például Tábla településrészben, valamint mindkét karakter megtalálható Sajóvárkony újonnan beépített kertvárosi részén (Kistó).

Az utcaképet főként a síkfekvésű körzetekben a kialakításkor telepített, mára beállt fásszerű növényzet teszi még barátságosabbá és a területeket élhetőbbé.

Kertvárosias arculatú lakóterületek közé sorolhatók a vasgyár környezetében kialakított munkás és tisztviselő kolóniák is, azonban településtörténeti és településszerkezeti jelentőségük miatt azokat külön karakterként tárgyaljuk.

8.4.1. Ráctag – Kerekhegy

A településrész a Hangony patak és az Uraj patak völgye közé benyúló domboldalon fekszik. A domboldal déli oldala a Hangony patak vonaláig Kerekhegy elnevezést kapta, a domboldal északi beépítése az Uraj patak vonaláig pedig Ráctag. A határoló út menti területek keleti oldalán Szennával,

északi oldalán Urajjal épült össze, nyugaton az Újváros városrész fölött kialakított lakóterülethez kapcsolódik, délen pedig az ipartelepek zárják el a város többi részétől.

Településszerkezeti jellemzőit a morfológiai adottságok határozzák meg.

Jellemző településképet mutat a domboldalon egymással párhuzamosan futó utcák beépítése, mely az Uraj felé vezető útról jól megfigyelhető.

A terület telekosztása jellegzetesen szalagtelkes, a lejtésviszonyokhoz alkalmazkodóan egysoros vagy kétsoros beépítéssel, hol hosszabb, hol rövidebb telekmérettel kialakítva. A terület főként lakófunkciót lát el, összefüggő intézmény és üzemi terület a Velence telep felőli területeken található.

Jelentős teresedés nem található, kisebb teresedések csak útelágazásoknál mutatkoznak.

A beépítések kora változó, legrégebbi egységei az Uraj patak völgyében hagyományos falusias formákat követnek, a domboldalokon a II. Világháború után kezdődött a fejlődés, családi házas lakókörnyezet kialakításával.

8.4.2. Kistó

Kistó, mint Sajóvárkony része, tervezett településrésznek tekinthető, a maga szabályosan osztott, domborzathoz igazodó utcáival. A domboldalon kialakított településszövet Ózd felé jövet messze kitér a látókörben, beépítése az 1970-1980-as évtizedekre tehető. A beépítési struktúrára a területi kiterjedés adta lehetőségek miatt, valamint a későbbi kor építészeti szelleméhez igazodva már nagyméretű telkek és szabadonálló családi házas beépítés a jellemző. Egységes, jó léptékű utcaépek és rendezett környezet jellemző a településrészre.

Sajóvárkony - Kistó

8.4.3. Istenmező

Istenmező, mint Sajóvárkony része, a településrészről távolabb, attól nyugatra, szinte különálló egységként létezik. Megközelítése a Mecssey útról lehetséges, mely egyben északi határvonala is, nyugaton a Törzsgyár, délen erdőségek, keleten pedig beépítetlen domboldal határolja. Az egykor kertvárosnak nevezett településrész az 1920-as évek végén kezdett kiépülni, a telkeket 1928-ban alakították ki. A terület településszerkezeti érdekessége a közepén elhelyezkedő hurok formájú íves utca, mely a terepadottságokhoz igazodik, s a terület rész fő feltáró és szervező útvonala. A terület arculata a változatos terepen, oldalhatáron kialakított beállt lakókörnyezettel és faállománnyal, egységes jó léptékű utcaépekkel jellemezhető.

Istennező utca

8.4.4. Tábla

Tábla településrész a város északkeleti részén a vasúttól északra, a 25-ös út mellett helyezkedik el. Legrégebbi utcája észak-déli irányú völgyben halad (Gál-völgye út), melyhez a korábbi beépítés a Hangony völgye felé lankásan lejtő domboldalakon csatlakozik a völgy felé laposabb, a patakvölgytől távolodva meredekebb lejtésviszonyokkal, hálós út elrendezésű telektömbökkel kialakítva.

Tábla

A beépítések kora változó, az I. Világháború után indult meg az építkezés, ami a II. Világháború után felgyorsult.

A településrész a város egyik legrégibb kialakított lakóterülete, élesen megkülönböztethető a mérnöki műgonddal kiosztott telek- és úthálózat a fokozatosan kiépült organikus településrészekről.

Jelentős teresedés nem található. A tömbök jellegzetesen körbeépültek, így minden utcában egységes utcakép mutatkozik. A teleknagyságok a tervezett szövetben a tömbök méreteihez igazodnak, a régi főútcán pedig a szalagtelkek hosszúak, így a lakóudvarokat nagyméretű kertek egészítik ki. A legjellemzőbb beépítési mód az oldalhatáron álló földszintes családi házas forma, néhol szabadon álló és ikerházas beépítés is megjelenik.

Tábla

8.4.5. Meggyes – Cipó

Cipó városrész a Cipó völgy észak-déli fekvésű völgyében helyezkedik el, a várostörzshöz szűk völgyi kapun keresztül csatlakozik, ahol a városközpont intézményeivel és tömbtelkes lakóterületeivel benyúlik a völgybe.

A beépítés kora változó, már az 1920-as években kezdődött, a völgy kiszélesedő részén 1940-től. Legjellemzőbb beépítési mód az oldalhatáron álló földszintes beépítés.

A városközpont 10 emeletes lakóépületeinek árnyékában családi házas lakóövezet bújik meg, a Cipóvölgy kapujánál, mind keleti, mind nyugati irányban. A nyugati beépítés inkább a városközpont szövetéhez tartozik, további fejlődésének gátja az itt húzódó meredek domboldal volt.

Azonban a völgykaputól keletre, nagyobb összefüggő városszövet fejlődött ki a lankásabb domborzat adta lehetőségek miatt, amit Meggyesnek hívnak.

Az intézményterületek a lakóterületekbe ágyazva jelennek meg.

Cipó településrész főutcája, a Katona József út, mint egy gerinc fúzi fel a mellékvölgyekből befutó utcákat.

Az úthálózati rendszert mindkét egység esetében a domborzat határozza meg, organikus egységben van a természettel. Cipóban a szűk völgyi fekvés korlátai miatt az utcák észak-déli irányúak, kivételt az utcák közötti átkötések, valamint a völgy déli végénél kiszélesedő területen, a domboldalakra felfutó főútra merőleges utcák jelentenek.

Meggyes úthálózati rendszere nem illeszkedik szervesen a terepadottságokhoz, a területen derékszögű hálós utcarendszer kialakítása történt, ami a domb nyugati lejtőjénél íves vonalvezetéssel oldódik fel. A településszerkezeti adottságok nem tették lehetővé jelentős teresedés kialakítását.

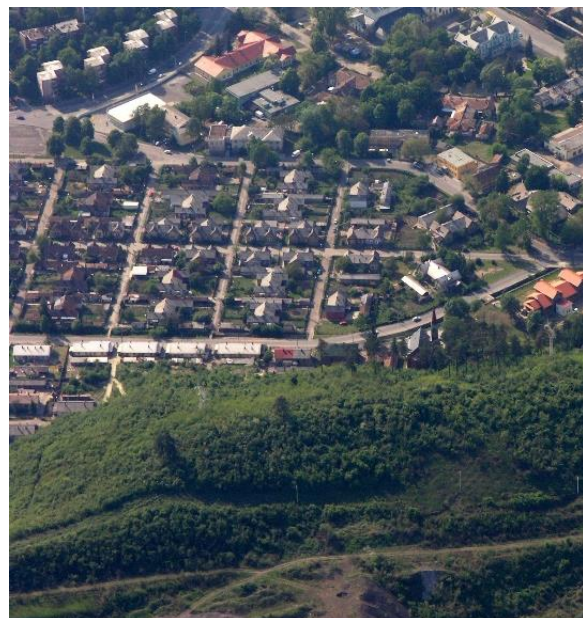
A telekméretetek a város felől, a régebbi beépítések esetében keskenyek és hosszúak, az újabb beépítésű területeken szélesebb, azonban rövidebb telkek alakultak ki.

A településrész beépítése döntően lakófunkciót tartalmaz, a jelentős városközponti területek azonban beleékelődnek az északi völgykapun.

Cipó, Katona József út

8.4.6 Kolóniák

A vasgyár, mint a településfejlődés motorja, ipari öröksége mellett egyedülálló, a mai településkaraktert jelentősen meghatározó lakóegységeket, úgynevezett kolónia területeket hagyott hátra.

A kolóniák beépítései jellemzően kertvárosi karakterrel írhatók le, azonban történelmi jelentőségük, épületeik egyedülálló építészeti kialakítása, valamint mérnöki munka eredményeként tervezett, rendezett telekosztással jellemezhető térszerkezetük miatt, mint a völgyekben lévő városnyúlványok csak önállóan értelmezhetők, önálló életet élnek.

A városszövetben jelenleg fellelhető kolóniaterületek rendeltetésük illetve célközönségük szerint két kategóriába sorolhatók.

A környező bányaterületek munkásai és családjai elszállásolására kialakított bányász munkástelepek főként a település peremén jöttek létre, az épületekre az egyszerűség, általában ikres, földszintes kialakítás jellemző. A domborzat adta lehetőségekhez igazodva területi kiterjedésük szerint völgyi fekvésű kolónia területeket (pl.: Somsály Bányatelep és Rózsadomb), valamint síkvidéken kialakított derékszögű, hálós telekosztással kialakított egységeket különböztethetünk meg (Bánszállás, Karu).

1846-ban kezdődött meg a vasgyár kialakítása. Az ipari munkások és tisztviselők lakásigényeinek kielégítésére a gyárterület környezetében lakóterületek kijelölése kezdődött meg.

A korai kolóniák mára többnyire elbontásra kerültek, helyükön a városi szövet, illetve a gyárterület terjeszkedett (Régi-kolónia, Fürdősor, Rendetlen kolónia). A kiegyezés után fokozatosan fellendülő gyári termelés és a gyár fejlesztése állandó munkaerő letelepítését igényelte. A századforduló előtt a munkásosztály számára 1891-ben épült ki a Hosszúsor, 1891-98 között Kiserdőalja, Kórházsor, és Hétes telep, melyek építészeti minőségüket és karakterüket tekintve - Hétes telep kivételével - szegényesnek mondhatók, valamint megmaradt épületeik sok esetben romos állapotban vannak. A századforduló után 1904 és 1906 között épült ki az Új telepi kolónia, mely utcahálójával önálló egységként mára szervesen beleilleszkedett a környező városszövetbe. A terület karaktere egyedülálló.

Kifejezetten műszaki vezetők számára épült 1890-ben épült a Tiszti sor, 1898-99-ben Kisamerika, 1910-12-ben pedig Nagyamerika. A három kolónia domboldalra telepítve egymás felett helyezkedik el, beépítésük teljesen különbözik, csupán egyenes, párhuzamosan szerkesztett útvonalvezetésük egyezik. Az első világháború után a gyári lakótelep építés lelassult, csupán 1923-1924 között alakították ki a ma is egyedülálló arculattal rendelkező Velence-telepet a gyárterülettől északra.

Új telep

Munkás út

A gyár bezárásával a kolóniák lakóegységei többnyire magántulajdonba kerültek, így azok fenntartásáról a továbbiakban a tulajdonosának kellett gondoskodnia. Ez a folyamat sok esetben az épületállomány fokozatos leromlásához vezetett, az amortizáció szinte mindegyik területen megjelent. A mára fennmaradt kolóniák Ózd város szimbólumainak tekinthetők, azok nélkül a gyártörténeti múlt nem lenne teljes. Ezért a területek kezelésére fokozott figyelmet kell fordítani, cél a megmaradt értékek védelme, megőrzése és fejlesztése.

Velence telep

Somsály

Ózdtól délnyugati irányban, a Hódos-patak völgyében fekszik. A települést erdős dombok és meddőhányók veszik körül. Az 1900-as évek elejéig teljesen elhagyatott, lakatlan terület volt. A szénbánya megnyitásával népesült be. A szénbánya 1972-ig működött, akkor bezárták. A település 1978-ig Hódoscsépány része volt, akkor lett az anyaközséggel együtt Ózd városrésze.

A patak mentén összefüggő mélyfekvésű rendezetlen zöldterületet találunk, mely a falu két sűrűbben beépített területe között teremt kapcsolatot. A település két önálló területszerkezeti egységre bomlik. A valamikori bánya felszíni üzemterületei és a környezetében kialakult kolónia, valamint a bányafalu önálló lakóterülete és volt intézményközpontja, művelődési, oktatási és kereskedelmi intézményekkel. Úthálózati rendszerének gerincét a főút vonala adja. A főútvonalról a keleti oldalon nyíló dombra fölvezető, a terepadottságokat követő íves föltáró útról nyílnak a teraszosan kiképzett kolónia lakóutcái, valamint a domboldalra illeszkedő lakóutcák is megtalálhatók voltak. A lakóterület fő föltáró útja maga a főút vonala, mely hurokban végződik. A hurokról dél felé eső területek úthálózata szintén zsákutcás jellegű.

A településrész térrendszere utcás jellegű, jellemzőek az útelágazásos teresedések tölcéses térformái.

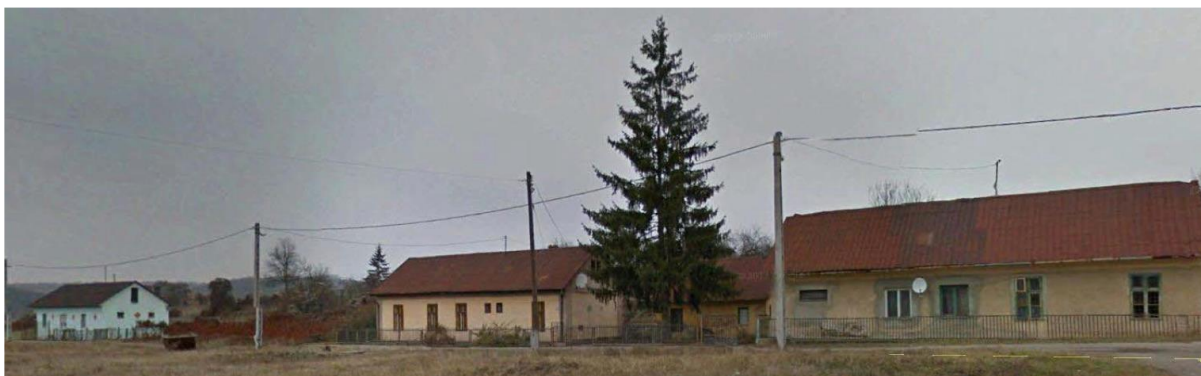
A településkép tipikusan bányász település. Jellemző településképét az egységes rendszerben épített bányászkolóniák határozzák meg, melyeknek nagy része elbontásra került.

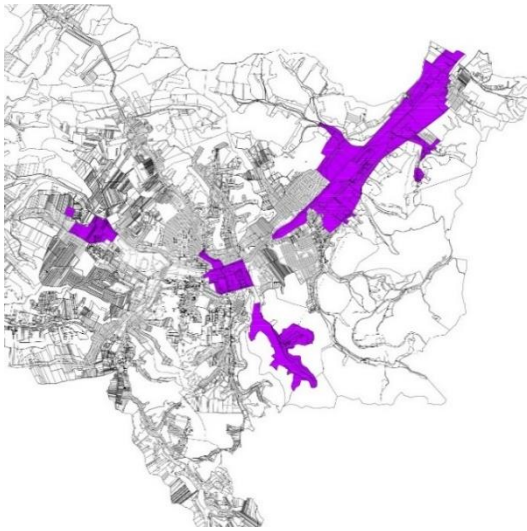

Bánszállás

Bánszállás bányatelep a 19. század végén kezdte megműködését. Mindig önálló településrészként, később önálló belterületi egységként működött. Sajóvárkonyból a 25-ös főútvonal felé vezető úton közelíthető meg, igen elszigetelt településrész. A területet keletről domboldalak határolják, melyeket fás-bokros növényzet jellemez. Nyugatról a sík kopár területtel érintkezik. A település két önálló egységre bomlik, az úgynevezett Felső és Alsó telepre. Meghatározó településszerkezeti eleme a fölthagyt bányüzem (a széntermelést 1929-ben szüntették be) és a leromlott állapotú bányászkolónia. Úthálózati rendszerét a főútvonalra szerveződő derékszögű hálós útvonalak jellemzik. A település egyetlen teresedése a főútra történő kanyarodásánál kialakult tölcseres tér, melyhez közpark csatlakozik. A legjellemzőbb településképi elem a leromlott állapotú bányászkolónia. Szegregációval terhelt településrész.

8.5. IPARI ÉS GAZDASÁGI TERÜLETEK

Ózd település szerkezetének egyik legmeghatározóbb területe a hajdani három község - Ózd, Várkony és Bolyok - közötti sík, mély fekvésű területre kiépült Gyártelep, melyet az üzem által előidézett fejlődés eredményeként a települések körbe nőttek, így a Gyártelep a mai város szívébe került, a városszerkezet egyik legkarakteresebb elemévé vált. A terület belső struktúrája a technológiai kívánalmak szerint alakult, építészeti karaktere nagyipari. A vasgyár leállítását követően a terület ipari építményeit nagyrészt elbontották, sok a parlagon heverő terület, a használaton kívül álló egységek állapota folyamatosan romlik.

Törzsgyár

A terület pusztulásának megállítása elkezdődött, két már régen kihasználatlanul álló épület (Erőmű és Fűvógépház) megújítása történt a Törzsgyár délkeleti csücskében. A környezetrendezés és az épületek új funkciókkal való megtöltésének következtében a terület újra élettel telt meg, a település alközpontjának szerves részévé vált, az épületek és környezetük rendezvényterként teljednek ki.

Fűvógépház ma

A Törzsgyár területén kívül jelentős nehézipari karakterű területek találhatóak a település keleti kapujában, a 25-ös út mentén. A terület jelentős részén aktív gazdasági tevékenység folyik, az üzemi épületek, csarnokok és ipari építmények látványa a környező, mintegy háttérként funkcionáló dombvidékkel érdekes kontrasztot ad, mintegy a település nehézipari múltjának bélyegeként jelenik meg. A nehézipari gazdasági területeken kívül jelen vannak a településen az újabb generációs üzemek, valamint nagyobb kereskedelmi-szolgáltató egységek is. A területek arculatára a csarnokszerű üzemi és kereskedelmi épületek jellemzők, általában nagy parkolóterületekkel.

Ózdi Acélművek

General Electric Dózsa György út

Johnson Electric - Pap út

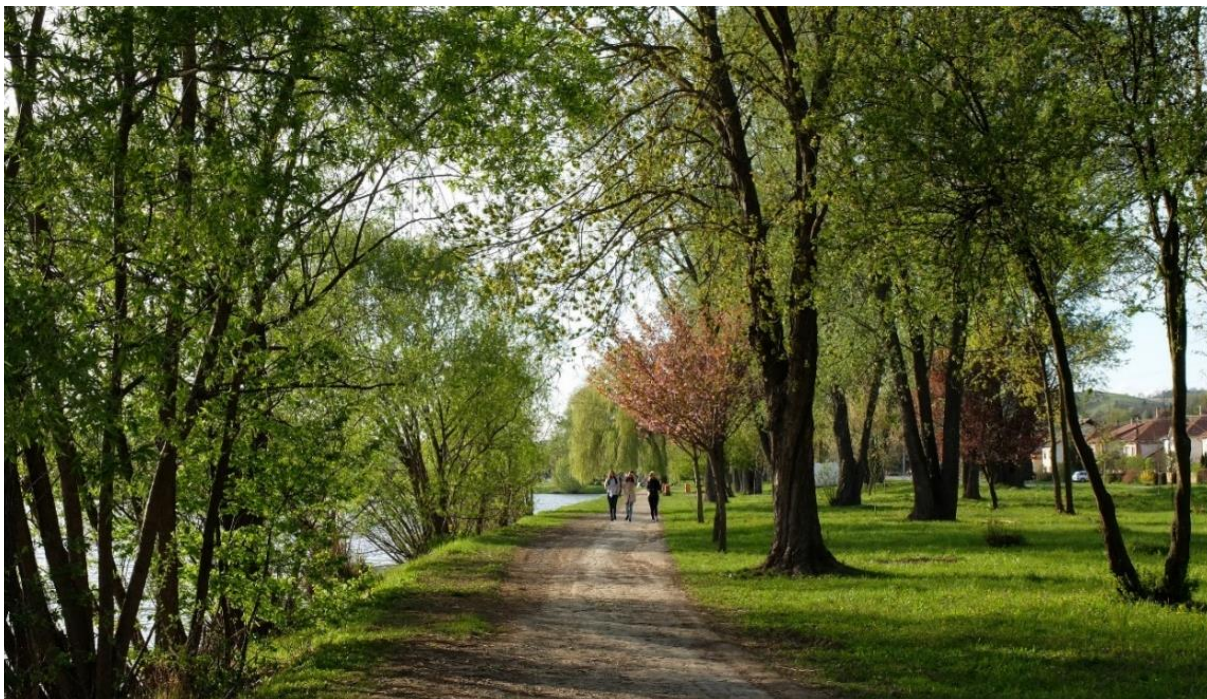
8.6. JELENTŐS ZÖLDFELÜLETEK, KÜLÖNLEGES ZÖLDFELÜLETI INTÉZMÉNYEK

A karakterbe tartozik minden olyan zöldfelület amely tagolja a várost, és biztosítja azokat a rekreációs lehetőségeket, amelyekre egy folyamatosan növekedő városban fokozódó igények mutatkoznak.

Ózd zöldfelületi rendszere a településszerkezeten belül egy területre koncentrálódik. A város északnyugati részén, a Bolyki főút, Hangony patak, Pap út, Brassói út által határolt területen található a település egyetlen közparkja, a Csónakázó tó és környezete, közvetlenül mellette, azonban attól elkerítve, mégis a közparkkal szerves egységet alkotó Városi Stadion.

A területre a kezelt és karbantartott zöldfelület, és az egészséges, kifejlett faállomány jellemző. A Stadion területén sportpályák mellett kiszolgáló és sportlétesítményeket találunk szabadon állóan tömbtelkeken elhelyezve. A közparkon és stadionon kívül itt található a Városi Strandfürdő, a Városi Sportszarnok, és az új Városi Uszoda is. Az egység mintegy rekreációs központként funkcionál a városszövetben.

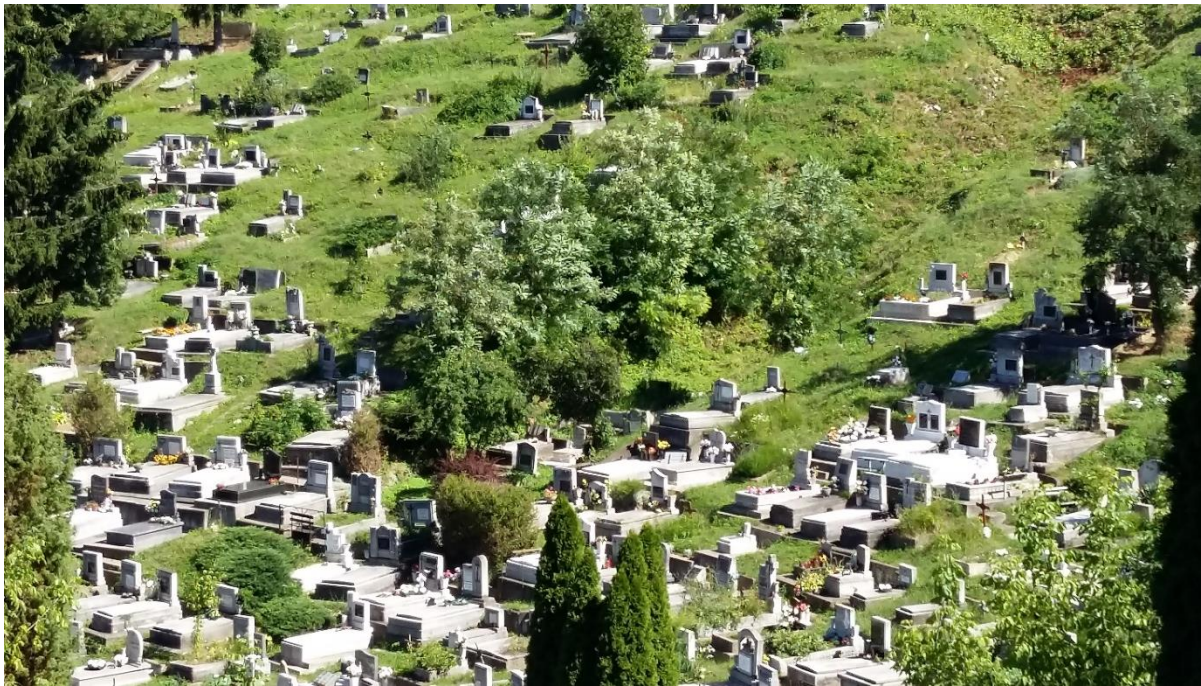
Csónakázó tó

A közparkon kívül a településszerkezetben még a lakótelepek bővelkednek zöldfelületekben, a legtöbb területen a lakóházak zöldbe ágyazva helyezkednek el, beállt faállománnyal, ligetekkel, játszóterekkel.

Különleges, eltérő karakterű zöldfelületként, a városképben meghatározó arculatú területekként jelennek meg a település temetői. Három nagy kiterjedésű temető található a városban, ezek a Bolyki temető a település északnyugati részén, a településképi jelentőségű Táblai temető a 25-ös főút mentén a város keleti kapujában, valamint a Gyári temető a városközpontban a Nagyamerika kolónia feletti domboldalon. A területek jellemzően szabályos, szerkesztett úthálózattal tagolt tömbökre oszthatók, a síremlékek elhelyezése is a legtöbb esetben szabályos vonalakat követ.

Újváros városrész

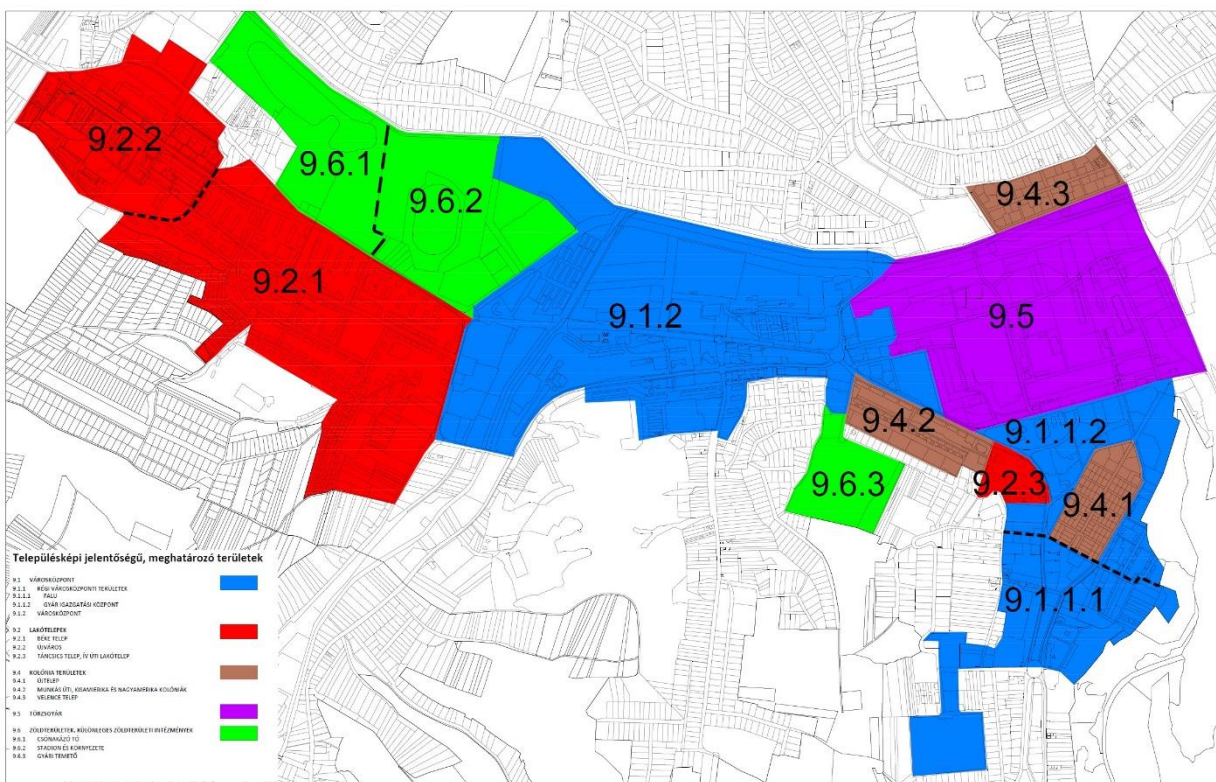
Gyári temető

9 ÓZD TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉS KIEMELT TERÜLETEI

A városképet alakító meghatározó településszerkezeti elemek és területek a település szerkezetének karakteréből adódnak. Ez a karakter magával vonta azokat az építészeti, városépítészeti elemeket is amik ma is meghatározzák a városképet.

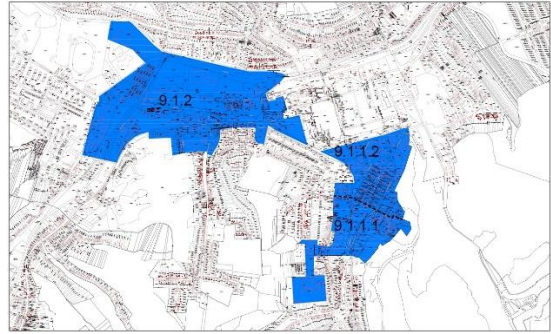
A város térszerkezete a településszerkezet karakteréből és a városképet alakító meghatározó településszerkezeti elemekből következően nem egységes, a településszerkezet adottságaiból következően erősen tagolt.

Ózd város településképi szempontból meghatározó területei az alábbiak:

Ózd város településképi szempontból meghatározó területei

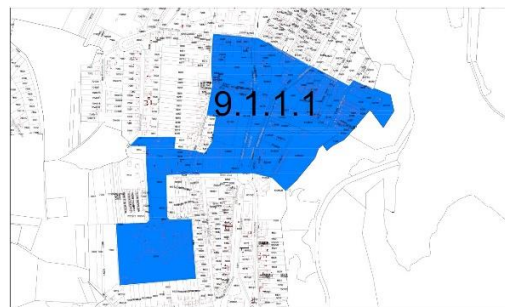
9.1. VÁROSKÖZPONT

Jelenleg a városban három városközponti terület lehatárolása lehetséges. A történeti faluközpont a domborzat adta lehetőségeket és korlátokat figyelembe véve jött létre, azonban a nehézipari múlt bélyegként megtalálhatók a településszerkezetben a vasgyár gerjesztette szükségletek kielégítésére létrehozott, már tervszerűen kialakított központi szövetek is.

9.1.1. Régi városközponti területek

9.1.1.1. Falu

Ózd, mint őstelepülés magja a jelenlegi Petőfi teret és környezetét fedi le. A településrész valaha önálló falu volt, a későbbi várost alkotó három település egyike. Északon a Törzsgyár területe határolja, a városközponttal a kapcsolatot a Gyár út és a Munkás út és Ív út biztosítja.

Ózd - Falu anno

A településszerkezet legfőbb jellemzője a völgyi fekvés következtében, hogy utcái szűk keresztmetszetűek, hosszan futnak fel a lankás domboldalakra. Lakóterületei rendezettek. A településrész megjelenése falusias képet mutat a szűk völgyi ágakban, azonban a domboldalak beépítésében megjelennek emeletes téglás-blokkos technológiával épített tömbházak tömegei is. A központi terület beépítése többnyire szabadonálló, azonban a főút mentén a beépítés besűrűsödésével kisvárosias zárt sorú beépítés is megtalálható. A lakóterületek közé intézményi, kereskedelmi és szolgáltató funkciót betöltő területek ékelődnek be. A völgyben futó két főútvonal közötti hosszú utcás tér már a történeti időkben is létezett, Piactérként, Vásártérként, Autóbuszállomásként funkcionált. Jellegzetes csillag formájú teresedés alakult ki a déli völgyekből befutó utak találkozásánál, ahol az 1980-as évekig piac működött. Észak felé a tér szélesedik, itt kapott helyet a régi Tanácsháza eklektikus épülete, amely ma a város könyvtára és házasságkötő terme. A teret az utóbbi években felújították, ezzel impozáns környezetet adva a Városi Könyvtár épületének. Térszerű városközpont ugyanúgy, mint a belvárosban, itt sem tudott kifejlődni, a jelenlegi Petőfi tér két oldalról úttal szegélyezett. Jelentős egybefüggő térfal jelenleg sehol sem határolja, a régi beépítés térfalképző lakóépületeinek 90%-a elbontásra került. A Petőfi tér környezetében intézményi, kereskedelmi és szolgáltató funkciók mellett lakóépület is található, két többszintes társasház formájában.

Az intézményi terület része a szabadon állóan kialakított Járási Ügyészség épülete, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Ózdi Tagintézménye, a mellette elhelyezkedő, 2016-ban teljes felújításon átesett II. János Pál Katolikus Általános Iskola, a 2008-ban épített épületbe költözött Széchényi István Katolikus Gimnázium és Szakgimnázium, mely a zárt sorú beépítési formát követve beleolvad az utcaképebe.

A Falu városközponti intézményi területéhez tartozik az Ózdi József Attila Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium épülete, valamint az Almási Balogh Pál Kórház épületegyüttese, mely 2016-ban bővítésre került, itt található a város volt reumakórháza.

A terület - mivel fontos intézményi egységekkel rendelkezik - ma is a város szerves része, alközpontként működik.

Petőfi tér, a Városi Könyvtár épületével

48-as út

Ív út

Almási Balogh Pál Kórház

Bartók Béla utca

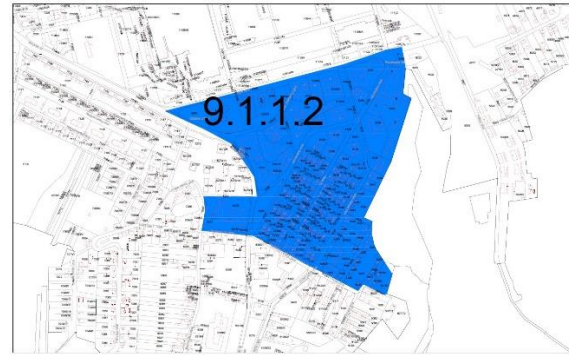
Ady Endre utca

Mogyorós völgy

Bem utca

9.1.1.2. Gyárigazgatási központ

A gyárterületet kiszolgáló intézményi sáv nagyszerű épületeknek ad helyet. Az intézmények szabadon állóan jelennek meg, teljes intézményi tömbök alakultak ki.

Gyár út

Az intézménysávba ékelődve található a város 1990-es évektől üzemelő szórakoztató egysége is, a RIO Disco. A Bajcsy-Zsilinszky út is az intézményi terület szerves része, a régen Gyári Kórházként üzemelő földszintes épületben, a városközpont igazgatási egységének kihelyezett szervei működnek (Kormányhivatal), a szomszédos telken a város közösségi életének egyik fő szervezője, az egykori Kékacél étterem robotstus épületében ma cukrász-, és péküzem működik. Itt található még Váci Mihály úti Evangélikus templom, és az Alkotmány úti óvoda épülete is, melynek helyi védelem alá vonását javasoljuk.

A terület épületállománya a városkép meghatározó elemévé, jelképeivé vált. Több objektum műemléki védelem alatt áll, illetve helyi védelem alá vonását javasoljuk.

A revitalizáció a Törzsgyár területén is kezdetét vette, a több évig tartó tervezői munka eredményeként ipartörténeti skanzen kialakítása kezdődött meg, az egykori Fúvó gépház és Erőmű épületek valamint környezetük teljes megújítása történt. Az egyik legnagyobb változást a munkálatok elején a gyárterületet Gyár úttól teljesen elzáró betonfal lebontása hozta, melynek eredményeként a terület vizuális megnyitása megtörtént, mintegy első lépésként ahhoz, hogy a gyárterület újra a város szerves részévé váljon. A munka eredményeként létrejött egy komplex egység, amely a teljes gyár revitalizációjának első lépése lehet. A mintegy 5 hektáros blokk kiszakítása a folyamatos, gyorsuló ütemben pusztuló zárványból azt eredményezte, hogy a terület szerves részévé vált az egykori gyárigazgatási központ intézményi egységének, a város szabadtéri rendezvényközpontjaként működik tovább.

Figyelemmel kell azonban lenni arra is, hogy a Törzsgyár még meglévő, és gyártörténeti, építészeti szempontból értékes épületeinek bontására ne kerülhessen sor.

A Gyárigazgatási központ épületei

A Gyárigazgatási központ épületei

A Törzsgyár felújított épületei

A Törzsgyár felújított épületei

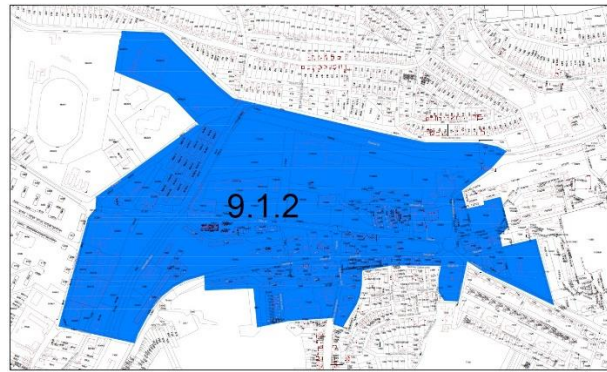

A volt „Kék Acél” étterem

A volt „Gyári Kórház”

9.1.2. Városközpont

A mai város központja a Hangony-patak völgyében épült ki az úgynevezett Vasvár pusztán, a hajdani Gömöri főútvonal mentén.

A 60-as 70-es években kiépített új városközpont, az előzőekben bemutatott központi szerepkörű egységekhez hasonlóan szintén egyutcás, mivel kialakulása idején területi fejlődését a természeti korlátok mellett az akkor még Törzsgyár szerves részét képező iparterület - Sárli telep - korlátozta, valamint területén főútvonal halad keresztül, ezért szerves, területi kiterjedésű központ helyett hosszan elnyúló egyutcás városközpont fejlődött ki. A forgalomterhelésen enyhített a Sárli telep és Hangony patak között kiépült elkerülő út.

A városközpont jelenlegi arculata az 1970-es évektől épült ki, az addigi hagyományos falusias beépítés szanálásával. A folyamat oka a gyár fejlődésében keresendő, a megnövekedett munkásszám miatt új lakóterületfejlesztésekre volt szükség. A városképet itt az e korra jellemző paneles építés határozza meg, mely a jellegzetes építészeti stílusával ridegen hat. A 10 szintes beépítések a dombok látványát eltakarják és elvágják a városközpontot a természeti környezettől. A területen elhelyezkedő intézményi, kereskedelmi és szolgáltató funkciót betöltő középületek sora (volt tanácsháza, áruházak, általános iskola, volt zeneiskola, városháza stb.) egy lineáris tengelyre szerveződve F+1, F+2 szintmagasságukkal szerényen meghúzódnak az út mentén épült 10-11 szintes panelházak előterében. Az egyenes tengely sorát az intézményterületek előtti térbővületek egészítik ki.

A területen meghatározó tömegével van jelen a Városháza épületegyüttese, mely 2005.-2006. évben modern stílusban kibővítésre került.

A telepszerű, többszintes tulajdonképpen lakótelep jellegű és minőségű területen felfedezhető még egy-egy régi településkaraktert őrző épület is, melyekben szolgáltató és kereskedelmi funkciók kaptak helyet.

A közvetlenül városi szövetben elhelyezkedő piaccsarnok épülete 2012-ben felújításra került, napi élelmiszerpiacként üzemel, a patak keleti oldalán elhelyezkedő 1,5 hektáros terület azonban csak szombaton kihasznált. Ezen terület Piac út felőli részén az Önkormányzat 2018. évben Európai Unió támogatásból egy új, korszerű termelői piacot fog kialakítani.

A már régóta felhagyott ipartelepek közül a Sárli telepen elkezdődött a revitalizáció, nagy területeket elfoglaló, erős kereskedelmi zóna jött létre a 2010-es években. A területi gátakat lebontva és a kihasználatlan terület új funkcióval való megtöltése eredményeként a Sárli telep ezen része szervesen becsatlakozik a városközpont és az egész város életébe.

Városháza

KERVÁZ szerkezetű áruház a paneles lakóházak előtt

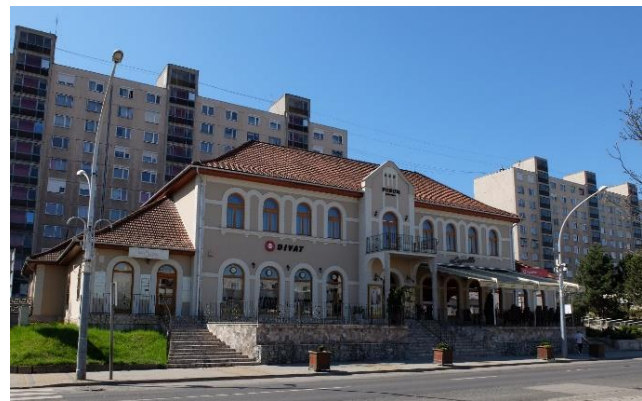
Vasvár út

Vasvári Általános Iskola épületei

Fruzsina Üzletház

A Capella Étterem és Üzletház

Vasvár Üzletház

Filo Üzletház

Ózdi Járásbíróság

Ózdi Rendőrkapitányság

Városi Piaccsarnok,

volt Reumakórház

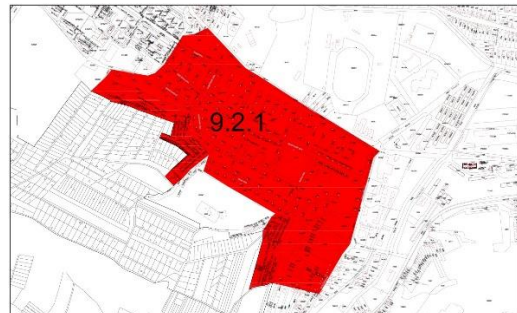
Atomium szobor, Piac út

9.2. LAKÓTELEPEK

A település lakótelepeinek építése a II. Világháború után kezdődött el. A Gyár fokozódó termelése nagy tömegeket vonzott a településre, aminek eredményeként tervszerű lakótelep fejlesztések kezdődtek. Három lakótelepi egység lehatárolása lehetséges, melyek településszerkezeti illetve településtörténeti jelentőségük miatt kiemelt, meghatározó területei a mai városnak.

9.2.1. Béke telep

A településszerkezet és a város egyik legjelentősebb lakóterülete a Bolyok és Vasvár közötti, Hangony patak mentén elterülő sík, mélyfekvésű területen megépült többszintes Béke telep. A domborzatot követve a beépítés a déli domboldalakra kúszik fel. A település terjeszkedésének okán a terület szervesen egybe épült az Újváros városrészsel.

Az építkezés az 1950-es években kezdődött és 1962-ig tartott, a lakóépületek kezdetben szocreál stílusban téglás, majd blokkos-téglás technológiával épültek.

A beépítési struktúrára a tömbtelkes, telepszerű többszintes rendezett lakótelepi környezet jellemző. A beépítési sűrűség a lakótelepi normáknak megfelelően alakul. A beépítési magasság változatos a lakótelepen belül, általában F+4, a régebbi építésű házaknál F+2 szintes a beépítés. A területen azonban található két, blokkos-tégla technológiával épített toronyház is, melyek tömegei útkereszteződésekben magasodnak. A beépítések döntően lakófunkciójúak, azonban a lakóterületen belül önálló telkeken helyezkednek el a telep és a város lakosságát kiszolgáló köz- és kereskedelmi intézmények, a lakótelepekre jellemző kialakítás szerint földszintes, vagy két-három szintes magassággal. Jelentősebb városi teresedést az Árpád vezér út mentén található Civil ház előtt találunk, ez az Európa tér. Mint közintézmény van jelen a területen az Árpád vezér úti Általános Iskola téglarchitektúrás épületegyüttese, valamint szakrális építmény a Rózsafüzér királynéja templom (bolyki kistemplom), mely környezetében történeti sírkert található.

Úthálózati rendszerét a Bolyki főút és a vele párhuzamos Árpád vezér út, és az azokra merőlegesen futó területet feltáró utak jelentik, közel azonos tömbméreteket alakítva ki. A déli dombokra felfutó utcák vonalvezetése a domborzathoz igazodva már íves kialakítású. Itt kisebb tömbméretek a jellemzők, valamint sok esetben erős támfalazásra volt szükség. A településrész fő szerkezeti eleme azonban a Bolyki főút, amely a fő útkapcsolatot jelenti a városközponttal és az Újváros városrészsel, valamint a települést településszerkezeti értelemben is megosztja. Ugyanis a mélyebb fekvésű, északi területeken alakultak ki a város nagy zöldterületi intézményei, mint a Városi Stadion és a Városi Strandfürdő, valamint a legjelentősebb közparkja a Csónakázó tó környezetében. A településrészen a

lakóterületek és a zöldterületek között a Bolyki főút mintegy választóvonal hasít keresztül, melyen átkelve a zöld körül öleli a látogatót, kikapcsolódnak vágyót.

Zöldfelületben azonban a lakótelep is bővelkedik, a tömbtelkeken elhelyezett lakóházakat körül öleli a zöld, a mára beállt növény- és faállomány élhető lakótelepi környezetet hoz létre. A területre jellemző a zöld flekkeken megtalálható kis játszóterek és közösségi kertek, melyek még barátságosabbá teszik a telepet.

A Béke telep lakóházai az utóbbi időben folyamatos korszerűsítéseken mennek keresztül, melynek eredményeként a lakótelep fokozatosan megújulhat. A pozitív irányú fejlesztés kifejezetten a Bolyki főút menti tömböknél figyelhető meg, mely különös jelentőséggel bír, mivel az városkép szempontjából kiemelt útvonal. Kiemelendő a déli domboldal legmagasabban futó utcája, a Géza utca, ahol a tömbházak energetikai korszerűsítése, valamint homlokzat felújítása szinte kivétel nélkül megvalósult. Az utcakép rendezetté vált, a lakók teljesen magukénak érzik környezetüket, szinte versengenek egymással, kinek sikerült szebbre a társasháza. Ezek a területeken kívül a telep sok épülete korszerűsítésre és felújításra került. Kivételt képez az Árpád vezér út, ahol a főleg zártorán épített tömbök felújítása nehezebb. Az egységes kialakítás megvalósulása érdekében jóval nagyobb, a lakóközösségek közös beleegyezésére és fedezetére lenne szükség, ami nehezebb, mint egy tömbház esetében. Mint védett útvonal, településképi szempontból megőrzendő egységek lévén a felújítás szükséges.

A lakótelephez általában szervesen kapcsolódnak a nagyméretű szabályosan szerkesztett parcellákkal és úthálózattal kialakított garázstömbök, meghatározó elemként megjelenve a településképi. Kivételt csupán a Brassói úti garázssor jelent, ami önállóan létezik a településszövetben, lakóterületek azt nem határolják.

Árpád vezér út és Európa tér

Bulcsú utca

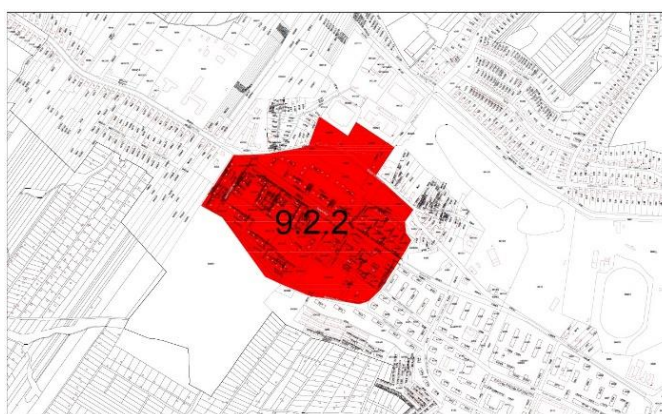

Géza utca

Szabolcs köz

9.2.2. Újváros városrész

A város legújabb lakótelepi beépítésű területe a Béke telep folytatásaként létrehozott Újváros városrészben létrehozott lakótelep.

A településrész Ózd nyugati térségének szélső egybefüggő, a várostestbe tagozódó része, az építkezések az 1970-es években kezdődtek. Nyugati irányban a régi Bolyokkal teljesen összeépült,

keleten pedig a Béke telep beépítéséhez nőtt. Észak felé iparterületek határolják. A két lakótelep között éles határ nincs, az anyaghasználat között azonban annál inkább. Az Újváros rész lakóházai kivétel nélkül paneles technológiával épültek, a földszint+4 emeletesek mellett a városközponthoz hasonlóan megjelennek földszint+10 emeletes lakóépületek is.

A beépítési struktúra tömbtelkes, telepszerű többszintes rendezett lakótelepi környezet, ahol a szokásos lakótelepi tervezett rend érvényesül. Mint a paneles technológiával épített lakótelepekre általánosan elmondható, az intézményi funkciót ellátó egységek általában földszintes beépítésként a 10-11 és 5 szintes lakóépületek közé ékelődve szabadon állóan helyezkednek el, mint fő térszervező elemek. A telep fő közintézményei közül az Újváros Téri Általános Iskola 2016-ban teljes energetikai felújításon és tornateremmel való bővítésén esett át. A beépítési sűrűség a lakótelepi normáknak megfelelően alakul. Hagyományos városias értelemben vett térforma csak egy van a területen, a folyamatosan megújuló Újváros tér, ami maga köré szervezi a lakótelep kereskedelmi-, szolgáltató- és közintézményeinek sorát. A lakótelep fő útvonala a Bolyki főút, amely a fő kapcsolatot jelenti a Városközponttal, illetve Szentsimonnal. Erre szerveződnek rá a területet feltáró utcák, amelyek a terepviszonyokhoz igazodva alakultak ki, több esetben íves szerkesztésűek. A főút csakúgy, mint a Béke telep esetében megosztja a területet, azonban itt a különbség a beépítési mód változásaiban keresendő. A 10-11 szintes beépítések kivétel nélkül a terület déli részén magasodnak, valamint jellemző beépítési forma az U-alakúan, valamint zárt sorúan szervezett –minimum 4-6 lépcsőházat egybe foglaló - 5 szintes paneltömbök együttese, melyek nagy belső kertjei teszik élhetővé a telepet. Az északi oldal beépítésére már csak 4 emeletes lakóépületek jellemzők, azonban itt is megtalálhatók a zárt sorúan épített, az utcaképpen térfalként megjelenő, 4-6 lépcsőházat egyesítő sávházak a tömbházas területek mellett. Itt a zöldfelületek aránya is csökken a déli oldal borítottságához képest, azonban a térarány így is megfelelő, élhető.

A lakóépületek korszerűsítése ezen a területen is kezdetét vette, azonban a nagyobb lélekszámot számláló épületegyüttesek, sávházak esetében a probléma hasonló, mint az Árpád vezér úti leromlott állapotú beépítés esetében. A felújított épületek többnyire tömbházak, azonban sávházak, több lépcsőházat egybefoglaló egységek megújítására is van követendő példa, mind a Bolyki főút mentén, mind a déli területeken.

Az Újváros városrész lakótelepére a Béke teleppel ellentétben nem jellemzők a kiterjedt, szervesen kapcsolódó garázsterületek, megtalálhatók azonban a panelházak közé beékelődő parkolófelületek.

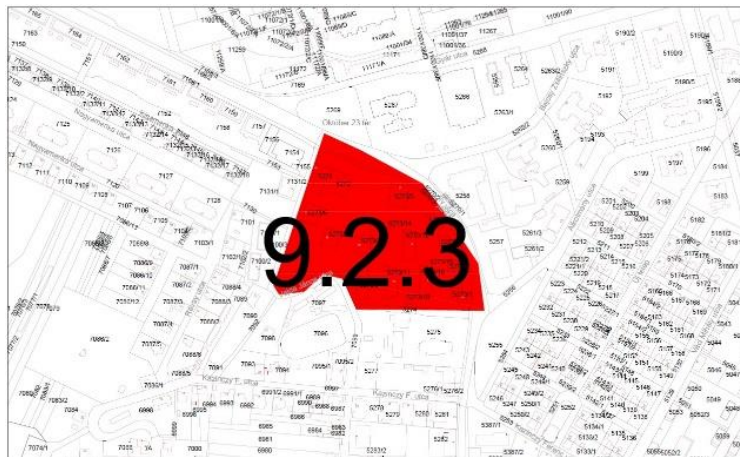

Újváros városrész

Szent István utca

9.2.3. Táncsics Telep, Ív úti lakótelep

A gyár környezetében a szalagtelkes soros beépítéstől a szervezett kolóniákon túl a legújabb városépítési akciók eredményeként nyugati fekvésű domboldalon, 1948–1953 között kialakították a három- és négyszintes, közművesített épületekből álló Táncsics-telepet, valamint 1961-1970 között épült meg az Ív út mentén az Ív úti lakótelep, mint a gyár legfiatalabb lakótelepe. A terület szerves egységet alkot, beépítési struktúrájával és épületmagasságával kitűnik környezetéből. A beépítésre a tömbtelkes lakótelepi megjelenés jellemző, az épületek F+2 illetve F+3 magasságúak, szocialista realista stílusban téglás, majd blokkos-téglás technológiával épültek, egy kivételtől eltekintve lapostetővel rendelkeznek.

A telep területének kezdetét azonban mintegy jelkép szerűen uralja egy 1960-as évek végén épült, majd a 2000-es évek elején energetikai korszerűsítésen és homlokzatfelújításon átesett panel toronyház, mely megjelenésével a terület fontos, meghatározó településképi elemévé vált. A területen meghatározó a zöld, a beállt faállomány élhetővé teszi a területet.

A beépítés kizárólag lakófunkcióval rendelkezik, kis kiterjedése miatt külön intézményi terület nem alakult ki.

Úthálózatát az Ív út lágy vonalvezetése, és a domboldalra ívesen felfutó utca, majd az abból nő, lakótömböket feltáró utcák jellemzik.

Az épületek korszerűsítésének foka elmarad a Béke telepen és Újváros városrész lakótelepén tapasztaltaktól.

A lakótelephez kis területen szervesen csatlakozó garázssor kapcsolódik.

Táncsics telep

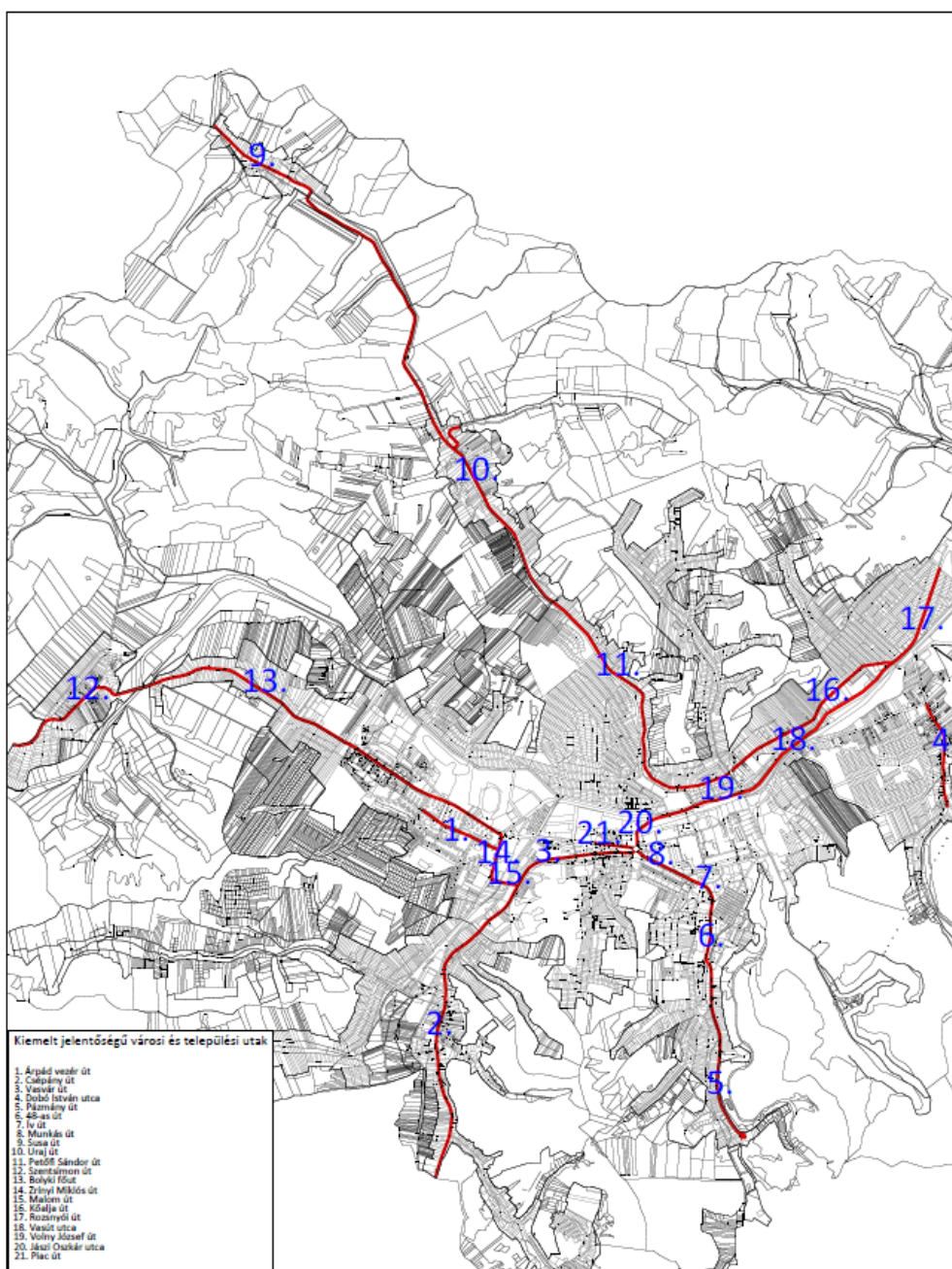

Ív úti lakótelep

9.3. TELEPÜLÉSKÉP SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ JELENTŐSÉGŰ ÚTVONALAK

Ózd város településkép szempontból meghatározó jelentőségű útvonalai az egykor különálló községeket összekötő utak és a városszerkezetet alkotó főútvonalak képében jelennek meg.

1 Árpád vezér út	12 Szentsimon út
2 Csépany út	13 Bolyki főút
3 Vasvár út	14 Zrinyi Miklós út
4 Dobó István utca	15 Malom út
5 Pázmány út	16 Kőalja út
6 48-as út	17 Rozsnyói út
7 Ív út	18 Vasút utca
8 Munkás út	19 Volny József út
9 Susa út	20 Jászi Oszkár utca
10 Uraj út	21 Piac út
11 Petőfi Sándor út	

Ózd város kiemelt településképi jelentőségű útvonalai

Az egyik településképi szempontból is jelentős útvonal a 25. számú Kerecsend-Bánréve országos főút, mely teljes egészében átszeli a várost, a városszerkezet legjelentősebb útja. Ez az útvonal volt egykor és most is a nagyobb forgalmú út a területen. Ma Hódoscsépányt köti össze a mai városközponttal és a keleti településrészekkel. A nagy forgalom miatt a városközpont kompakt fejlődése nem tudott megvalósulni, a 2000-es évek elején megépített Sárli telep északi határán futó elkerülő út azonban csillapította az áthaladó forgalmat.

A másik településképi szempontból is jelentős útvonal a 2306. számú Zabar-Ózd országos közút, mely a Malom útnál csatlakozik a 25. számú országos főútba. Ma Szentsimont, és az Újváros városrészt köti össze a Városközponttal.

A harmadik településképi szempontból is jelentős útvonal a 2508 számú Ózd-Szilvásvárad országos közút, mely a 25. számú országos főút Gyújtói csomópontjától halad Ózd –Falun keresztül Szilvásvárad felé.

Meg kell említenünk az Ózd-Susa összekötő utat, mely két településrészt - Urajt és Susát - köti össze a vároresttel. Jelentősége a jövőben várhatóan nő, amennyiben megvalósul a Susa-Jéne közötti nemzetközi összekötő út.

A főútvonalak arculata jellegzetesen falusias képet mutat, azonban a Városközpontban, valamint az Újváros városrész felé vezető úton megjelennek a nagyvárosias paneles, blokk-téglás lakóterületek, intézményi és zöldterületek, illetve a jelenlegi peremterületeken meghatározó településképi elemként ipari egységek építményei, üzemi területek, különleges zöldfelületek (temető) alakítják a településképet.

A kiemelt jelentőségű utak utcaképeire elmondható, hogy rendezett, a beépítési módnak megfelelő képet mutatnak, kivételként tekinthető a Miskolc felől városközpontba beérkező útvonal (Vasút utca és Dobó u.), melynek útmenti beépítése romló tendenciát mutat. Az utcakép javítása érdekében az elavult, romos épületek elbontása indokolt.

Árpád vezér út

Vasvár út

Piac út

Munkás út

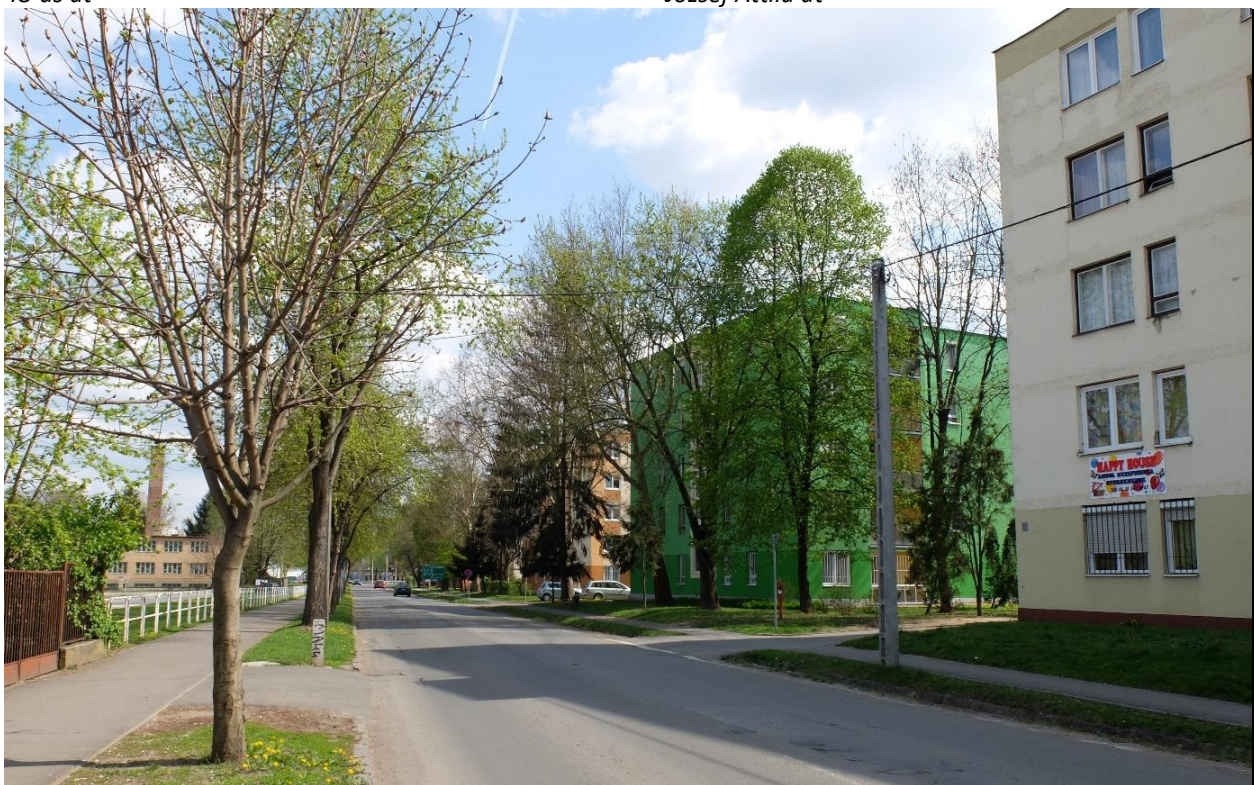
Ív út

48-as út

József Attila út

Bolyki főút

Bolyki főút

Csépány út

Dobó István utca

Susa út

Uraj út

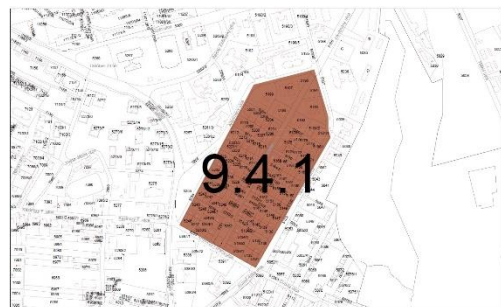
Szentsimon út

9.4. KOLÓNIA TERÜLETEK

A mai településszövetbe szervesen beleolvadnak a vasgyár munkásai és tisztviselői számára kialakított, jellemzően kertvárosi és kisvárosi karakterrel leírható kolóniatelepek, azonban azok történelmi jelentőségük, tervezett telekosztásuk és úthálózatuk eredményeként létrejött egyedi térszerkezetük, valamint az épületállomány egyedülálló építészeti kialakítása miatt a településszerkezetben csak önállóan értelmezhetők. A területi kiterjedéssel bíró kolóniák önálló életet élnek, területükre érve más-más világ fogad.

9.4.1. Új telep

A Törzsgyártól délre, annak közvetlen közelében lévő lankás területen 1904 és 1906 között épült meg a nagyobb területet elfoglaló máig fennmaradó kolónia az Új telep. A már meglévő Tisztisor és a Kiserdőalja közötti területen, 124 család számára létesítették, nevét a régi kolóniáktól való megkülönböztetés miatt kapta.

Gyönyörűen szerkesztett utca és térrendszerével önálló szövetként jelenik meg a városban. A kolónia szabályos derékszögű hálós utcarendszerrel rendelkezik, a többszörösen szimmetrikus telepítés főtengelyének egyik végében a helyi védelem alatt álló református templom áll, másik vége pedig a gyárra nyit. A telepet a hosszirányú főútba torkolló öt keresztirányú mellékutca tagolja.

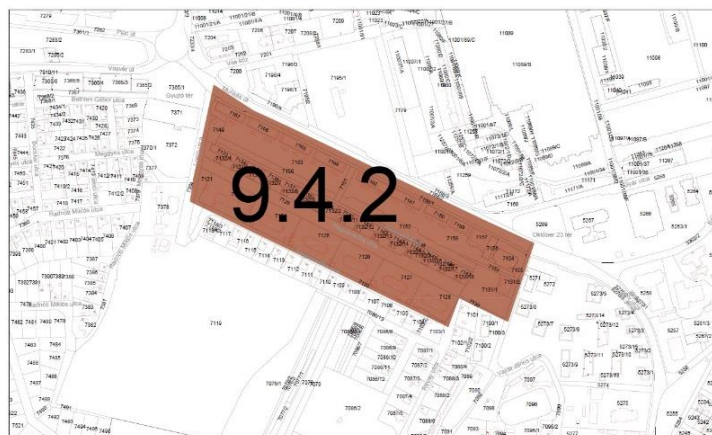

Új telep

Új telep

9.4.2. Munkás úti, Kisamerika és Nagyamerika kolóniák

Munkáskolóniák mellett tisztviselői telepeket is építettek a településen. A városközpont felé jelenik meg a három teljesen különböző arculatú, szabályos, párhuzamos utcarendszerű, teraszosan elhelyezkedő, szerves egységet alkotó, területi kiterjedéssel leírható, mégis utcás szerkezetű kolónia. A kolóniák telekformái mérnöki munka eredményei, tervezett, rendezett telekosztást találunk, részben tömbtelkes kialakítással.

A Munkás úti épületsor mai formáját 1941- 1942-ben nyerte el, kisvárosias utcaképet kialakítva.

Munkás út

A kolóniák meredek domboldalra épültek, ahol a domborzat teraszosításával alakították ki az építési területeket és a területekhez tartozó kerteket.

Kisamerika

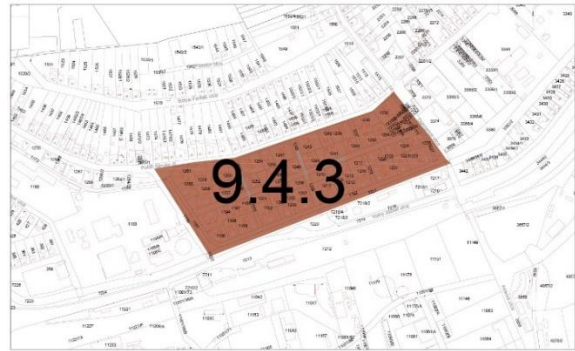
A gyári tisztviselők részére építették a 6 kétszintes épületből álló villasort, amely a mai napig Nagyamerika névre hallgat.

A szabályos, közel kelet–nyugati, párhuzamos utcarendszerű, teraszosan elhelyezett kolónia együttes épületei a legelegánsabban kialakítottak a kolóniák között.

Nagyamerika

9.4.3. Velence telep

A Velence telep a város talán egyik legszebb beépítése. Még mai, fénykorát már alig tükröző állapotában is meghatározó településképi együttes. Az I. Világháború után a gyári lakótelep építés lelassult, csupán 1922 – 1925 között építették meg a Velence telepet Marschalkó Béla tervei alapján, mely az ózdi kolóniák legsajátosabb formakezelésű telepévé vált.

Sóhajok hídja

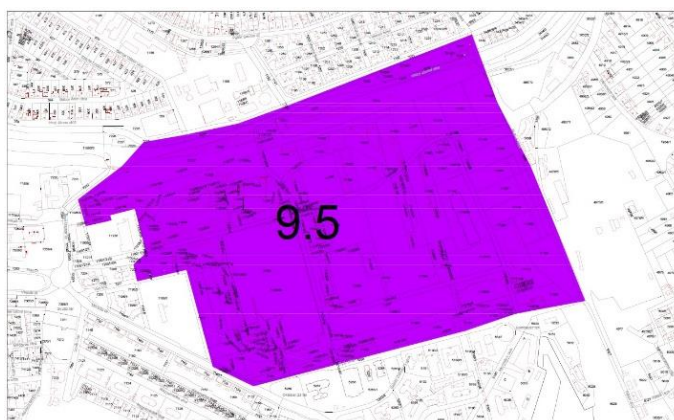

Velence telep

Velence telep

9.5. TÖRZSGYÁR

A Törzsgyár a város településszerkezetének és településtörténetének is egyik legmeghatározóbb eleme. Területét észak felől a Hangony patak és a vasútvonal, délről a Gyár út, illetve az iparterület egykori igazgatási központja, kelet felől az Akácós út, nyugatról a Gyújtó határolja. A gyáregységek

telepítése 1846-ban kezdődött a „két út köze” dűlőn a majorság területén. Ekkor még a Gyár a három, a majdani Ózdot alkotó község között, tőlük függetlenül helyezkedett el, majd a dübörgő gyár a településfejlődés motorjává vált, ami magával vonta a települések fejlődését és azokkal mára teljesen összeépülve a városközpontba került, mint egy zárvány. A kiépült Gyár településszerkezetben elfoglalt helye idézte elő a város mai ellentmondásos településszerkezetét, ugyanis a település természetes központi helyén lévő Gyártelep nem tette lehetővé - csak részlegesen - új településközpont létrejöttét.

Az ipari szerkezetváltással a kohászat visszafejlődése miatt az 1990-es évek elején elkezdődött a vasgyár leépítése, sok funkcióját veszített épület és építmény elbontása történt meg.

Ma a mindegy 50 ha-os terület hasznosítása részleges, főként a nyugati zónában folyik aktív gazdasági tevékenység a megmaradt, valamint újonnan épített csarnoképületekben. A beépítési sűrűség változatos, néhol meghaladja a 70-80%-ot, főként a jelenleg is aktívan hasznosított területeken. A már lebontott épületek és környezetük azonban teljesen parlagon hevernek. Mivel a mintegy 150 éves nehézipari tevékenység jelentős környezetkárosítást okozott, a befektetők nem akarnak a jelenlegi Ipari Park területén fejleszteni. Így ott a mai napig csak a még hasznosítható anyagok (főleg vas) kitermelését és értékesítését végzi a tulajdonos. Sajnos ennek sok ipartörténeti érték is áldozatul esett már, melynek megvédésére az örökségvédelmi hatóság sem fordít megfelelő hangsúlyt! A tényleges védelem helyett inkább a védelem megszüntetése történik esetenként.

A megmaradt építmények építészeti karakterére a nagyipari arculat a jellemző, a beépítések kora változó, a különböző korszakokban épült épületek egymással keveredve helyezkednek el.

A használaton kívül álló, sok esetben az értékes ipari örökség részét képező építmények állapota folyamatosan romlik. Olyan egyedülálló szerkezetekről és építményekről van szó, melyek új funkciókkal való megtöltése a hanyatló gyártelep fellendüléséhez vezethetne, iskolapéldaként szolgálhatna a hasonló helyzetben lévő, hasonló problémákkal küzdő hazai, ipari múlttal rendelkező települések számára, valamint ismét lehetne mire büszkének lenni.

Törzsgyár

Törzsgyár

Téglagyár

Téglagyár r

A Törzsgyár délnyugati csücskében elkezdődött a pusztulási folyamat megállítása, két, már régen kihasználatlanul álló impozáns ipari épület (Erőmű és Fúvógépház) archaizáló, mégis modern megújítása történt. A környezetrendezés és az épületek új funkciókkal való megtöltésének következtében a mintegy 5 ha-os terület újra élettel telt meg, mintegy kiszakadva a pusztuló gyárterületből, és a település alközpontjának szerves részévé vált. Az épületek és környezetük rendezvényterként teljeseznek ki.

A megújított terület arculatát a két felújított épület, és a köztük elterülő zöld liget uralja. A tervezés és a megvalósítás során szerepet kapott a víz is, mint új, avagy a gyárterületre nem jellemző környezeti elem megjelentetése, ugyanis a terület kialakítása során feltárták az ezidáig csatornában, az egész gyárterületen áthaladó patakot. A patak dél felől lesüllyesztve halad át a Gyár út alatt kialakított alagúton, a vízfelület felett lábakon álló sétányt alakítottak ki, melyen keresztül a felújított Múzeum épületétől a Gyártörténeti Emlékparkig „vízen járva” juthatunk el a revitalizációval érintett területre.

Az ipari múlt bemutatása, mind a múzeumban, mind a megújult területen jelentős hangsúlyt kapott. Kültéri nagyipari bemutató géppark található a Fúvógépház előterében, valamint a patakparton korabeli, a vasgyári élet pillanatait hirdető szöveges lemeztáblák kiállítása látható. A kezdeményezés bemutatja és erősíti a régi-új párosának tökéletes összhangját, valamint meghatározó arculati elemként jelentkezik.

A terület fontos településképi eleme a vasgyár egykori bejáratainak (kapuinak) és határoló elemeinek arculata. A megvalósult fejlesztések első és talán leglátványosabb mozzanata volt, mikor a gyárterületet a Gyár úttól teljesen elzáró betonfalat lebontották, melynek eredményeként a terület vizuális megnyitása megtörtént, mintegy első lépésként ahhoz, hogy a gyárterület újra a város szerves részévé váljon. Jelenleg a betonfal helyén nagy területű parkolót alakítottak ki.

Fúvógépház , Erőmű, Gyártörténeti Emlékpark

9.6. ZÖLDTERÜLETEK, KÜLÖNLEGES ZÖLDTERÜLETI INTÉZMÉNYEK

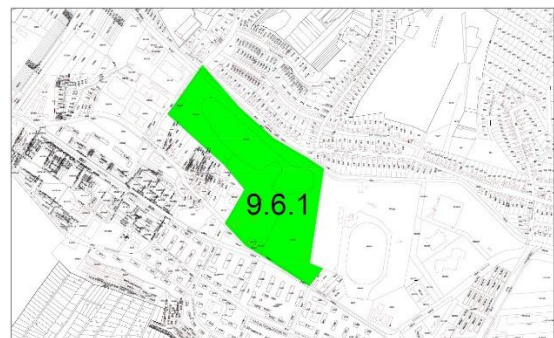

A települést körül ölelő természeti környezet alkotta zöldterületen kívül a városi szövet zöldfelületi rendszere egy területre koncentrálódik. Az egység része a Csónakázó tó és környezete a Városi Stranddal, valamint a Városi Stadion és környezete a Sportcsarnokkal és az Uszodával a városszövet északnyugati részén. A terület feltárása a lakóterületek felől minden irányból biztosított. Ezt a rendszert egészíti ki a lakótelepeken mára beállt faállománnyal rendelkező kondicionáló szerepkörű zöldfelületek rendszere.

A települést körül ölelő természeti környezet: Kukjatező - Szilasalja hegyes

9.6.1. Csónakázó tó

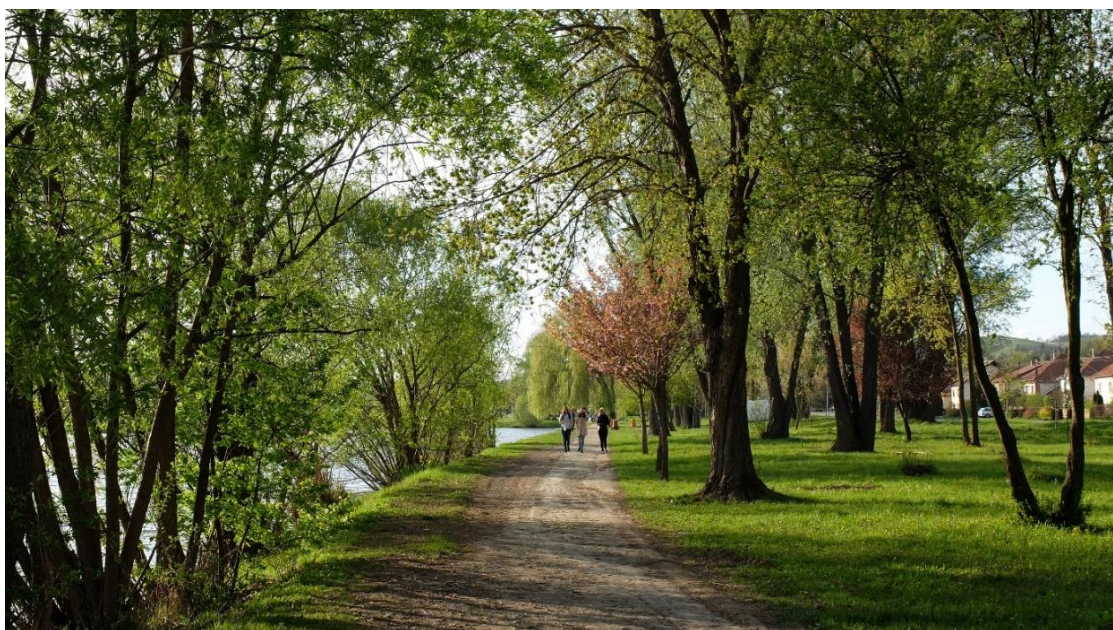
A domborzat és a beépítés adta korlátok miatt jelentős városi közpark csak a Csónakázó tó és környezetében jött létre. A több hektár területű parkban jelentős nagyságú vízfelület található. A tó egy kisebb félsziget által kettő részre osztható, a keleti és nyugati oldalra. A nyugati oldal jelentős egybefüggő vízfelületet alkot. A félszigeten található a horgász központ, egy kisebb földszintes kiszolgáló egységgel, mely mint egyetlen építmény a területen meghatározó településképi jelentőséggel bír.

A terület szerkezetére jellemző a háromszintes rendezett növényállomány (gyep, cserje szint fás növényállománnyal), amelyek jól átjárhatók, ösvények, burkolt és murvás sétányok vezetnek a látogatót. A terület átlátható, így szerkezete biztosítja a jó használhatóságot. Nyílt terek, ligetek és facsoportok váltakoznak, ezzel napos és árnyékos helyszíneket is kialakítva.

A terület használata változatos, szinte állandó elemként vannak jelen a horgászok, akik főként a tó nyugati oldalán tevékenykednek. A közpark rekreációs jellegét kihasználva andalgó párokkal, sétálni és

kikapcsolódni vágókkal, futókkal, kutyasétáltatókkal találkozhatunk. A terület téli használata is jelentős, a megfelelő jégvastagság elérése után a befagyott vízfelület korcsolyázásra alkalmas, egészen késő estig élvezhető a csúszós, természetes jégtakaró, ugyanis a pálya kivilágított.

A Csónakázó tó és környezetének egységébe tartozik a Városi Strandfürdő együttese, telkével közvetlenül határos. A több, mint 1 ha terület 3 medencéjével, kempingjével, sportpályáival az aktív és a passzív pihenésre vágókat csábítja.

Csónakázó tó

Városi stadion főbejárat

9.6.2. Stadion és környezete

A Csónakázó tó zöldfelületi egységéhez szervesen csatlakozik a Városi Stadion és környezete. A stadion területe körbekerített, meghatározott időintervallumban nyitva tartott a megfelelő használat szabályozhatósága érdekében.

A terület szerkezetének fő szervező és településképi szempontból legmeghatározóbb eleme a lelátóval körbekerített sportpálya. A település morfológiájából adódóan különösen szép látványt nyújt a háttérben elhelyezkedő domboldal és a füvesített sportpálya látványa. A fő pályán kívül több füves és salakos sportpálya található, valamint egy kivilágított műfüves futballpálya is. A terület használata egész évben rendszeres és kiemelkedő, településképi szempontból meghatározó léte mellett társadalmi jelentősége vitathatatlan. Az épített elemek területfoglalása az alacsony beépítési százalékhatár miatt nem jelentős, megjelenésük egységes, kivétel nélkül lapos tetős földszintes és Fsz+1, funkciójukat tekintve sportintézmények találhatók.

Az elkerített területen kívül található a város sportcsarnoka, szabadon álló beépítési módja és főútvonal melletti elhelyezkedése miatt fontos településképi elem. Az intézményi területen 2012-ben épült meg a város új uszodája modern stílusban. Kialakításának módja követendő példa az újonnan építendő illetve felújítandó intézményi sportépítmények tekintetében.

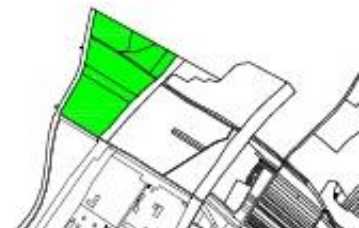
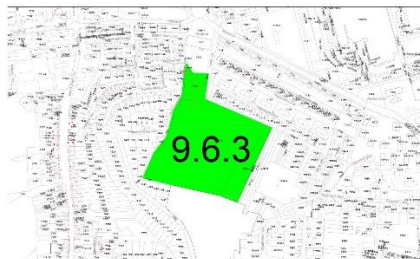

Városi stadion sportpályák

Városi uszoda

9.6.3. Temetők

A városban a több temető közül két temető említhető meg, mint településképi szempontból meghatározó különleges intézményi zöldterület szerepkörével.

A Gyári temető egysége a településszerkezet közepén, a Törzsgyár területétől délre, a Nagyamerikai kolónia felett helyezkedik el. A településszerkezetben elfoglalt helye, valamint domboldali fekvése miatt a település meghatározó területe, mint különleges zöldfelület van jelen. Egysége az északi dombokról és magasan fekvő völgyágakból jól látható. A temető területén a sírhelyeken, urnasorokon és emlékműveken kívül, mint épített elem a bejáratnál található földszintes ravatalozó épület található.

Területe arculatát a síremlékeken kívül a hozzájuk vezető aszfaltozott utak és a használatból eredő természetes ösvények, pihenőpadok, beállt árnyékot adó faállomány határozzák meg.

A Gyári temető egységéhez hozzá tartozik a 2000-ben nyolcszög alaprajzú, bizánci mintára, de a mai kor igényeinek megfelelően épült görög katolikus templom és környezete.

A Táblai temető a 25-ös számú főút mentén helyezkedik el, Miskolc felől érkeve kiterjedt, domboldalra hosszában felkúszott területével fogadja a látogatót. Főútvonal menti fekvése miatt, megjelenése településképi szempontból meghatározó, az úttól a partfalon emelten elhelyezkedő hosszú betonelemes kerítés választja el. Területének meghatározó elemei a hosszan elnyúló sírhelyekkel teli parcellák, valamint a terület keleti bejáratánál található, modern tömegű ravatalozó épület.

Táblai temető

9.7. TERMÉSZETVÉDELEMMEL ÉRINTETT TELEPÜLÉSKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

Az épített környezet településképvédelmi szempontból meghatározó területei a természetvédelemmel érintett területek, melyek részletes bemutatását a 6.1.3 fejezet tartalmazza.

9.8. AZ ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET TELEPÜLÉSKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEI

Az épített környezet településképvédelmi szempontból kiemelt területei az alábbiak, melyek részletes ismertetését a korábbi fejezetek tartalmazzák:

- a helyi értékvédelmi terület,
- a helyi egyedi építészeti értékvédelemmel védett épületek,
- a műemlékek területe és a műemléki környezet,
- a műemléki jelentőségű terület és műemléki környezete,
- a régészeti érdekű terület és a régészeti lelőhely.

A természeti környezet településképi szempontból kiemelt területei:

- a természetvédelemmel érintett területek,
- az országos ökológiai hálózat területeit, valamint a tájképvédelmi szempontból kiemelt területek

10 A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA – UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

10.1. ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

- Új épület építése, vagy meglévő épület átalakítása, bővítése esetén igazodni kell a kialakult városszerkezethez és az adott területen lévő építészeti karakterhez.
- Védelemmel érintett területeken a meglévő építményeket fenntartani, bővíteni, átalakítani, valamint új építményeket létesíteni, csak a meglévő építményekkel összehangoltan, a jellegzetes településkép, valamint az épített és természetes környezet megjelenését megőrző és azt fejlesztő módon lehet. Az illeszkedés szempontjából az épületek fő tömeg- és tetőformája, külső homlokzata, az alkalmazott anyag, azok színe, felületképzése meghatározó jelentőségű.
- Meglévő épületek átalakítása, bővítése esetén az új épületrészeknek a meglévő épülethez való illeszkedése az architektúra, anyaghasználat és részletképzés tekintetében egyaránt kötelező.
- Építmények elhelyezésénél törekedni kell a lehető legnagyobb összefüggő zöldfelület kialakítására.
- A település sziluettjének védelme érdekében a település bármely területén, ahol a jellemző települési karaktertől eltérő szintszámú épület vagy eltérő magasságú építmény megvalósítását tervezik, hatásvizsgálati tanulmány és településképi vizsgálat szükséges.
- Homlokzati felületképzés esetén kerülendő a harsány, földszínektől és pasztell földszínektől eltérő színezés, valamint a teljes homlokzaton megjelenő reklám célú falfestés. A színezési javaslat az utcafronti kerítésekre, egyéb építményekre is vonatkozik.
- A hulladéktároló konténerek és kukák tárolása céljából a közterületeken robosztus, fedett, rácsos építmények elhelyezése kerülendő.

- Új tetőzet kialakításánál, a gazdasági területek kivételével kerülendő a harsány, természetes fedési módoktól eltérő színű és anyaghasználatú technológiák alkalmazása (pl.: műanyag hullámpala, felületkezelés nélküli fémtető).

- A fényszennyezés megakadályozása, valamint a kellemes fényérzet érdekében törekedni kell a 3000K színhőmérsékletű érték alatti fényforrások alkalmazására a kültéri világítás esetén.
- Fényforrások elhelyezése és tervezése esetén kerülendő a felfelé irányuló fény alkalmazása, talajszintbe épített fényvetők telepítése nem javasolt.
- Szellőzőt és klímaberendezést a településképi szempontból meghatározó és egyedi védelem esetén, utcafronti homlokzatra elhelyezni nem ajánlott.

- Homlokzati nyílászárók cseréje esetén az épület homlokzatán alkalmazott nyílászárók színét és jellemző osztását szükséges megtartani, kivéve, ha a homlokzaton minden nyílászárót egyidejűleg kicserélnék.

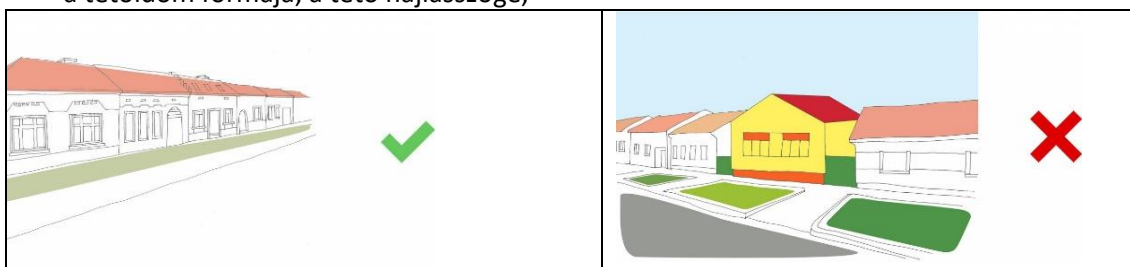

10.2. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

- Az illeszkedés teljesülése kifejezetten a zárt sorú és ikres beépítés esetén különösen jelentős, új beépítés, bővítés, felújítás során az alábbi építészeti elemek egymáshoz való illeszkedésének vizsgálata javasolt:
 - a párkány magassága, kiülése, folyamatossága,

- a tetőidom formája, a tető hajlásszöge,

- a tetőfelépítmények jellege, aránya,

- a homlokzatok vonalvezetése, plasztikussága, architektúrája,
- a tömegképzés jellege,

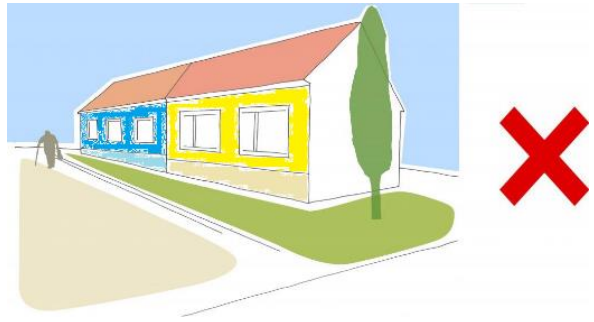
- a nyílások arányrendszere, a teljes homlokzatfelülethez való viszonya tekintetében.

- Ikres beépítésű épület átalakítása, felújítása, bővítése esetén az illeszkedés biztosítása érdekében javasolt a következő tömegformálási módok betartása:
 - a tetőgerinc és az eresztvonal párhuzamos futása,

- az eresztvonalak közötti eltérés ajánlottan ne haladja meg az 1 méteres különbséget,
- keresztzárny az utcavonalra merőlegesen építhető, azonban annak területe ne haladja meg a teljes homlokzat hosszának felét, valamint a tető attika falának magassága az 1,5 métert
- az ikres beépítés másik ingatlan részének újbóli beépítésekor a meglévő szomszédos építészeti megoldásokhoz illeszkedni szükséges,
- ikres beépítés színezésénél a pasztell földszínek alkalmazása javasolt, a középszínek (kiemelésre szolgáló) aránya ajánlottan ne haladja meg a homlokzat felület 20 %-át. A másik ingatlan részének homlokzat felújításakor a már átszínezett szomszédos épülethez való igazodás szükséges, legalább színárnyalat tekintetében.

- A magastető ráépítések az alábbi ajánlások betartása szükséges:
 - az épületek meglévő homlokzatmagasságát csak a tetőtér beépítésnél megengedett mértékben, legfeljebb 1,5 méter magassággal ajánlott növelni
 - magastető ráépítés és beépítés a legfeljebb öt szintes épület esetén javasolt, amennyiben hasznos szint létesül, építése egységes, teljes épületegység magába foglaló módon történjen
 - emeletráépítés engedélyezése többlakásos lakóépületen nem ajánlott
 - Önálló álló tetőablak építése nem javasolt, helyette a homlokzattal egybeépített, a homlokzatszélesség 1/3 részét meg nem haladó tetőfelépítmény létesíthető, melynek magassága nem haladja meg az emeletmagasság mértékét

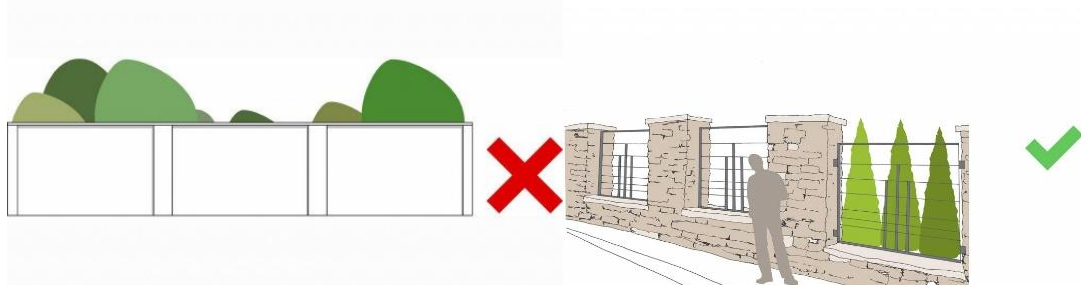

- a tetőtér összekapcsolása az alattuk lévő szintekkel lehetséges
- tetőtér beépítés esetén maximum 2 önálló rendeltetési egység építése ajánlott
- a kialakítandó tető hajlásszöge ne haladja meg a 45°-ot
- alacsony hajlásszögű (15 fok alatti) tetőszerkezet építése, vízszigetelési problémák megelőzése érdekében nem javasolt

- Önálló pavilon (sem könnyűszerkezetes, sem szilárd építőanyagokkal épített) elhelyezése nem ajánlott.
- A közterületi terv készítésekor az alábbi szempontok figyelembevétele szükséges:
 - a területen csak a környezetbe illő, stílusban nem idegen elemek, és építmények elhelyezése támogatott
 - a burkolt felületek kialakításánál kombinált burkolatfelületek megjelenése is támogatható (aszfalt, beton, kis-elemes, nagy-elemes beton)

- szükséges, hogy a mikroarchitektúra elemei és az utcabútorok egy területegységen belül egy tárgy-együttest alkossanak
- a védett területeken a stíluskeveredés, az épített környezethez és a terek, közterületek karakteréhez nem illő tárgyak elhelyezése kerülendő
- új építmények építése, meglévő épületek héjazatának felújítása, cseréje során kerülendő a hullámpala, cserepes lemez, trapézlemez valamint a bitumenes hullám- és zsindelyfedés alkalmazása
- A településképi szempontból meghatározó területeken található garázstelepekre vonatkozó településképi ajánlások:
 - a már meglévő garázstelepek és esetlegesen újonnan kijelölt garázstelepek esetében garázsok önálló elhelyezése nem, csupán csoportos garázsépítés (10 garázs fölött) lehetséges, mely megvalósításánál szükséges az egységes szerkezetre és egységes megjelenésre való törekvés
 - új garázsterületek kijelölésénél helykijelölési tanulmányterv készítése ajánlott
- Utcai kerítés kialakításánál törekedni kell az áttört felületek látványának biztosítására.

10.2.1. Városközponti karakter

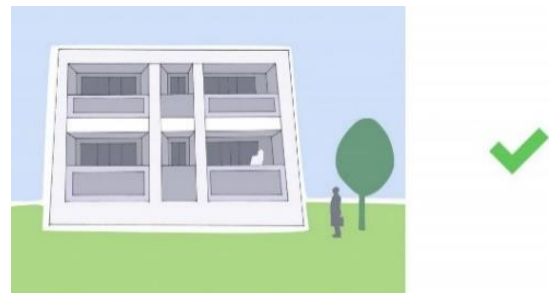
KÖZTERÜLET

- Ajánlott a városközponti térszövetek zöldfelületeinek, közparkjainak, növényállományának a mai igényeket színvonalasan kiszolgáló, hosszú távon életképes és fenntartható teljesszerű megújítása
- Szükséges a városközpont gyalogos-sétáló felületeinek további fejlesztése, törekedni kell a gépjárműforgalom által használt közterületekkel szemben a gyalogos közterületek és zöldfelületek kiterjesztésére.
- A városökológiai hatás és az élhetőség növelése érdekében ahol az utca szélessége lehetővé teszi, gondoskodni kell az egységes fasor telepítéséről, ahol fasor telepítésére nincs lehetőség, ott dézsás növények, fák elhelyezésével szükséges a zöldfelületi arányt növelni.
- A közterületek és zöldfelületek fejlesztése, kialakítása, valamint közterületi burkolatok, utcabútorok, lámpatestek cseréje, felújítása csak egységes koncepció alapján történhet, a Petőfi tér felújítása követendő példaként javasolt.
- növény kiültetésekre, és igényesen kialakított virágágyásokra a városközponti területeken sok jó példa található, a kezdeményezés folytatása és kiterjesztése a többi városrészre ajánlott

ÉPÜLET

- Új épület elhelyezése esetén követelmény a fokozott illeszkedés az arányosság gondolatát szem előtt tartva.
- Helyi területi védelemmel érintett városközponti területeken lévő épületek rekonstrukciója csak egységes koncepció alapján történhet
- Helyi védelemmel érintett épület felújítása során törekedni kell az eredeti állapotot tükröző építészeti kialakításra.
- Az igényes és értékes építészeti részletek feltétlenül megőrzendők, a megőrzés érdekében folyamatos karbantartásukról gondoskodni kell.
- Energetikai korszerűsítések alkalmával törekedni kell a teljes homlokzat egy időben történő felújítására.
- A homlokzatok formálásánál és felújításánál törekedni kell egy épület vagy egy épületszekció esetében, hogy az erkélyek, loggiák korlátjainak cseréje, előtetők, redőnyök azonos formában és színben egy időben valósuljanak meg.

- A tetőfedés során kerülendő a harsány, természetes fedési módoktól eltérő színű és anyaghasználatú technológiák (pl. felületkezelés nélküli fémtető, bitumenes zindely, hullámpala, cserepes lemez vagy hasonló műszaki tulajdonságú építőanyagok).

- Helyi védelemmel érintett épület energetikai felújítása során kerülendő a műanyag ablakok használata
- Közterületről látható homlokzati felületen épületgépészeti elemek nem, vagy csak rejtetten jelenjenek meg

- Üzletportálok kialakítása egymással és az épület homlokzati architektúrájával összhangban, annak értékeit szem előtt tartva történhet, az egy épületen belül történő hirdetőberendezések elhelyezését valamint az üzletek homlokzati megjelenítését egységesíteni szükséges.
- Az egyes épületek földszintjének megközelítését szolgáló lépcsők elhelyezhetők, azonban kialakításuk és elhelyezésük módját illeszkedés szabályaira való szigorú tekintettel kell megállapítani az eredeti épület építészeti adottságaihoz igazodóan.

- A városközponti átalakuló területeken a terület építészeti értékeire tekintettel lehet csak új funkciókat kialakítani, épületet átalakítani vagy új épületet építeni csak magas építészeti minőség létrehozása függvényében lehet.
- Az átalakuló területeken modern anyagok, technológiák, harsányabb színek alkalmazása lehetséges az egykori, átalakulással érintett ipari területeken az építmények eredeti tömegformálása és értékes építészeti részleteinek megőrzése fokozott figyelmet kíván, bontás csupán az építészeti értéket nem képviselő épületek tekintetében javasolt.

10.2.2. Lakótelepek

KÖZTERÜLET

- Mint magas zöldfelületi aránnyal rendelkező karakterterület, elsődleges feladat a lakóépületeket közrefogó zöldfelületek folyamatos fenntartása, és fejlesztése a növényállomány fokozatos védelme és kezelése.
- A lakótelepi zöldfelületek meghatározó, pozitív társadalmi jelentőséggel bíró egységei a játszóterek, szalonnasütők, lakóépületekhez tartozó kiskertek, melyek a közösségi élet színterei, ezek megőrzésére, karbantartására illetve ahol igény mutatkozik a kialakításra fokozott figyelmet kell fordítani
- Közterületi burkolatok, utcabútorok, lámpatestek cseréje, felújítása és kialakítása egységes koncepció alapján történjen.
- A nagyfelületű burkolt közterületi parkolók utólagos fásítása jelentős városökológiai és kedvező társadalmi hatások miatt javasolt.
- A beépítés kialakulnak tekinthető, az épületek és a közterületek egyaránt ezek arányát szigorúan megszabó tervek alapján készültek, így új épület elhelyezése, a meglévők bővítése általában nem kívánatos.

ÉPÜLET

- Lakótelepi épületek rekonstrukciója és energetikai korszerűsítése során törekedni kell az egységes megjelenés megtartására, a teljes homlokzat egy időben történő felújítására, ugyanakkor üdébb, vidámabb városkarakter kialakítására.
- A homlokzatok formálásánál és felújításánál törekedni kell egy épület vagy egy épületszekció esetében, hogy az erkélyek, loggiák korlátjainak cseréje, redőnyök azonos formában és egy időben valósuljanak meg, valamint az utólagosan elhelyezendő épületszerkezetek (előtetők és védőtetők) kialakítása egységes módon történjen.
- Épületek színezésénél a világos pasztell-földszínek alkalmazása javasolt, alacsony dinamikájú mintázat, színekkel való játék megengedett.
- Lakótelepi épületek felújítása során követendő példa a Géza utcai lakótömbök fokozatos, mára teljes megújítása, a fejlesztés által egy élhetőbb és szerethetőbb lakókörnyezet létrehozása a cél.
- Nagy homlokzatfelületű épülettömegek megújítása során a homlokzat tagolása megengedett, mely színezéssel, burkolással, egyéb építészeti eszközökkel megvalósítható, a tervezett állapotról látványterv készítése javasolt.
- Épületgépészeti elemek a közterületről látható homlokzati felületeken csak takartan jelenhetnek meg, illetve ahol a rejtett elhelyezés nem lehetséges egységes kialakítás szükséges.

10.2.3. Kertvárosias karakterű lakóterületek

Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó, kiemelt jelentőségű városi és települési utak melletti, ahhoz csatlakozó kertvárosias karakterű lakóterületek teleksoraira vonatkoznak.

KÖZTERÜLET

- A kialakult közterületek és utcák fásított jellege megőrzendő, a mára beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen

- Azokon a területeken, ahol jelenleg a gyalogos forgalom számára nincs kiépítve járda, javasolt a hiányzó járdaburkolatok legalább egyoldali kiépítése a biztonságos gyalogos közlekedés megvalósítása érdekében.
- Utcai növénytelepítés a kialakult utcaképre tekintettel, a meglévő növényzet karakterét megőrizve történjen.
- Új utcák kialakítása során a zöldfelület-rendezését minden esetben biztosítani kell, legalább egyik oldalon fasor ültetése javasolt.

- A településképi szempontból meghatározó kertvárosias karakterű területek településképi megjelenésének fejlesztése céljából utcafásítási program kidolgozása ajánlott.
- Közterületi burkolt autóbeállók, parkolóhelyek a zöldfelületek rovására történő további térnyerésének megakadályozása szükséges.

- Kerítés kialakításánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges.

ÉPÜLET

- A területre földszintes, tetőteres maximum Fsz+1 épületek jellemzőek az alacsony beépítési magasság megtartása javasolt.

- Az épületek jellemző tetőkialakítási formája magas tetős, attól eltérni csak az utcafronttól távolabb elhelyezett melléképületek esetében ajánlott.

- Új tetőzet kialakítása csak a környező meglévő beépítés tetőzetének hajlásszögei figyelembe vételével lehet, ahhoz teljes mértékben illeszkedni szükséges.

- Ajánlott a tetőhajlásszög mértékét 25-47 fok között kialakítani.

- Lapostető létesítése nem ajánlott az utcafronton álló épület, épületrész esetében

- Épületek felújítása során kerülendők a harsány, környezetbe nem illő színek, a homlokzat színezésénél pasztell-földszínek alkalmazása javasolt.

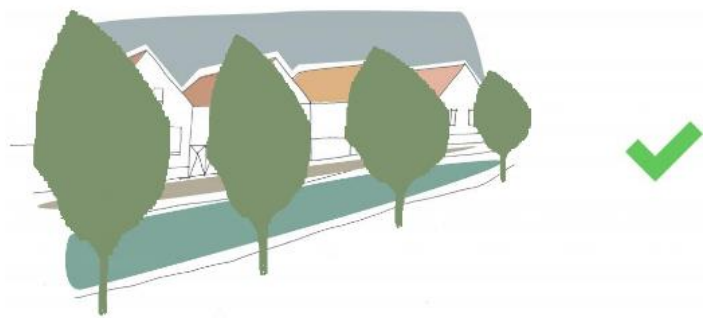

10.2.4.Önálló falusias karakterű lakóterületek

Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó, kiemelt jelentőségű városi és települési utak melletti, ahhoz csatlakozó önálló falusias karakterű lakóterületek teleksoraira vonatkoznak.

KÖZTERÜLET

- Azokon a területeken, ahol jelenleg a gyalogos forgalom számára nincs kiépítve járda, javasolt a hiányzó járdaburkolatok legalább egyoldali kiépítése a biztonságos gyalogos közlekedés megvalósítása érdekében amennyiben ez fizikailag lehetséges.
- A kialakult közterületek és utcák fásított jellege megőrzendő, a mára beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen
- Utcai növénytelepítés a kialakult utcaképre tekintettel, a meglévő növényzet karakterét megőrizve történjen.
- Új utcák kialakítása során a zöldfelület-rendezését minden esetben biztosítani kell, legalább egyik oldalon fasor ültetése javasolt.

- A településképi szempontból meghatározó falusias karakterű területek településképi megjelenésének fejlesztése céljából utcafásítási program kidolgozása ajánlott.
- Közterületi burkolt autóbeállók, parkolóhelyek a zöldfelületek rovására történő további térnyerésének megakadályozása szükséges.

- Kerítés kialakításánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges.

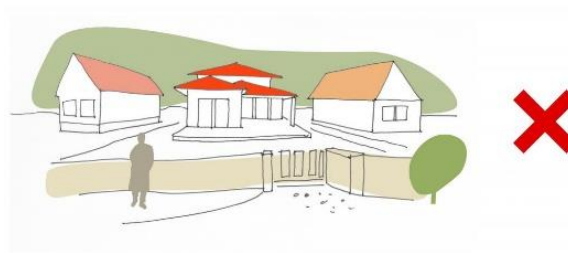

ÉPÜLET

- A területre földszintes, tetőteres maximum Fsz+1 épületek jellemzőek az alacsony beépítési magasság megtartása javasolt.

- Az épületek jellemző tetőkialakítási formája magas tetős, attól eltérni csak az utcafronttól távolabb elhelyezett melléképületek esetében lehetséges.

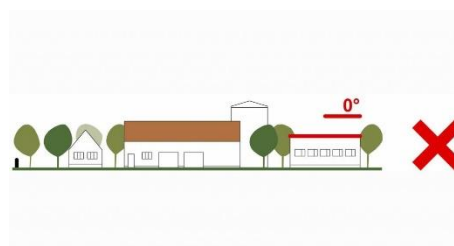
- Új tetőzet kialakítása csak a környező meglévő beépítés tetőzetének hajlásszögei figyelembe vételével lehet, ahhoz teljes mértékben illeszkedni szükséges.

- Ajánlott a tetőhajlásszög mértékét 25-47 fok között kialakítani.

- Lapostető létesítése nem ajánlott az utcafronton álló épület, épületrész esetében.

- Hagományos soros beépítésű falusias lakóterületek esetében csak olyan építés és telekalakítás valósítható meg, ami a lakóudvarok beépítettségét nem növeli illetve egy lakóudvaron belül legfeljebb két lakóház - két melléképület megvalósítása ajánlott a hagyományos magyar beépítési formavilág megőrzése érdekében.

- Épületek felújítása során kerülendők a harsány, környezetbe nem illő színek, a homlokzat, egyéb építmények, kerítések színezésénél pasztell-földszínek alkalmazása javasolt.

10.2.5 Kolónia területek

Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó kolónia területekre vonatkoznak (Új telep, Velence telep, Kisamerika, Nagyamerika, Munkás úti kolónia).

KÖZTERÜLET

- Cél a területek fokozatos felzárkózása, megújítása.
- Ahol lehetséges, közhasználatra átadott tereket szükséges kialakítani, Velence telep közösségi tereinek példái követendők.
- A városökológiai hatás és az élhetőség növelése érdekében, ahol az utcák szélessége lehetővé teszi, gondoskodni kell az egységes fasor telepítéséről, ahol fasor telepítésére nincs lehetőség, ott dézsás növények, fák elhelyezésével szükséges a zöldfelületi arányt növelni.

- A közterületek kialakításánál, átépítésénél, járdaépítéseknél egységes terv alapján ajánlott eljárni.
- Jellemzően Új telep és Velence telep területén van lehetőség kerítés kialakítására, formálásánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges. Kivételt jelent Velence telep, ahol településképi szempontból, a telep idilljét fokozóan előnyös megjelenést teremthet a gondozott sövénykerítés.

ÉPÜLET

- Az épületek az egyes kolónia területeken azonos karakterrel és építészeti megjelenéssel rendelkeznek, javasolt az utólagos, nem az eredeti építészeti megjelenéshez igazodó toldások, erkélybeépítések megszüntetése .

- Erkély beépítését igény esetén csak a homlokzathoz illeszkedő módon épületenként egységesen, egy időben javasolt megvalósítani.
- Újonnan létesített melléképületek elhelyezése nem javasolt, kivéve ha egy meglévő, eredeti melléképület bontása után, annak helyén elhelyezett építészeti stílusában a főépülethez illeszkedő tömeg telepítése történik.
- A lakóépületek kialakításukat tekintve kivétel nélkül többlakásos egységek, ezért azok rekonstrukciója és energetikai korszerűsítése során törekedni kell a teljes homlokzat egy időben, egy koncepció alapján, azonos műszaki megoldásokkal történő felújítására, az egységes megjelenés megtartására, valamint az egységesség újra kialakítására.
- Az épületek felújítása során fontos az eredeti értékkel rendelkező architektúra megőrzése, eredetivel megegyező újra képzése (pl.: Új telep és Nagyamerika házainak téglarchitektúrája, Új telep ablak motívumai).
- Épület energetikai felújítása során kerülendő a műanyag ablakok használata.
- A területek egységességének és szellemének megőrzése érdekében javasolt egy teljes lakásállományra kiterjedő egységes elveket követő koncepció kidolgozása, melyben a felújítás alapszabályai lefektetésre kerülnek.

- Épületek színezésénél javasolt az eredeti szín, vagy pasztell-földszínek alkalmazása.

10.2.6. Ipari, gazdasági területek

KÖZTERÜLET

- Az egykori Törzsgyár átalakuló ipari gazdasági területei jellemzően a városközponti területeken, azok közvetlen szomszédságában helyezkednek el, cél ezen revitalizációval érintett területek beintegrálása a városközponti szövetbe.
- Az átalakuló ipari területek és épületek új funkciókkal való megtöltése során törekedni kell a közhasználat előtérbe helyezésére.
- A nagytömegű ipari jellegű épületek és összefüggő nagyterjedésű burkolt felületek sivárságának ellensúlyozására és a terület emberközelibbé tételére összefüggő tömbszerű zöldfelületek, védőfásítások létesítése javasolt.
- A nagy kiterjedésű területek alkalmasak bevásárlóközpontok, átalakuló, vegyes intézményi területek, rendezvényterek kialakítására.
- Bevásárlóközpontokat csak a műemléki jelentőségű területen kívül lehet elhelyezni.

ÉPÜLET

- Az átalakuló ipari-gazdasági területeken a meglévő épületek átépítése, rekonstrukciója és új épület építése során magas építészeti minőség képviselése szükséges, modern anyagok, technológiák, harsányabb színek alkalmazása az eredeti karakterrel összhangban ahhoz illeszkedve lehetséges.
- A használaton kívül álló ipari együttesek az ipartörténeti múlt interaktív bemutatásának leghatékonyabb eszközei, a fennmaradt értékek megóvása, megújítása, bemutatásra alkalmassá tétele javasolt.
- Új funkciók kialakítása csak az egykori ipari épületek építészeti értékeire tekintettel lehetséges.
- Épületet átalakítani vagy új épületet építeni csak magas építészeti minőség létrehozása függvényében ajánlott.

- A beavatkozással érintett ipari épületek építészeti karakterének együttese, eredeti tömegformálás és téglarchitektúrák, értékes ipartörténeti és építészeti részletek megőrzése és helyreállítása fokozott figyelmet kíván.

10.2.7. Jelentős zöldfelület és különleges zöldfelületi intézmények

- Zöldterületeken a pihenést és testedzést szolgáló építmények, játszóterek, tornapályák, vendéglátó épület és a terület fenntartásához szükséges épületek koncepcionálisan az alábbi ajánlásokkal elhelyezhetők el:
 - épületek elhelyezése szabadon állóan, legfeljebb 4,5 m-es építménymagassággal történjen
 - új épület építését csak teljes közművesítettség esetén ajánlott engedélyezni
- A zöldterületek új növényzettel való beültetése csak a funkciójuknak megfelelően ajánlott.
- Beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen.

- Építmények kialakítása és átalakítása, új sportpályák telepítése, a meglévő épületek átépítése, gyalogos forgalom számára kialakítandó új sétányok megvalósítása csak közterületi terv alapján javasolt.
- Közterületi burkolatok, utcabútorok, lámpatestek cseréje, felújítása és kialakítása egységes koncepció alapján történjen.
- Új közparkok kialakításakor a kialakítandó zöldfelületek legalább 40 %-át a tájkarakterhez illeszkedő növényállománnyal, fásítottan szükséges kialakítani (ligetes közpark esetén a javasolt arányszám minimum 50%).
- A területen játszó- és pihenőszerek, kerti építmények, szobrok, emlékművek és a területet kiszolgáló épületek elhelyezése egyedi építészeti megoldásokkal ajánlott.
- Zöldterületi intézményterületeken a közösségi célú zöldterületi intézmények kialakítása felújítása és átalakítása, valamint az építmények telkeinek, udvarainak rendezése során a közterületeknek megfelelő színvonalú környezetalakítási, zöldterületi terv készítése szükséges.
- Temetők telkeinek, udvarainak rendezése során, valamint új építmények elhelyezésekor, a meglévő épületek felújítása, bővítése alkalmával a közterületeknek megfelelő színvonalú környezet alakítási, zöldterületi terv készítése szükséges.
- Sírbolt és kripta kialakítása csak az ilyen célra kijelölt területen, vagy földdel takartan ajánlott.
- A sírmezőkön belül az egyes sírok fölé önálló tetőfelépítmény elhelyezése nem ajánlott.

10.3. HELYI TERÜLETI VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETRE, A MŰEMLÉKI KÖRNYEZETRE ÉS MŰEMLÉKI JELENTŐSÉGŰ TERÜLETRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

KÖZTERÜLET

- Helyileg védett területen szükséges megőrizni a település jellegzetes szerkezetét, telekrendszerét, utcavonal vezetését. Új telek kialakítása, vagy telek-átalakítás csak ezzel összhangban javasolt.
- Utcák, terek kialakításához és fejlesztéséhez minden esetben közterület alakítási terv készítése szükséges.
- Védett területeken műtárgyakat, közterületi burkolatokat és berendezéseket (utcabútorok, hirdető berendezések, világítótestek, pavilonok, autóbuszvárók, stb.) az utcakép jellegzetességének megtartásával szükséges megvalósítani.

- Utcabútorok kialakításakor és elhelyezése során törekedni kell arra, hogy azok egy tárgyegyüttest alkossanak, azok a környezetük építészeti karakterébe illeszkedő típusúak, időtálló kivitelűek és lehetőleg egyedi tervezésűek legyenek.
- Különös gondot kell fordítani a településre, településrészre jellemző hagyományos kerítés- és kapuformák, építményfajták, valamint a növényzet megtartására.

- A védett területeken az utcai díszburkolatok kialakításakor ajánlott a kis, közepes, vagy nagyelemes burkolókő használata lehetőleg szürke, antracit vagy homok színben.
- Műemléki környezetben és helyi védelmi területen új közművek elhelyezése, valamint közműhálózat fejlesztése során a közművek elhelyezése föld alatt javasolt.

ÉPÜLET

- Védett területen lévő építményeket, illetve új építményeket egymással összehangoltan, a jellegzetes településkép, valamint az épített és természetes környezet megjelentését biztosító módon lehet építeni, illetve a meglévőt fenntartani, bővíteni, átalakítani.
- Védett területen az új épületek tömegarányait, fő méreteit, a környezetében lévő hagyományos épületekhez való harmonikus illeszkedését, ezen épületek homlokzatszélességét, gerinc- és párkánymagasságát, tetőformáját, anyaghasználatát figyelembe véve szükséges meghatározni.

- Helyi védettségű építészeti örökségen bármely épületgépészeti berendezés kültéri elhelyezése kerülendő.

- Védett területen elhelyezkedő épület tetőfelületén önálló, álló tetőablak nem javasolt, kivéve, ha az eredeti formában megtalálható.

- Fekvő, tetősíkba illesztett tetőablak mind egyedileg, mind sorolva elhelyezhető.

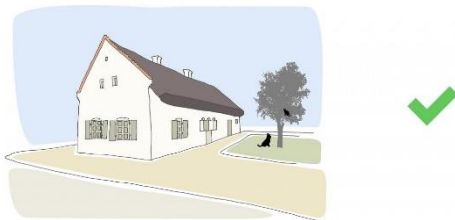
- Műemléki környezetben és helyi védelem alatt álló területeken az egyes épületek homlokzatainak nagy, összefüggő nyílásfelületek elhelyezése kerülendő (szalagablak, erkélysor, stb.).
- Nyílás és falfelületek aránya a műemléki épületekhez és védett értékekhez hasonló arányrendszerrel és tagozati gazdagsággal való megjelenítése szükséges, továbbá a földszinti portálok esetében is.
- Műemléki környezetben és helyi védelem alatt álló területeken a meglévő épületek párkánymagasságához igazodni szükséges.

- A meglévő kortörténeti dokumentumok alapján az egyes épületek eredeti homlokzati kialakítása igény szerint rekonstruálendő, legalább jellegében, anyaghasználatában, tetőfelépítményeiben.

10.4. HELYI VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ ÉRTÉKEKRE VONATKOZÓ EGYEDI ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

- Az egyedi védelem alatt álló épület átalakítása során annak tömegét, homlokzatát, anyaghasználatát, jellegzetes formai kialakítását a falfelületek és nyílászárók arányát megváltoztatni nem lehet
- A homlokzati díszítőelemek (gipsz, tagozat, mozaik, festett díszítés, szobor, egyéb értékek) és eredeti épület-kiegészítők, korlátok, belső nyílászárók, kapuk megőrzése szükséges

- Az egyedi védelem alatt álló épületre emeletráépítés nem megengedett

- A helyi védettségű építészeti örökség korszerűsítésére, átalakítására, bővítésére lehetőség van, azt a védelem ténye nem zárja ki, amennyiben a beavatkozás az építmény védelmére okot adó jellegzetességet nem változtatja meg, azok eredeti helyükön megtarthatók.
- Helyi védettségű építészeti örökséghez történő hozzáépítés, ráépítés, vagy annak telkén új építmény, építményrész építése csak olyan módon ajánlott, hogy a beavatkozással létrehozott egység ne akadályozza a védett építészeti érték fennmaradását, érvényesülését, hitelességét.
- Helyi egyedi védettségű építmény teljes bontása nem lehetséges.

10.5. SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, MŰTÁRGYAK ELHELYEZÉSÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

- A teljes település ellátását biztosító felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építmények, műtárgyak elhelyezésére az alábbi védeltséget élvező területek nem alkalmasak:
 - műemléki környezet
 - helyi értékvédelmi terület
 - településképi jelentőségű területek
 - településképi jelentőségű útvonalak
 - védett zöldterületek és zöldterületi intézmények (Nemzetközi védelem alatt álló, Natura 2000 területek, országos védelem alatt álló területek, országos ökológiai hálózat területei, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek)
- A teljes település ellátását biztosító felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építmények, műtárgyak elhelyezésére az alábbi védeltséget élvező területek alkalmasak:
 - a város gazdasági területei korlátozás nélkül,
 - egyéb településképi területei akkor, ha az elhelyezni kívánt létesítmény telekigénye nem haladja meg a 400 m²-t.

10.6. REKLÁMHORDOZÓKRA VONATKOZÓ TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK

- Az épületek homlokzatain elhelyezhető cégérek, cégtáblák és cégfeliratok kialakításánál biztosítani szükséges, hogy azok szervesen illeszkedjenek a homlokzatok meglévő, vagy tervezett vízszintes és függőleges tagolásához, a nyílászárók kiosztásához, azok ritmusához úgy, hogy együttesen összhangban legyenek az épület építészeti részletképzésével, színezésével, építészeti hangsúlyaival.

- Megállító tábla elhelyezése csak ott javasolt, ahol a megállító tábla mellett a közterületen a baleset- és akadálymentes közlekedés biztosítva van, paramétereit tekintve legfeljebb A0-ás méretű, a településképi védeltségekhez és karakterekhez igazodó, a védeltségi szintnek megfelelő, illeszkedő berendezés képében.
- Új üzlet kialakításakor vagy meglévő felújításakor annak portál üvegfelületén és nyílászáró üvegfelületén elhelyezett reklámfólia elhelyezésekor a külön jogszabályban előírt mértékekhez való igazodás szükséges.
- A helyi területi és egyedi védelemmel érintett épületek közterületi homlokzati vonala előtt utcabútoron reklámhordozó elhelyezése nem támogatott.
- Molinó és transzparens kihelyezése ajánlottan építkezés védőhálójára helyezhető ki, illetve időszakos rendezvény népszerűsítésére, szabadtéri, időszaki kiállítás prezentálása céljából.
- Reklám- és hirdetőberendezés elhelyezése emlékműveken és köztéri műalkotásokon nem támogatott.
- Reklámhordozó céljára szolgáló utánfutó elhelyezése közterületen nem támogatott.
- Totemoszlop és zászlótartó csak üzemanyagtöltő állomások és 300 m²-nél nagyobb kereskedelmi egységek esetében támogatható.

10.7 EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEKRE VONATKOZÓ TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK

- Közműlétesítmények elhelyezése a városképi megjelenésre való tekintettel lehetséges.
- Vezetékes elektronikus hírközlési hálózat kiépítése és rekonstrukciója a lehető legkisebb mértékben érintsen egyéb nem köztulajdonban lévő ingatlant és lehetőleg föld alatt vagy

meglévő oszlopsoron legyen vezetve, új oszlop létesítése csak műszaki szükségszerűségből létesíthető.

- Helyi védett területen magas tetős épület esetén, táblás napelemek, napkollektorok elhelyezése nem támogatott.

- Napelemcserép alkalmazása a tető teljes felületén lehetséges.
- Helyi védett területen kívül, a homlokzati napelemek elhelyezésekor tekintettel kell lenni az épület nyílásméreteire, kiosztására, az azokhoz való igazodás szükséges.

11 JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

11.1 RÉGI FALU

Zártsorú szövetbe illesztett modern épületegyüttes harmóniája

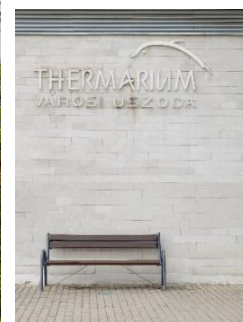

Korai beépítés megmaradt elemének felújítása, ötletes tűzfalfestése

A Petőfi tér magas színvonalú megújítása, archaizáló elemek használata

11.2 KÖZINTÉZMÉNYEK

A Városi Uszoda letisztult modern tömege követendő példa az új létesítmények kialakításánál

Újváros téri Általános Iskola energetikai felújítása és tornateremmel való bővítésének szerves egysége

Nemzetőr úti Óvoda energetikai felújítása letisztult épületegyüttest létrehozva

*Széchenyi István Közgazdasági Szakközépiskola zártsorú szövetbe tökéletesen beillesztett modern tömege
A Városháza épületének modern tömeggel való bővítése karakteres, településképileg is meghatározó épületegyüttest hozott létre*

A Városháza épületegyüttese

Az Almási Balogh Pál Kórház épülete és új Reumakórházzal való bővítése szerves épületegyüttest alkot

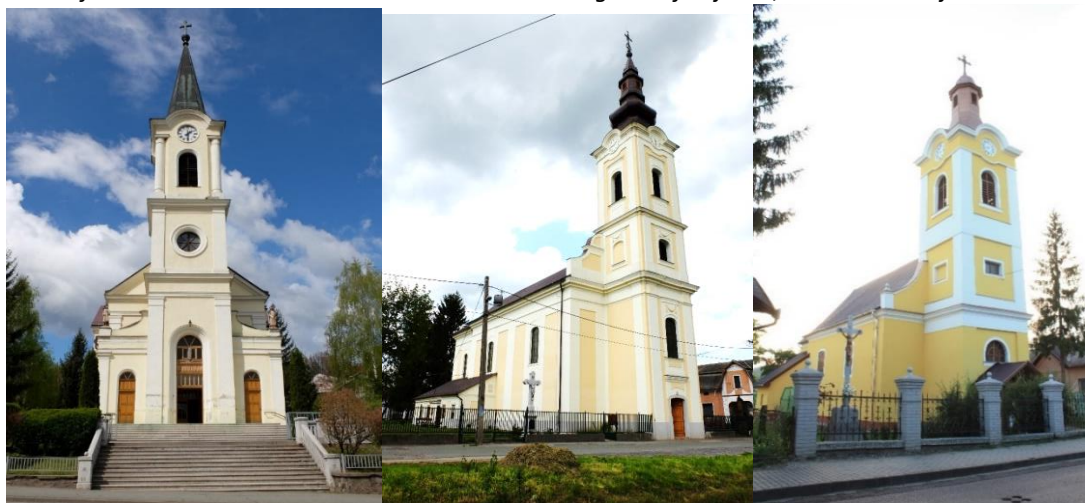
A Civil ház egységes energetikai homlokzat felújítása és előkertje, követendő példa, pozitív településképi elem

A Vasútállomás fogadóépületének archaizáló felújítása, eredeti nyílászárók megújítása

Katona József úti Óvoda és a Vasvár úti Általános iskola energetikai felújítása, színekkel való játéka

Templomok letisztult homlokzatfelújításai (Ív út, Sajóvárkony, Hódoscsépany)

A Városi Múzeum eredeti architektúráját megtartó, modern színekkel kombináló felújítása

A Törzsgyár területén található egykori épületeinek és környezetének teljes megújítása, új funkciókkal való megtöltése és a terület revitalizáció új színfoltot hozott a haldokló gyárterület világába

Az új funkciót kapott Erőmű és Fűvógépház

A Tiszti Kaszinó épületegyüttesének, valamint az egykori Gyártelepi Kórház, ma Járási Hivatal kihelyezett egysége eredeti architektúráját megőrző energetikai felújításai

Az egykori Olvasó Egylet székháza, ma Ózdi Művelődési Intézmények archaizáló felújításával méltó tömeget képez az egykori gyárigazgatási központ területén

11.3 LAKÓTELEPEK HOMLOKZAT FELÚJÍTÁSA

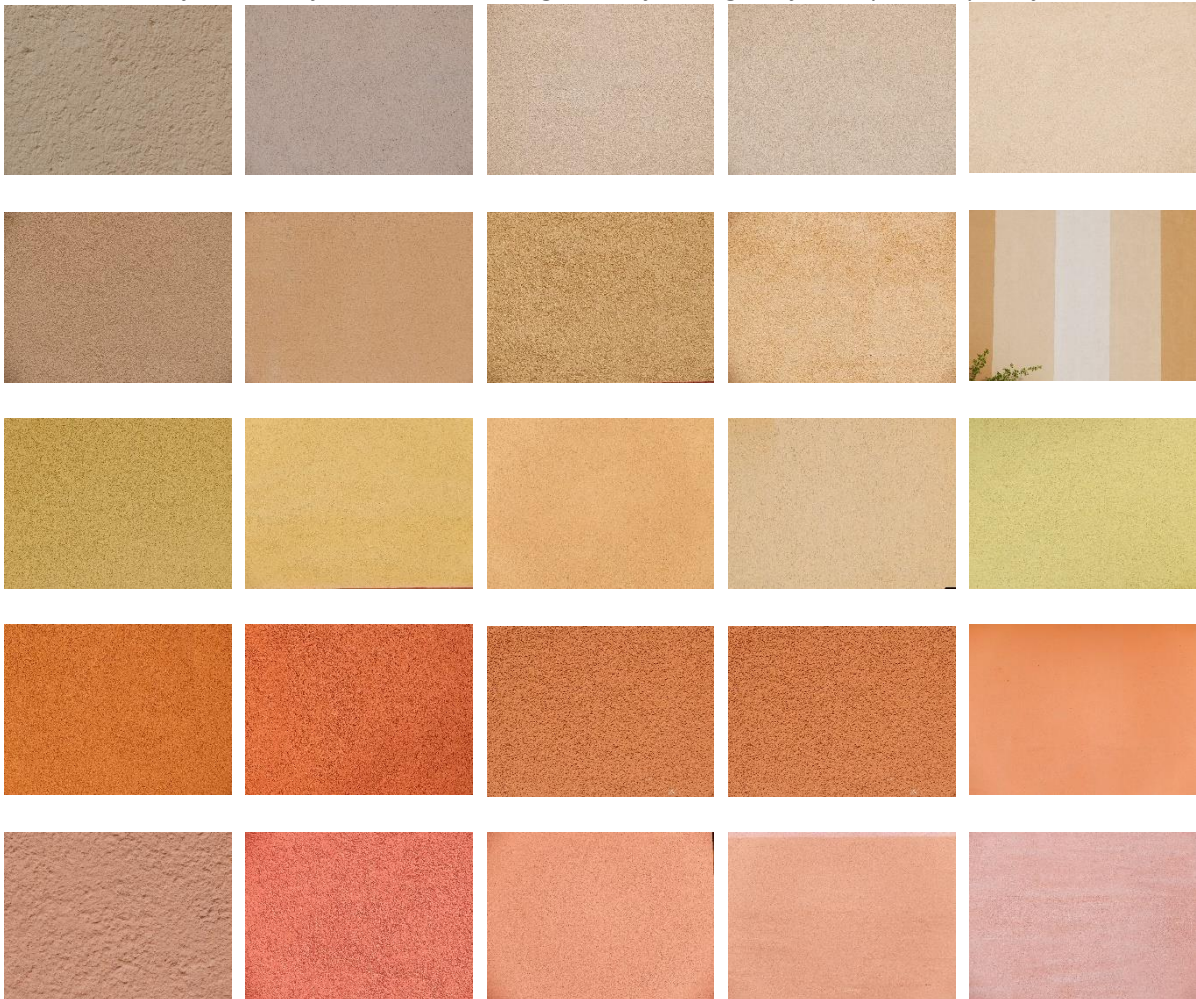
HOMLOKZATOK

Egységes felújítás, pasztell földszínek alkalmazása alacsony dinamikájú mintázat, színekkel való játék

SZÍNEK

Homlokzatfelújítás során javasolt színek válogatása a jelenleg felújított épületek példáján

ABLAKOK

Homlokzatfelújítás során az ablakok egységes kezelése, földszinti nyílászárók igényes és egységes rácsozása követendő példa

ERKÉLYEK

Homlokzatfelújítás során az erkélyek felújítása is azonos formában és egy időben valósult meg

AJTÓK

Lépcsőház bejárati ajtók és előlépcsőzet kialakításának jó példái

Lakóépületek utcafronti földszintjén található garázsajtók színezésének összehangolása pozitívan alakítja a településképet

KERTEK – ZÖLDFELÜLETEK

Játszóterek és kiskertek, mint pozitív elemek a lakóközösségek mindennapjaihoz

11.3 FALUSIAS ÉS KERTVÁROSIS LAKÓTERÜLETEK

HOMLOKZATOK

Eredeti, hagyományos falusias homlokzatok szépen karbantartott elemei

Falusias karakter épületeinek energetikai valamint értékmegőrző felújításainak követendő példái

Kertvárosias karakter épületeinek energetikai valamint értékmegőrző felújításainak követendő példái

Homlokzati részletek megőrzésének pozitív példái

Sorházas kertvárosias területen az egységesség megőrzésének követendő példái

ABLAKOK

Falusias karakterű épületek értékmező ablakfelújításai

Kertvárosias karakterű területeken található lakóépületek nyílászáró cseréinek követendő példái

TETŐK

Követendő példák új tetőzet kialakításának anyaghasználatára

KERÍTÉSEK

Eredeti kerítések megőrzése és megújítása a településrész eredeti arculatát is őrzi

Követendő példák áttört és zárt kerítések egységes kialakításhoz

Szépen karbantartott sövénykerítés és zöldhomlokzat

11.4 KOLÓNIAK

HOMLOKZATOK

Egységes homlokzatfelújítás jó példái, pasztell földszínek vagy eredeti színezés alkalmazása

Velence telep

Új telep

Munkás út

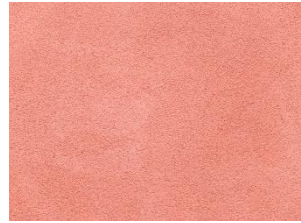
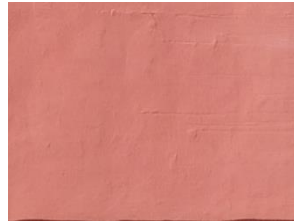
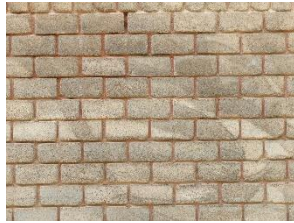

Kisamerika

SZÍNEK

Homlokzatfelújítás során javasolt színek válogatása a jelenleg felújított épületek példáján, eredeti téglarchitektúra megőrzése és helyreállítása követendő példa

ABLAKOK

Jó példák eredeti nyílászárók felújítására, illetve homlokzatfelújítás során az eredeti ablak osztásrendszerével megegyező fa, valamint műanyag ablakok színvonalas beépítésére

Velence telep

Munkás út

Kisamerika

Nagyamerika, Új telep

ERKÉLYEK

Követendő példák erkélyek nyitott kialakításának megőrzésére illetve visszaállítására, valamint homlokzatfelújítás során egységes, eredeti architektúrát követő erkélyek kialakítására

Munkás út

AJTÓK

Pozitív példák műanyag nyílászárók használatának elkerülésére, és a nyílástárók egységes kialakítására

Velence telep

Nagyamerika

KERÍTÉSEK, KAPUK

Sövények, áttört fa kerítések és kiskapuk és alacsony zárt kerítések kialakításának és felújításának pozitív példái

Velence telep

Új telep

Munkás út

KERTEK

Ötletes megoldások kiskertek kialakítására és az eredeti idill megőrzésére

TEREK

Közhasznú közösségi terek kialakításának követendő példái

Velence telep

11.5 ZÖLDTERÜLETEK

Egységes fasor utcaképben jelentős pozitív hatása

Beállt faállomány védelme, megőrzése és megújítása nyomon követhető a városi zöldfelületeken

Kiépített és természetközeli sétányok a Csónakázó tónál

Új sportpálya funkciójának megfelelő kialakítással és kedvező elhelyezéssel a terület rendszerében

Városi stadion – műfüves futballpálya

12 JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, REKLÁMHORDOZÓK

12.1 SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK

PADOK

Archaizáló, modern, letisztult padok és felújításuk pozitív példái

Újváros tér

Civil Ház

Városközpont

Falu

Zöldfelületeken található padok és egyéb építmények a területek eltérő funkciójához igazítva

Trafóház egységes, letisztult felújítása – Újváros tér

Fa növénydézsák, mint utcaképet javító elemek

Városközpont

Archaizáló lámpaoszlopok a felújított Petőfi téren

„Régi kincs” Szentsimonban

KUTAK, IVÓKUTAK

Szemetes konténerek és kukák építményei

12.2 REKLÁMHORDOZÓK

FELIRATOK

Plasztikus, falsíkból kiálló térbetű feliratok jó példái

CÉGÉREK

Megfelelő méretű cégek és homlokzati síkon való elhelyezésük

PORTÁLOK

Jó példák portálok kialakítására plasztikus térhatású betűfeliratokkal

Egységes portálfestés és kezelés jó gyakorlatára

Környezetükbe illeszkedő hirdetőtáblák az egykori Olvasó Egylet épületénél

13. IMPRESSZUM

ÓZD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Honlap: www.ozd.hu

POLGÁRMESTER:

Janiczak Dávid

TAK KÉSZÍTÉSÉBEN RÉSZT VETTEK:

LA-Urbe Kft - Lautner Emőke

vezető településtervező, ügyvezető igazgató

Berta Boglárka településmérnök

Osztolykán Tekla településmérnök

Vadász Zsolt geográfus

Ózd Város Önkormányzat képviselőjében

Bernáth Mihály megbízott főépítész

Kovács György osztályvezető helyettes

A kiadványban felhasználásra kerültek a Próba Településképi Kézikönyvek egyes elemei, a MAPIRE.eu térképei, továbbá és a Lechner Tudásközpont ábrái.

Ózd város korábbi Értékvizsgálatai.

Minden jog fenntartva!

Ózd, 2017.december 1.